Lietuvių Katalikų Tautinė Bažnyčia

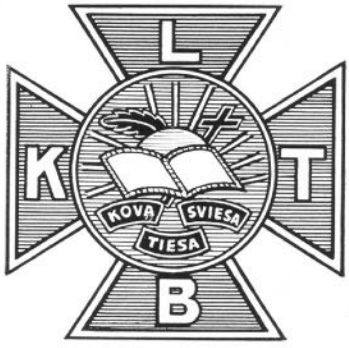

Scrantono Parapija

1913--1949

Scranton, Pa.

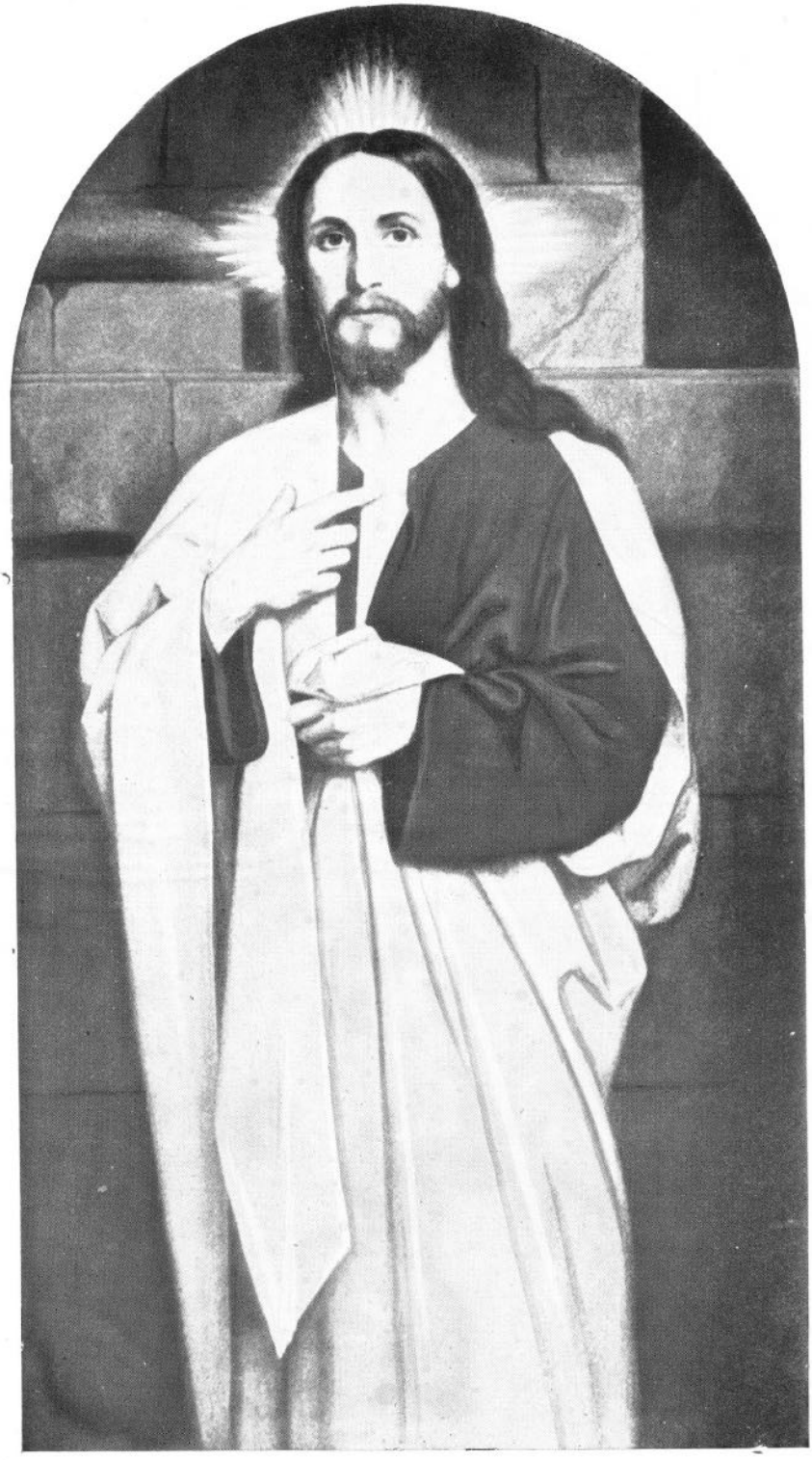

AŠ KELIAS, TIESA IR GYVENIMAS — Jono 14, 6

ĮŽANGINIS ŽODIS

Visiems žinoma tiesa: knyga dažnai pergyvena vario, plieno paminklus. Knyga buvo ir yra vienas iš didžiausių žmogaus darbų, iš gilios senovės atėjusių ir išsiliksiančių, kol mūsų planetoje bus nors vienas žmogus.

Lietuviai labai daug skolingi lietuviškajai knygai. Mūsų motinos mus mokė prie ratelio iš elementoriaus, kurį parašė mūsų tautos mokytojai, slėpdamiesi nuo rusiškų žandarų. Mes slaptai skaitėme knygas, kurias per žandarų saugomą rubežių atnešė mūsų knygnešiai. Mes savo rūpesčius, džiaugsmus, savo tiesą, laisvę sudėjome į knygas. Mes rašėme knygas, kai mes norėjome savo vargus pasauliui paskelbti, savo laimėjimais pasidžiaugti, pasisakyti kas mes esame ir kuo norime būti.

Šioji knyga, leidžiama Lietuvių Tautinės Bažnyčios Scrantone, nori parodyti nors dalį vargų, darbų, laimėjimų, kuriuos pergyveno šios parapijos sūnūs ir dukterys. Šioji knyga tegu būna geru pavyzdžiu būsimiems, tegu skelbia visiems, kaip lietuvis ieško tiesos, myli bažnyčią ir pakelia visokią naštą.

Šiąja knyga atiduodame užtarnautą pagarbą šios parapijos nariams, kurie ilsisi anapus, kapų ramybėje, šioje pusėje palikę mums neužmirštamus darbus ir vaisius.

Mes tikime, kad šiuo kukliu darbu paliksime ir mūsų paskatinantį vaikams atminimą. Tegu jie toliau dirbs mūsų darbą, išvengs mūsų klaidų ir gerai sunaudos mūsų darbo vaisius.

Leidėjai.

PRANCIŠKUS HODURAS
Lenkų Tautinės Katalikų Bažnyčios Amerikoj Vyskupas

Word of greetings to the Reverend Pastor Michael Valadka, administrator of the Lithuanian National Catholic Church in America, the Parish Committee and all believers of the Lithuanian National Catholic Parish, Providence of God, Scranton, Pennsylvania, in the Providence section.

Brothers and Sisters:

On the 35th anniversary of the founding of your parish — Providence of God, in Scranton, Penna. — I send my congratulations and best wishes. I, the oldest witness of the toil and sacrifice of your predecessors, your parents, and your work up to this day. Words dealing with religious freedom and the rights of man were first announced by Jesus Christ, and later by the Declaration of Independence of the United States. These words fell on the fertile soil, on part of the Lithuanian people in America,—emmigrants of Lithuania, land of oppression and slavery. They fell in your city in 1913, took hold, and, thanks to the particular favor of God, gives forth wonderful fruit. The following motives added to the forming of the idea of the Lithuanian National Catholic Church in your city:

1. The desire of religious freedom;

2. Your predecessors' and your devotion for the sacred ideals of the Lithuanian National Catholic Church;

3. Ardent toil of a group of spiritual leaders, who had the good fortune of being your pastors in the past 35 years, but chiefly the late Bishop John Gritēnas and your present Pastor, the Reverend Pastor Michael Valadka, administrator of the Lithuanian National Catholic Church in America and his active lay co-workers.

This immense deed, the Free Lithuanian National Catholic Church, I recommend fervently to all Americans of Lithuanian descent, but especially to the Youth, who has the privelege of witnessing the exploits accomplished by their elders and to render a hand to the expansion of the Lithuanian National Catholic Church.

Devoted in God Bishop Francis Hodur, the oldest witness of the founding, existence, and growth of the Lithuanian National Catholic Church in Scranton and America.

VYSKUPO HODURO PAVEIKSLO REIKALU

Scrantono parapija, kuri paruošė šią knygą savo sunkaus darbo atminimui, niekad nepamirš Vyskupo Pranciškaus Hoduro, kuris yra Lenkų Tautinės Bažnyčios įsteigėjas ir iki šiol yra jos vadovas.

Lenkų Tautinė Bažnyčia įsikūrė 1897 metais. Tuo laiku, kada kaip tik ir prasidėjo nesusipratimai Scrantono naujai statomoje ir organizuojamoje Romos katalikų parapijoje. Daugeliu atvejų vyskupas Hoduras lietuviam buvo patarėjas jų sunkioje kovoje. Dažnais atsitikimais jis jiems pamokslus sakė ir net pamaldas laikė. Vėliau, kada lietuviai pradėjo organizuoti savo Tautinę Bažnyčią, tai jis jiems kunigus parūpindavo. Jeigu ne jo pagalba, tai šio miesto lietuviai jokiu būdu nebūtų savo Tautinės Bažnyčios turėję. Būtina pabrėžti tą faktą, kad tik per jį šita bažnyčia turi legalę bažnyčios teisę ir apaštališką sukcesiją.

Bet tai nereiškia, kad šis vyskupas yra kontrolierius arba valdytojas lietuvių gyvenimo arba jų turto, kaip kad yra valdytojas Romos Bažnyčios vyskupas, kuriam priklauso ir bažnyčios nuosavybė ir visa vadovybė. Jam, uolios kilnios sielos kunigui ir vyskupui, šios parapijos lietuviai, nežiūrint tautybės skirtumų, pasilieka visuomet dėkingi.

Draugiškumo ryšiai yra grynai DVASINIAI, o dvasios ir krikščioniškumo tiesoje visos tautos ir visi žmonės privalo būti vienos didelės Dievo šeimynos vaikai, kurie privalo gyventi meilėje ir santaikoje. Apgailestaudami turime čia pasakyti, kad pyktį, nesantaiką kelia ne kas kita, o Romos katalikų bažnyčia, kuri skelbė, kad jos pasekėjai ir išpažintojai yra geresni ir vertesni už kitus. Argi reikia čia pasakyti, kad toks mokslas yra priešingas Kristaus Mokslui, Jo evangelijai ir kiekvienam taikingam ir doram lietuviui krikščioniui.

Instrumentum consecrationis Reverendissimi Domini FRANCISCI HODUR in Episcopum.

In nomine sanctissimæ et individuæ Trinitatis, Amen.

Anno Domini MDCCCCVII, Archi-Episcopatus sui decimo quinto, Dominica XIX post Pentecosten, die XXIX mensis Septembris, Illustrissimus et Reverendissimus Dominus GERARDUS GUL, Archi-Episcopus Ultrajectensis, TRAJECTI AD RHENUM in Ecclesia parochiali Sanctæ GERTRUDI dedicata, intra Missarum solemnia in Episcopum regionarium Ecclesiæ Polonicæ Nationalis Catholicæ in Foederatis Statibus Americæ Septentrionalis, Reverendissimum Dominum FRANCISCUM HODUR, Pastorem SCRANTONIIS, in Synodo dictæ Ecclesiæ in Episcopum electum, juxta ritum a Pontificali Romano praescriptum, ordinavit et consecravit, assistentibus Illustrissimis Dominis:

JACOBO JOHANNE van THIEL, Theologiæ Doctore, Episcopo Harlemensi, et NICOLAO BARTHOLOMEO PETRO SPIT, Episcopo Daventriensi.

Electionis tabulæ prædicti Reverendissimi Domini FRANCISCI HODUR in Episcopum intelligibiliter et distincte ante consecrationis solemnitatem in Ecclesia lectæ fuerunt.

Acta sunt haec in præfato loco, anno, mense ac die supra dictis, praesentibus ibidem testibus infra signatis:

Gerardus Gul Archiepiscopus Ultrajectensis.
Jacobus Johannes van Thiel Episcopus Harlemensis.
Nicolaus Bartholomeus Petrus Spit, Episcopus Daventriensis
Petrus Michaël Winkel Pastor Ecclesiae S. Jacobi
Barend Smits pastor Ecclesiae ad St. Mariam.
Chleebdey. pastor ad S. Gertrudem.

H. B. Verkerk
H. Th. A. Verhoef
A. Brandt Bergh
Herman P. Smith
J. P. J. Kipp.
Michiel Smith
J. Ant. Verhoef
Fleminter
C. A. de Groot
A. van der Poll
C. A. Janssen

Et omnia hæc ita peracta fuisse et supra scriptas signaturas genuinas esse eorum, quorum sunt nomina, quique in præsentia mea signaverunt et plures alias omnis conditionis personas huic consecrationi interfuisse attestor. Quorum ut certa sit ac testata fides, manu mea popria subsignavi et sigillo munivi.

Seminarii præses,
T. van Santen.
Secretarius ad hoc.

Romos katalikų kunigai savo parapijonims sako, kad Tautinės Bažnyčios kunigai nėra tikrais kunigais, nes jie neturi teisingų šventimų-apaštališkos sukcesijos.

Čia talpiname nuorašą dokumento, kuris liūdija, kas kun. Pranciškų Hodurą konsekravo vyskupu. Šis dokumentas parodo, kad Vyskupas Pranciškus Hoduras, apturėjo legališkus šventimus vyskupo, nes jis buvo konsekruotas senos Romos bažnyčios katalikų vyskupų, kurie 1870 metais, nepripažindami popiežiaus neklaidingumo, pasiliko prie senųjų katalikų bažnyčios.

Vyskupas Pranciškus Hoduras buvo koncekruotas Utrechte, Holandijoj, 1907 metais, rugsėjo mėnesio 29 dieną. Jį konsekravo senųjų katalikų bažnyčios vyskupas Gerard Gul, Šv. Gertrūdos bažnyčioje, asistuojant Vyskupams: Jokūbui Jonui Van Thiel iš Harlemo ir Mikalojui Bartolomejui Spit iš Dawenter. Šių vyskupų tikrumo, romos bažnyčia nepaneigia ir negali paneigti, nes jie yra teisėtais vyskupais. O kadangi Vysk. Pr. Hoduras jų buvo konsekruotas vyskupu, tai jis yra toks pat, kaip ir kiekvienas Romos Bažnyčios vyskupas. Romos Bažnyčia nepripažįsta jo vyskupu tik todėl, kad jis nemoka popiežiui jokių duoklių ir nepripažįsta popiežiaus, kaipo žmogaus, neklaidingumo.

Per šią senąją katalikų bažnyčią vyskupas Hoduras turi legališką apaštališką sukcesiją ir visi jo šventinti kunigai yra tos pat vertės, kaip ir romiški.

APŽVALGA LIETUVIŲ TAUTINĖS BAŽNYČIOS KŪRIMOSI

Tautinės Bažnyčios organizavimosi priežasčių reikia ieškoti ne tame laike, kada ji pradėjo savystovų gyvenimą, bet dienose, kai Scrantono lietuviai pradėjo organizuotą veiklą.

Pirma Scrantono lietuvių organizacija buvo įsteigta 1892 metais. Tai buvo Švento Juozapo Draugija. Antrame ar trečiame tos draugijos susirinkime kilo mintis organizuoti parapiją. Tam reikalui buvo išrinktas komitetas, kuris ėmėsi rinkti aukas. Sekančiais, 1893 metais, birželio mėnesio 14 dieną, nupirko žemės sklypą šiaurinėje Scrantono miesto dalyje. Vėliau, apie 1894 metus, vyskupas O'Hara paskyrė lietuvių parapijai Scrantone klebonu kunigą Pieža. Tuo metu buvo pradėta statyti bažnyčia. Vėliau kunigas Pieža, beklebonaudamas, išeikvojo tos parapijos turtą. Parapijos komitetas, vyskupo patariamas, kunigą Piežą areštavo. Užsistačius jam garantiją, jis tapo paleistas ir išvažiavo Chicagon.

1897 metais, Scrantono parapijos klebonu vyskupas paskyrė kun. A. Kaupą. Jam šioj parapijoj klebonaujant, buvo baigta statyti bažnyčia. Čia reikia paminėti, kad kun. Kaupas, vykdydamas savo viršininko — vyskupo nurodymus, visaip stengėsi, kad parapijos turtas, žemė ir bažnyčia, būtų perrašyti vyskupo vardu. 1896 metais, rugsėjo mėnesio 12 dieną, buvo padarytas dydas vyskupo O'Haros varde, su pirmininko ir sekretoriaus parašais. Bažnyčią baigiant statyti, parapija ieškojo paskolos, atmokėjimui statybos išlaidų. Kada advokatai pradėjo tikrinti nuosavybės rekordus, surado, kad vyskupo dydas buvo netvarkoje. Tada, vyskupo įsakymu, kunigas A. Kaupas sušaukė parapijos susirinkimą 1901 metais, vasario mėnesio 13 dieną ir tame susirinkime buvo bandoma išlyginti netikslumai, kad visą nuosavybę pervedus vyskupo vardu. Buvę parapijos trustee nesutiko pasirašyti, nenorėdami netekti nuosavybės teisių ir atiduoti vyskupui savo turtą. Tas reikalas buvo sprendžiamas vietos teisme. Sprendimas buvo padarytas vyskupo naudai. Vadinasi, trustee turėjo atsirašyti vyskupui dydą. Šiame atsitikime pravartu pastebėti, kokiu būdu ta nuosavybė tapo perleista vyskupui. Kunigas A. Kaupas, nuolat pavieniai žmones kalbindamas, įro-

dinėjo, kad geriausia nuosavybę perleisti vyskupui. Žmonėms nesigilinant, kun. Kaupui planas pasisekė. Tačiau minimos bažnytinės nuosavybės dokumentai buvo neteisėti, dėl to, kad ne tie žmonės perdavė, kurių vardu ta nuosavybė buvo, bet kiti, kun. A. Kaupui ir vyskupui pataikaują asmens, tam tikruose susirinkimuose parinkti. Norint legalizuoti tuos nuosavybės dokumentus, kada jau teismas jiems aiškiai pasakė, ką tuo norima atsiekti, tada tiktai parapijonys suprato, kad jie turtą praranda.

Tuo reikalu parapijonys 1906 metais, liepos mėnesį sukviečia susirinkimą ir išaiškina, kas atsitiko su jų nuosavybe. Tame susirinkime beveik visi nesutiko nuosavybės vyskupui pavesti ir įgaliojo atatinkamus parapijos narius bažnyčios nuosavybę atgal nuo vyskupo atsiimti.

Kokia reakcija pasireiškė per vyskupą ir kas buvo bandoma daryti tuo metu, kada Švento Juozapo bažnyčios nariai nutarė eiti teisman, reikalaudami, kad vyskupas jiems atgrąžintų jų nuosavybę?

Pirmiausia vyskupas įsakė kun. A. Kaupui bažnyčioje paskelbti, kad visi tie, kurie priešinsis vyskupo valiai, bus ekskomunikuoti gruodžio mėnesio 16 dieną, tais pat metais. Ir, kadangi lietuviai teismo nesulaikė, tai vyskupas įsakė kun. A. Kaupui viešai bažnyčioje perskaityti ekskomunikavimo raštą. Prie vyskupo rašto kun. A. Kaupas pridūrė, kad tie visi įtariamieji žmonės negalės eiti bažnyčion, jų neleis laidoti kapuosna, (nors kapinės priklausė parapijai) ir nebus aptarnaujami jokiomis bažnytinėmis apeigomis, dėl to, kad jie nenusileidžia vyskupui. Dar daugiau, kun. A. Kaupas išrinko iš savo pasekėjų komitetą, pastatė jį prie bažnyčios durų, kuris bandė uždrausti visiems įtariamiesiems parapijonims įeiti į bažnyčią melstis, kol tie žmonės nesumokės jo išrinktam komitetui tam tikros sumos pinigų, kontribucijos.

Be to, kun. A. Kaupas užrakino bažnytinės salės duris, kad tie žmonės neturėtų kur susirinkimus daryti. Tokiai būklei esant, parapijonys nueina ir prašo teismo užtarimo-pagalbos prieš tokį kunigo sauvaliavimą. Teismas kun. A. Kaupui įsako jo ir vyskupo įtartiesiems-nepaklusniems parapijonims bausmės netaikyti, kol teismas galutinai nuspręs, kieno pusėje yra tiesa.

Tokiu būdu, tik teismas sugrąžino parapijonims žmoniškesnę padėtį. Tuo pačiu parapijonys, pildydami beveik visos parapijos nutarimą, 1906 m. lapkričio mėnesio 17 dieną, patraukia vyskupą teisman, reikalaudami atgal savo nuosavybės.

Bet žemesnis teismas, 1907 metais, rugpiūčio mėnesio 28 dieną, išklausęs abiejų pusių liūdininkus, paskelbė sprendimą vyskupo naudai. Tada parapijonys, tais pačiais metais, lapkričio mėnesio 23 dieną, įneša tą bylą į Supreme Court (Aukštesnį Teismą). Jie užstato savo nuosavybes kaip garantiją: jeigu jie bylą pralaimės, tai visas teismo išlaidas atlygins savo lėšomis. Savo nuosavybes užstatė šie parapijonys: Vincas Minkelis, Petras Labinskas, Jonas Adomaitis, Adomas Žvirblis, Jokūbas Bokunas; pinigais: Mykolas Naurušis $700.00, Juozas Urbanavičius $1000.00 ir Jonas Kvedaitis $300.00. Aukštesnis teismas, peržiūrėjęs rekordus, surado, kad vyskupas neturi teisės į nuosavybę, kurią patys parapijonys suvo sudėtais pinigais įsigijo. Vyskupas turėjo užmokėti teismo išlaidas ir privalėjo atiduoti nuosavybę parapijonims, išbraukdamas savo vardą (vyskupas Hobanas), 1908 metais, gegužės mėnesio 29 dieną.

VYSKUPAS NEPAJĖGIA ATIDUOTI SVETIMO TURTO

Ką vyskupas daro toliau? Jis įsako kunigui A. Kaupui uždaryti bažnyčią Ir 1908 metais, gegužės mėnesio 31 dieną, kunigas Kaupas, laikydamas paskutines tuo laiku mišias, perskaitė vyskupo mestą tai bažnyčiai interdiktą, paaiškindamas, kad pamaldos toj pažnyčioj toliau jau nebus laikomos.

Interdiktas: (vertimas)

May 30, 1908.

Vyskupo Raštinė,
Scranton, Pa.

Švento Juozapo lietuvių katalikų parapijos nariams:

Pasveikinimas: — Teismas nusprendė, kad Scrantų katalikų vyskupas, privalo atiduoti dydą grupei ekskomunikuotų netikėlių Scrantų lietuvių katalikų bažnyčios. Kadangi bažnyčia negali būti naudojama kitoms pamaldoms, kaip tik katalikiškoms, yra neleistina laikyti katalikiškas pamaldas bažnyčioje, kurią kontroliuoja žmonės, kurie niekina bažnyčią ir jos tiesas, kurie prarado katalikų tikėjimą. Aš su didžiausiu skausmu esu priverstas padėti Lietuvių Katalikų Švento Juozapo parapiją po Interdiktu iki parapijos nariai neišmes netikėlius ir vėl paves atgal bažnyčią Scrantų Diocezijos vyskupui, pagal katalikų bažnyčios įstatymus. Aš dabar skelbiu, kad Lietuvių Katalikų Švento Juozapo Bažnyčia, North Main Ave., šiame Scrantų mieste rasis po interdiktu, nuo vidurnakčio sekmadienio, gegužės 31 — birželio 1, 1908 m., ir kad jokios katalikiškos pamaldos negali būti joje

laikomos, ir kad nei vienas katalikas neprivalo jon eiti, kad neužsitrauktų bažnyčios prakeikimą, iki Interdiktas nebus atšauktas.

Tegul Viešpats laimina ištikimus ir tikinčius lietuvius katalikus ir tegelbsti jiems tikėjime jų didvyrių tėvų ir teatstato taiką skaudžiame sielvarte patekusiai parapijai, nuo kurios dabar laikinai atimama graži bažnyčia, dėl kurios jie parodė tiek daug pasiaukojimo.

Michael John Hoban,
Scrantono Vyskupas

Po interdikto paskelbimo vėl parapijonys kreipėsi į teismą ir teismas išaiškino, kad tie žmonės ne dėl tikėjimo su vyskupu bylinėjosi, o tik dėl nuosavybės teisių — sugrąžino jiems atgal bažnyčią, kurioje jie jau meldėsi su nauju kunigu Mickevičium.

Tuo metu įvyksta ir kunigų permainos. Po kunigo Kaupo, Scrantonan ateina kun. J. Kuras. Matomai, vyskupo pamokytas, jis šaukia savo pasekėjų susirinkimą. Susirinkimas įvyksta Šv. Marijos salėje, W. Market Str., Scranton, Pa., 1908 m., birželio mėnesio 8 dieną.

Į tą susirinkimą jie leido ką norėjo. Suprantama, jiems reikėjo turėti savo pusėje ko daugiausia savo šalininkų, kad jie galėtų sau naudingus nutarimus pravesti ir, to susirinkimo nutarimais remiantis, eiti atgal teisman, reikalaujant bažnyčios nuosavybės perleidimo vyskupui. Prasidėjo įtempta teismo byla; kas laimės? Kunigas Kuras ir jo šalininkai patraukia parapiją teisman 1908 metais, spalių mėnesio 26 dieną, reikalaudamas trustee atsirašyti nuo nuosavybės, bandydamas įrodyti, kad didžiuma to reikalauja. Teismas tęsiasi gana ilgai. Ir galų gale, žemesniame teisme vyskupas laimi. Parapijos Trustee užsideda Bond ir apeliuoja į aukštesnį teismą. Aukštesnis teismas (Supreme Court) liepos mėnesio 8 dieną, 1910 metais nusprendžia žemesnio teismo sprendimą panaikinti ir nuosavybės valdytojais pasilieka patys žmonės parapijonys. Vyskupas užsimoka teismo išlaidas sumoje $755.40, ir tą pačią bylą vėl užveda vietos teisme, rugsėjo mėnesio 12 dieną, 1910 metais.

Gi lapkričio mėnesio 19 dieną, 1910 metais, vietos teismas nusprendė, kad bažnyčios nuosavybė priklauso vyskupui, ir kad trustee jo vardu turi užrašyti.

Parapijonys sukvietė susirinkimą, vėl apeliuoja bylą į Sup-

reme Court, gruodžio mėnesio 9 dieną, 1910 metais. Aukštesnis teismas vėl panaikina žemesnio teismo sprendimą. Vyskupui priteisia užsimokėti teismo išlaidas, sumoje $1,465.30. Nuosavybė vėl, kaip ir pirmiau, palieka pačių žmonių.

Sprendimas buvo paskelbtas spalių mėnesio 16 dieną, 1911 metais. Po šito Aukščiausio Teismo sprendimo, vyskupas Hobanas vėl eina į žemesnį teismą reikalauti sau nuo lietuvių bažnyčios dydo. Gegužės mėnesio 12 dieną, 1912 metais, įneša bylą teisman prieš trustees. Gi kovo mėnesio 1913 metais, žemesnis teismas vėl nusprendžia, kad Trusčiai turi pavesti dydą vyskupui. Tada parapijonys trečią kartą apeliuoja į Supreme Court ir, apeliaciją įnešę, sustoja — toliau teismo neveda.

SKAUDI PAMOKA

Iš aukščiau aprašytos procedūros matome, kad ėjo nuolatiniai teismai. Teismai kainavo, tiek žmonėms, tiek vyskupui, dideles sumas pinigų. Ir tik dėl pinigų stokos žmonės nustojo bylinėtis. Vyskupui buvo lengviau, nes jis, turėdamas savo žinioje šimtus parapijų, nuo kiekvienos gaudamas, kad ir ne po daug, galėjo tą bylą tęsti. O darbininkai-mainieriai, turėjo nuo savo mažų uždarbių sudėti kolektas, kad tą bylą galėtų vesti. Vyskupas turėjo nusisamdęs geriausius advokatus. Užpakalyje jo stovėjo tūkstančiai jo pasekėjų, kurie į kiekvieną jo atsišaukimą dėjo aukas pilko, paprasto mainierio nugalėjimui. Be to vyskupas kvietė misijonierius, kurie savo pamokslais visaip žmones baugino, kad jie tuo savo užsispyrimu užsitrauks Dievo rūstybę, pražudys save ir savo vaikus. Daugelis žmonių pradėjo abejoti, ar verta eiti toliau į teismus ir daryti tokias dideles išlaidas. Pagalios jie nusprendžia sustoti bylinėtis.

Ta procedūra mums labai daug pasako. Parodo, kad nemokantis rašyti, paprastas pilietis-mainierys, nenusigąsta ekskomunikavimo, nenusigąsta, kad vyskupas meta interdiktą prieš jo bažnyčią, bet ryžtasi savo teises apginti.

Jeigu mes atsigręšime į viduramžių laikus ir atsiminsime karalių Henriką Ketvirtąjį, tai istorija paliūdys, kad, kada popiežius Gregorius VII jį ekskomunikavo 1077 metais, jis, Henrikas Ketvirtasis, basas, ašutiniu maišu apsivilkęs, nukeliavo Romon prie popiežiaus durų ir laukė tris dienas, kol popiežius neatšaukė prakeikimo.

O paprastas mainierys (Aponas ir daugelis jam panašių), gindami savo teises, būdami beraščiais ir bemoksliais, neieškojo

kalčių atleidimo atgailaudami, bet ėjo iš vieno teismo į kitą, gynė savo teises, gynė savo įsitikinimo tikrumą.

Dalinantis mintimis su skaitytojais, mes turime pabrėžti tai, kad teismas ėjo grynai *dėl nuosavybės teisių*. Teismas-ginčas sprendė vieną ir aiškų reikalą: *kam priklauso nupirktas sklypas žemės ir kas yra savininku tų plytų, iš kurių buvo pastatyta bažnyčia?*

Lietuviai gerai žinojo, kad vien tiktai jų aukos tai nupirko ir pastatė, todėl jie ir nenorėjo nuo tos savo nuosavybės atsižadėti ir vyskupui ją pavesti. Dėl tikėjimo tiesų šioje teismo byloje nebuvo jokio klausimo ar neaiškinimo. Tačiau bylinėjimasis, ilgas ir piktas, padarė daug žalos ir pačiam tikėjimui. Žmonės, matydami teismuose neteisingus liūdijimus žmonių, kurie palaikė kunigo ir vyskupo pusę, matė ir suprato, kad vyskupo bei kunigo valiai atsidavę žmonės, vyskupo pamokyti, ginant kunigo ir vyskupo turto interesus, daro neteisingus pareiškimus, daro skriaudas savo broliams.

Kadangi ne tikėjimo reikalu tęsėsi teismas, o tiktai dėl nuosavybės kontroliavimo, tai kyla klausimas, iš kur kilo tokia mintis: pasipriešinanti vyskupo valiai? Kaip minėjau, mainierių pusėje nebuvo žinovų ir mokslo vyrų. Atsakymo turime ieškoti senovės lietuvių kovoje už savo būvį ir savo teises. Lietuviai juk per šimtmečius grūmėsi nuolat už savo gyvenimą, už savo tautą, kurioje jie gyveno, iš kur jie kilo. *Tai įgimtas žmogaus paveldėjimas, kuris apsireiškė ir vargšo lietuvio sieloje ir prote.*

KUN. STANISLOVAS B. MICKEVIČIUS
Pirmas Lietuvių Tautinės Katalikų Bažnyčios
Klebonas ir Organizatorius.

UŽKURIAMAS NAUJAS MALDOS AUKURAS

Pirmame skyriuje mūsų bažnyčios veiklos aprašymo, palietėme kovą milžino su paprastu mainieriu darbininku, už jo teisių apgynimą. Mes žinome, kad tas milžinas turėjo užpakalyje savęs kardinolus, vyskupus, kunigus, vienuolius, klebonus, misijonierius, didžiausius pastatus, mokyklas, katedras, ir svetimas bažnyčias, kurie visi jį rėmė. Antroj gi pusėje buvo bemokslis mainieris darbininkas, su mažu uždarbiu žmogus, kurio niekas nerėmė be jo paties.

Nuvargintas teismuose to milžino, kuris nors ir atėmė nuo žmonių nuosavybę, bet jų nenugalėjo, lietuviai nutarė organizuoti savo parapiją ir pasistatyti savo bažnyčią. Jie pradėjo iš nieko. Neturėdami nieko, nuvarginti ir nubiedninti, jie pradeda darbą, pagal savo geriausias išgales. Organizuojasi, renka komitetus, daro rinkliavas, ir 1914 metais, nusiperka nuosavybę rugsėjo mėnesio 26 dieną, šiaurinėje Scrantų miesto dalyje. Nepajėgdami pilnai užmokėti, jie išduoda morgičių $7,000.00 sumoje Stasiui Kurauskui. Vėliau, po 4 metų, jo paskolą perima Antanas Stanynas. Jie perka nuosavybę jau ne vyskupo, bet trustee vardu. Trusčiais jiems patikėtinais buvo: Jonas Aponas ir Jokūbas Bokunas. Tuo metu, 1914 metais, nusiperka sau atskiras kapines, dėl tos šeimos, kuri su jais vargo, gyveno, dirbo. Ir kad jie būtų vienoj mirusiųjų šeimoje, kaip bendradarbiai ir vienos idėjos draugai.

Negalima suminėti visų tai idėjai pritariančių žmonių, bet reikia paminėti tuos, kurie tam darbui vadovavo, darė rinkliavas, buvo nuolatiniais komitetų nariais ir rūpinosi, kad tas darbas būtų tvarkomas pagal jų geriausią supratimą. Nežiūrint kokie pergyvenimai įvyko, o tačiau jie tvirtai laikėsi nepaisydami kas, ką apie juos kalba, kaip juos išjuokia, kaip juos ne tik draugai, bet ir giminės, žemina.

TIE PIRMI BAŽNYČIOS PIONIERIAI buvo šie: Jonas Aponas, Jokūbas Bokunas, Jokūbas Venis, Juozas Sakalauskas, Kazimieras Janušaitis, Albertas Andriukaitis, Danielius Lukoševičius, Bronius Šimanskis, Antanas Čelkis, Jonas Palionis, daugiausia sekretoriavęs, Jonas Jastromskis, Jonas Pipcius, Pranas Stravinskas, Aleksandras Kaminskas, Andrius Ruseckas, Juozas Spudis, Adomas Levanavičius, Ignas Bukauskas,

Vincas Čepauskas, Jonas Siaurukas, Martynas Plėštis, Jonas Valadka, Jurgis Janušauskas, Juozas Balynas, Antanas Siaurukas, Antanas Stanynas, Antanas Peckus, Antanas Orintas, Juozas Gustaitis, Petras Labanauskas, Kazimieras Brundza, Jonas Matukevičius, Juozas Lisauskas, Aleksandra Matulaitis, Juozas Vansevičius, Stanislovas Kundrotas, Antanas Minkelis, Viktoras Račius, Jonas Gėgžna, Jonas Šimkus, Antanas Dvaraninas, Jonas Zakorka, Jonas Bardauskas, Mykolas Naurušis, Jonas Kvedaitis, Juozas Tamuliūnas, Vincas Brazaitis, Jonas Krupskas, Kazimieras Rovas, Mykolas Judickas, Jonas Galinis, Dominikas Sadonis, Antanas Sinkevičius, Vincas Minkelis, Antanas Balkūnas, Pranas Šuklis, Tamošius Šerplis, Juozas Kuncevičius, Jurgis ir Antanas Dalykai ir kiti

Šioji grupė žmonių, kaip jau minėjau, vadovavo naujos bažnyčios kūrime. Pirmas kunigas, dirbęs naujos bažnyčios organizavimo darbą buvo kun. S. B. Mickevičius. Jis, parapijonims padedant, nupirko žemę ir pastatė laikiną bažnyčios pastatą 1915 metais. Darbas buvo labai sunkus. Sunkus tuo, kad žmonės apvilti vyskupo užsispyrimo, kuris atėmė jų pirmiau pastatytą bažnyčią, dauguma laikinai pasitraukė nuo bažnyčios.

Be to, reikia nepamiršti, kad romiškos valios lietuvių dalis, kuri atsidavė visiškai kunigo vadovybei, nuolat visaip žemindavo šiuos naujos bažnyčios kūrėjus. Romiškosios bažnyčios kunigas nuolat vedė atkaklią kovą, visaip kiršindamas ir koliodamas tuos, kurie jo ir vyskupo norams nenusileido. Taip pat rengė įvairias misijas ir su tų misijonierių pagalba, gąsdino tuos, kurie pametė romišką bažnyčią. Galim vadinti stebuklu tą kovą, kuri šiandien taip gražiai gyvenime užėmė savo vietą.

Tie žmonės, kurie manė, kad sielos išganymas, tikėjimas į Dievą ir jo Sūnaus Jėzaus Kristaus Mokslą, yra jų pačių uždavinys, padarė didelį žingsnį priekyn, parodydami savistovų protavimą, **sukurdami tam tikros rūšies religinę filosofiją, kurią galima pavadinti mainierio, paprasto žmogaus filozofija.** Ją galima sugretinti su Senovės Prūsų lietuvio samprotavimu, kuris niekaip negalėjo suprasti kryžuočių peršamos krikščionybės, kurios priedangoj kryžuočiai vogė jų turtą, degino sodybas, atimdinėjo jiems moteris, vaikus. Ir visa tai buvo daroma gailestingojo Gyvojo Dievo vardu. Kryžuočių žeminamas pagonybės dievas, į kurį lietuviai tikėjo, jiems neliepė to daryti, todėl jie taip atkakliai ir gynė savo bočių žemę ir jų tikėjimą.

Paprastam mainieriui atrodė Amerikos Dvasinės Vyriausybės daromos skriaudos saviems pasekėjams dar neaiškesnės. Jie priima visa tai, ką dvasinė vyriausybė jiems nurodo per savus

kunigus, jie juos užlaiko, jiems stato klebonijas, atsiduoda jų valiai, paveda savo sielos išganymą jų rankosna ir, rodos, Kristaus bažnyčia turėtų triumfuoti žmogaus žemės gyvenime. Bet vieton to, atsiranda neapykanta, teismai, niekinimas, ardymas kaimyniškų ir šeimyniškų santykių, dėl to, kad lietuvis sako: plyta, kurią aš pirkau ir padėjau prie kitos plytos, mano pirktos ir taip pat ant mano pirktos žemės, man priklauso. Gi vyskupas sako: tu būsi geras katalikas tik tada, kada savo pastatytą bažnyčią man atiduosi. Už šitas įgimtas savo teises, žmogus pyksta ant vyskupo, kunigo ir nesupranta Dievybės planų.

Galop jis meta tokią dvasinę mokyklą ir tveria sau naują, kad ji jam skriaudos ir gėdos nedarytų. Tokios mokyklos steigėjus mes privalome atsiminti, juos gerbti, jų nepamiršti. Jų atminimui ir pagarbai mes ir leidžiame šią knygą.

JONAS APONAS
Pirmas Liet. Taut. Bažnyčios Buvęs Pirmininkas

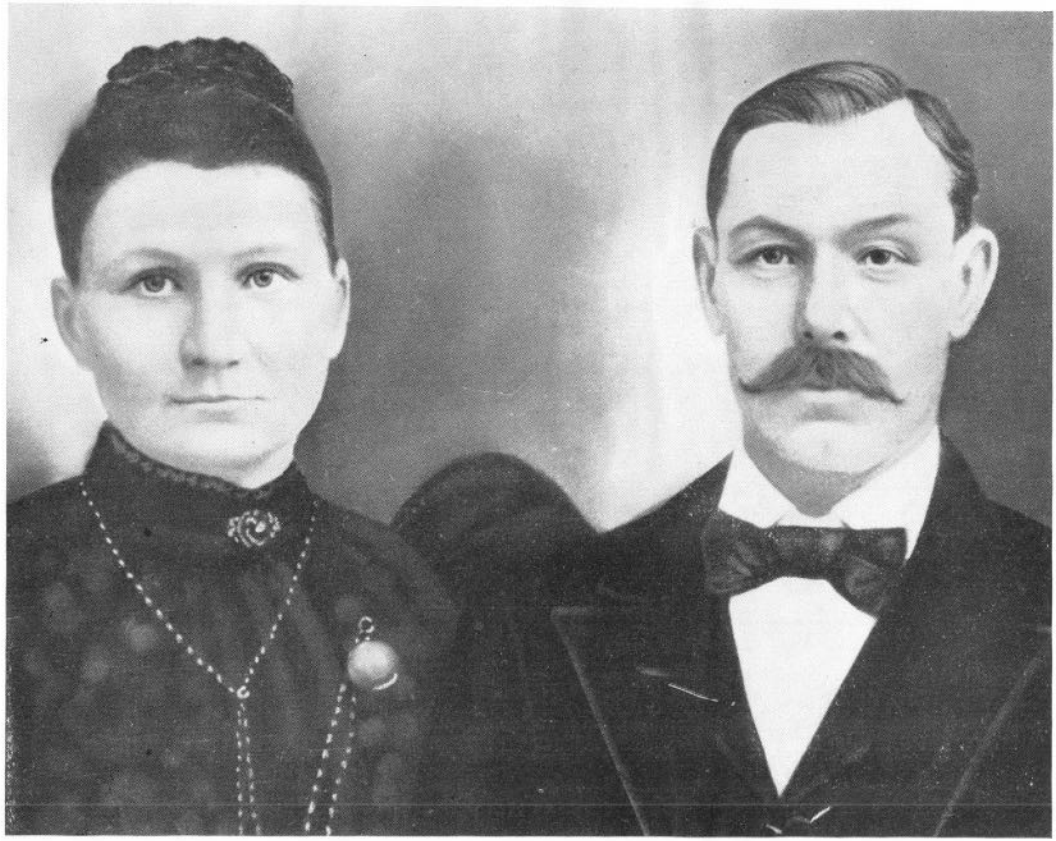

ANTANAS IR MARIJONA BALKUNAI

JUOZAS BUKANTIS

KAZIMIERAS BRUNDZA
Dabartinis Parapijos Komiteto Iždo Globėjas

IGNAS BUKAUSKAS

VINCAS ČEPAUSKAS
Buvęs Parapijos Vice Pirmininkas

JURGIS DALYKAS
Buvės Parapijos Pirmininiakas

ANTANAS DALYKAS

JONAS GĖGŽNAS
Buvęs Parapijos Sekretorius

KAZIMIERAS JANUŠAITIS
Buvęs Parapijos Pirmininkas

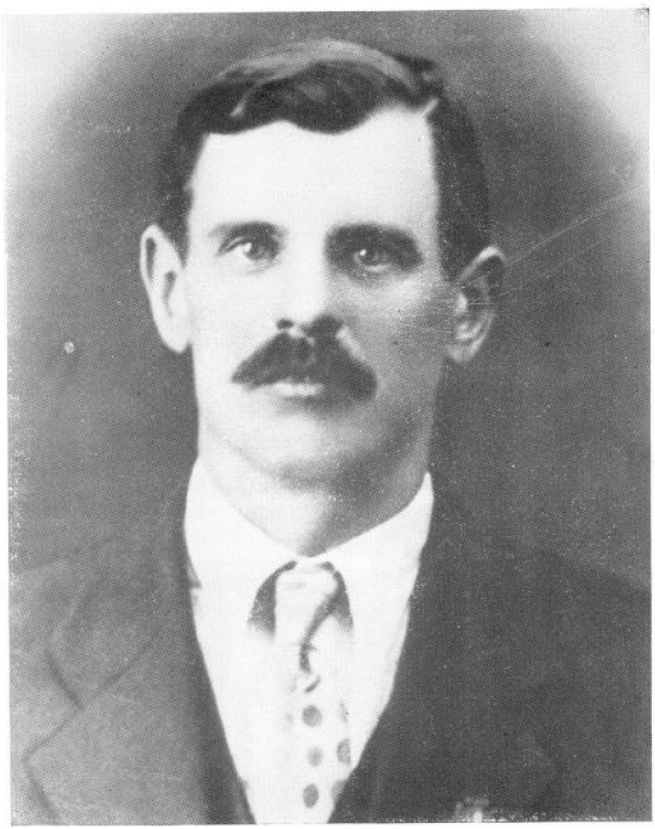

MYKOLAS JUDICKAS
Buvęs Parapijos Pirmininkas

ANTANAS KVEDARAS
Buvęs Parapijos Komiteto Narys

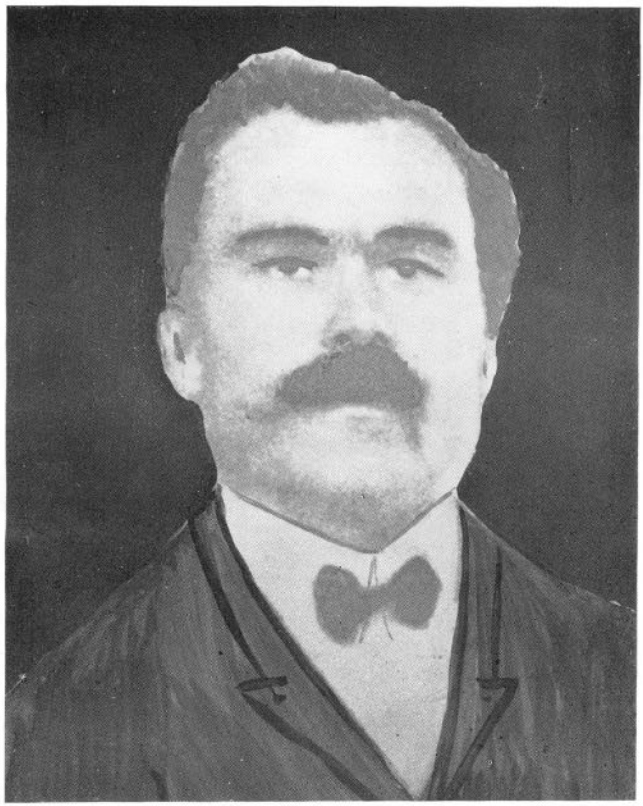

JUOZAS LISAUSKAS

PRANAS LUKAŠEVIČIUS
Buvęs Parapijos Sekretorius

JONAS MATUKEVIČIUS
Buvęs Parapijos Sekretorius

ANTANAS MINKELIS
Buvęs Parapijos Pirmininkas

MYKOLAS NAURUŠIS
Buvęs Komiteto Narys

ANTANAS ORINTAS
Buvęs Parapijos Iždininkas

JONAS PALIONIS
Buvęs Parapijos Sekretorius

ANTANAS PETSKUS
Buvęs Parapijos Iždininkas

IGNAS PETSKUS

JONAS PIPCIUS
Buvęs Parapijos Iždo Globėjas

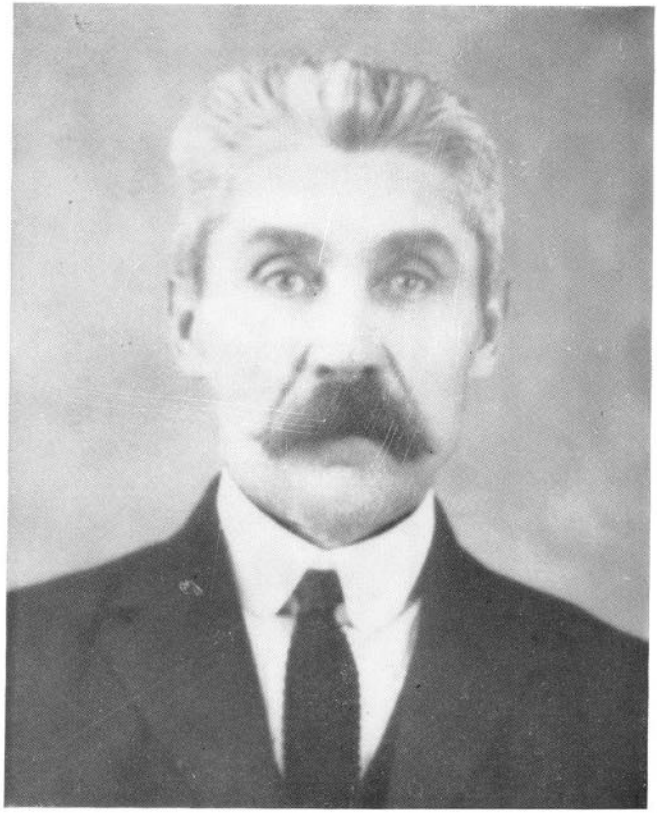

JUOZAS RAKAUSKAS

KAZIMIERAS ROVAS
Dabartinis Parapijos Iždo Globėjas

ANDRIUS RUSECKAS
Dabartinis Parapijos Iždo Globėjas

ANTANAS SAKEVIČIUS

ANTANAS SINKEVIČIUS

JUOZAS IR MARIJONA SPUDŽIAI

DAMININKAS SADONIS

BRONISLOVAS ŠIMANSKIS
Buvęs Parapijos Sekretorius

JUOZAS VANSEVIČIUS

JONAS VALADKA
Buvęs Parapijos Sekretorius

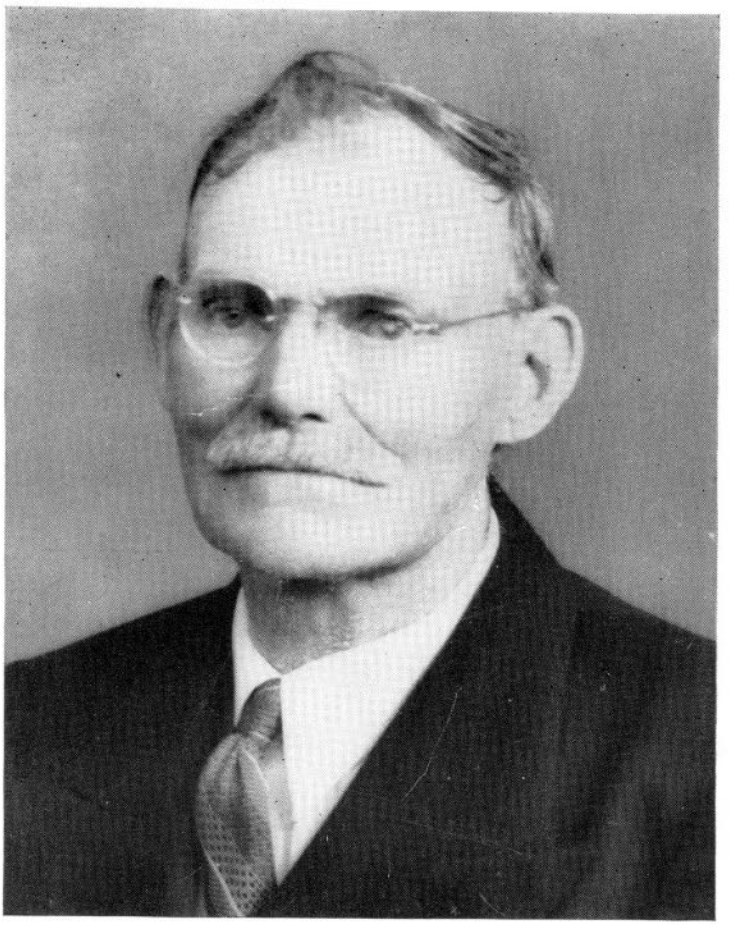

SIMONAS GUSTAITIS

AGOTA GUSTAITIENĖ

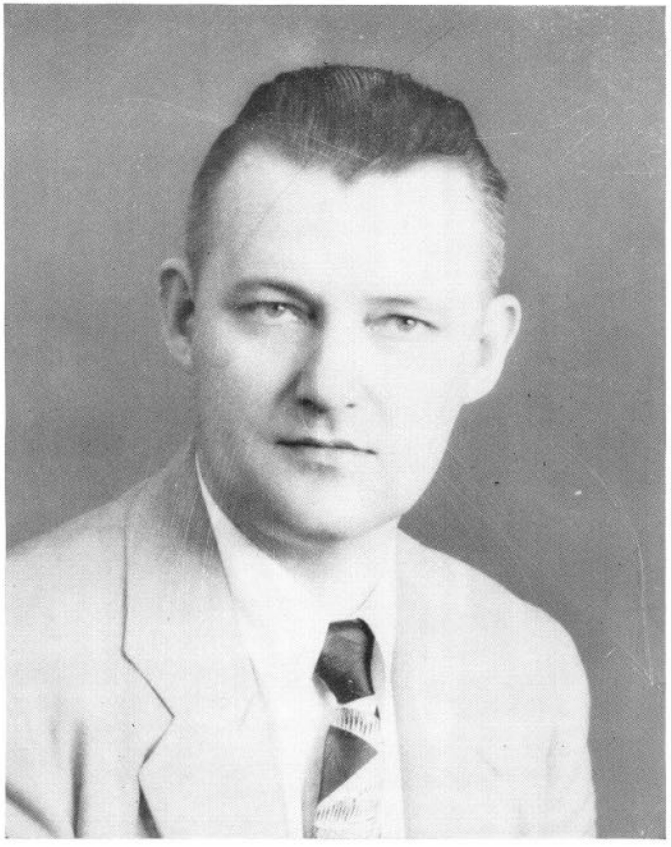

DR. JUOZAS GUSTAITIS

JONAS JASTROMSKAS
Buvęs Parapijos Iždo Globėjas

MONIKA JASTROMSKIENĖ
Buvusi Moterų Draugystės Pirmininkė

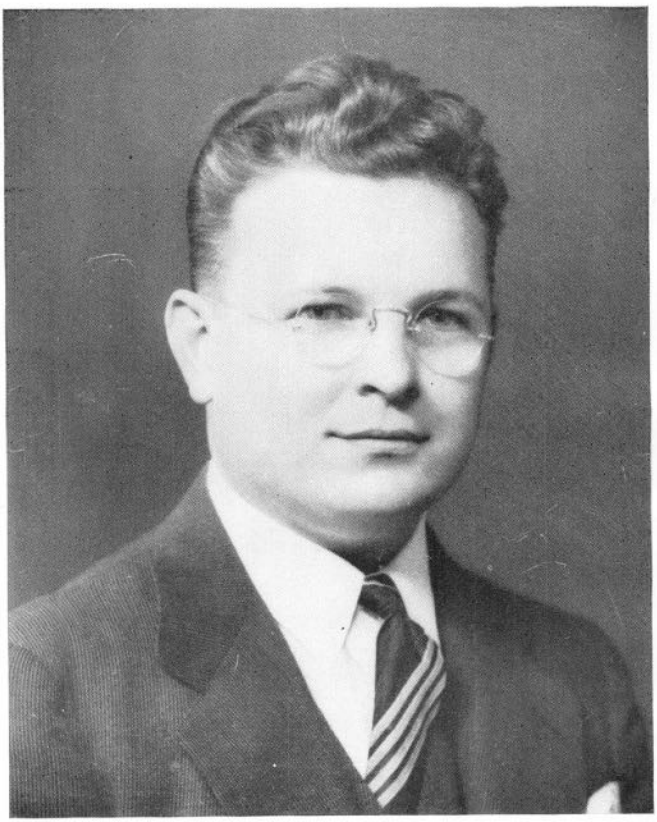

DR. PETRAS JASTROMSKAS

JUOZAS SAKALAUSKAS

Buvęs Komiteto nariu

Čia reikia paminėti, kad Juozas Sakalauskas išmokino savo vaikus: Praną ir Antaną Daktarais ir Juozą vaistininku — Druggist.

MARIJONA SAKALAUSKIENĖ

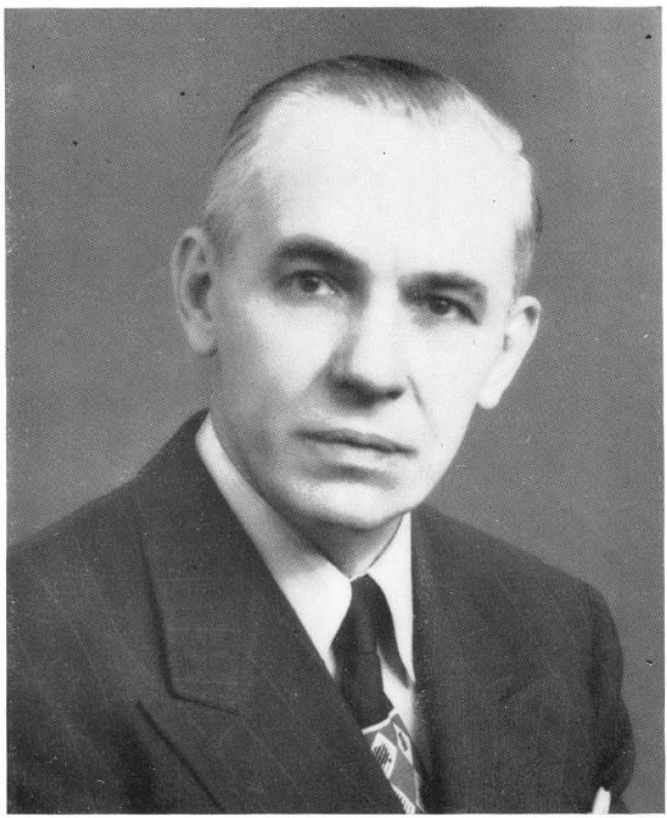

DR. PRANAS SAKALAUSKAS

AUDROS IMA APRIMTI

Šioje aprašytoje vietoje yra apimamas laikotarpis nuo pradžios savistovaus gyvenimo, tai yra nuo 1913 metų iki 1920 metų kovo mėnesio. Nuo šio laikotarpio, prasideda jau aiškesnis to darbo planas. Atsiranda tvirtesni dvasiniai ir moraliai pagrindai. Žmonių nuotaika ir norai darosi ryškesni, daugiau juose atsiranda pasiryžimo darbą dirbti toliau, dėl to, kad jis pamatė: ką jis daro, tai yra gera jam ir bus gera ateinančiai gentkartei, dėl kurios labo jis taip sunkiai dirbo. Jis suprato, kad jis jau save nemorgičiuoja svetimam airių vyskupui, o savo ir savo būsiančių šeimų labui ir ateičiai. Jam jo bažnyčia nurodo ir jį mokina, kad žmogaus dvasinis gyvenimas yra jo paties reikalas. Sielos išganymas yra jo paties nuopelnai. Išganymas priklauso ne nuo to, kiek tu būsi paklusnus savo kunigui, bet kiek tu pildysi savo širdyje tas amžinas tiesas, kurių Jėzus Kristus žmones mokino ir dėl kurių Jis mirė ant kryžiaus.

Tas naujas laikotarpis prasideda su atėjimu šion parapijon kun. Jono Gritėno.

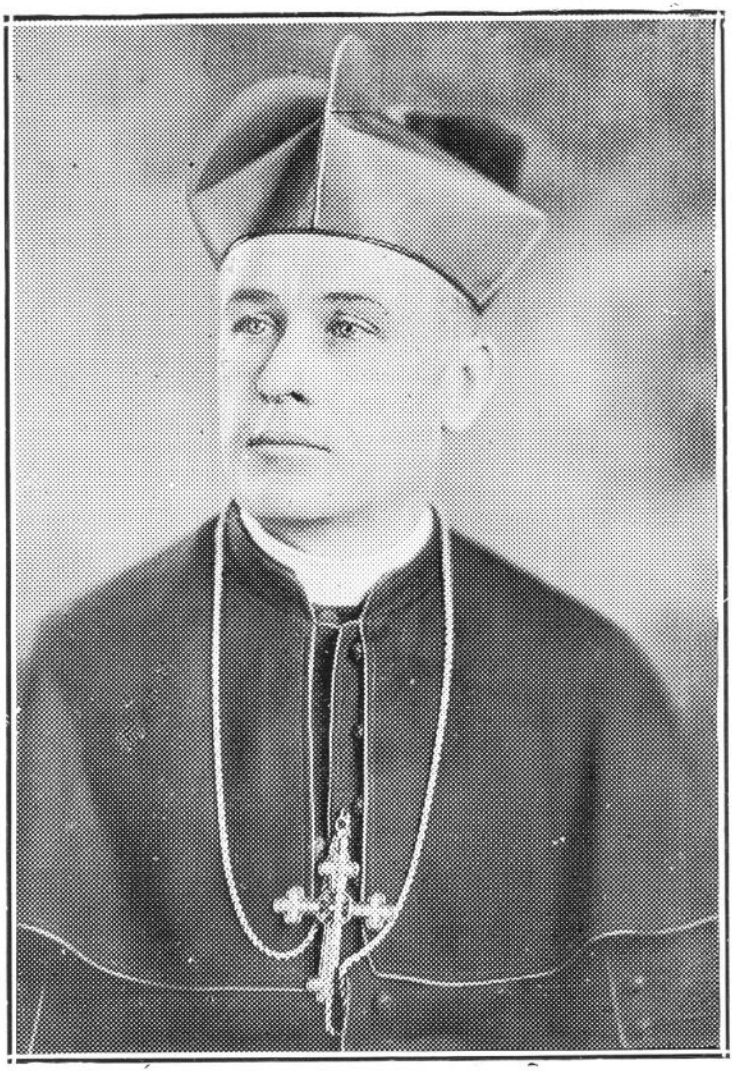

JONAS GRITĖNAS
Pirmas Vyskupas Liet. Kat. Taut. Bažnyčios
1884 — Amerikoje — 1928

Pirmas Parapijos Komitetas Prie Kun. Jono Gritėno

Moterų Draugystė Kun. Jono Gritėno Laiku

PAMATŲ TVIRTINIMAS

Kun. Jonas Gritėnas atėjo Tautiškon parapijon klebonauti 1920 metais. Pirm jo atėjimo parapijos komitetas susidėdavo iš trijų pasauliečių ir kunigo. Tiems trims asmenims tekdavo per daug darbo atlikti ir dažnais atvejais buvo tam tikrų trūkumų. Kun. J. Gritėnas, suprasdamas darbo sunkumą, pasirūpino išrinkti pilną parapijos komitetą. Pirmąjį komiteto sąstatą sudarė šie nariai: Pirmininkas — Antanas Aukščiūnas, vice pirmininkas — Juozas Marčiukaitis, protokolų raštininkas — Bronislovas Šimanskis, finansų raštininkas — Antanas Čelkis, iždininkas — Jonas Siaurukas, trustee: Juozas Urbanavičius, Antanas Orintas, Vincas Čepauskas, Jonas Jastromskis, Antanas Sinkevičius; tvarkos dabotojais: Jonas Pipcius ir Ignas Bukauskas.

Kun. J. Gritėnas visiems išaiškino jų pareigas, prisaikdino bažnyčioje teisingai vykdyti pasiimtąsias pareigas, būti šios bažnyčios turto valdytojais ir visų parapijos reikalų vadovais. Tas visuomenei patiko. Išrinkęs tuos vadovus, vėliau jis nurodė, kad turi būti prie bažnyčios parapijinė lietuviška vaikų mokykla, kad privalo būti suorganizuotos įvairios draugijos. Tos draugijos privalo turėti savo mėnesinius susirinkimus, kuriuose jų nariai privalo šviestis, aptarti visuomeninius tautinius reikalus, vadovaujant parapijos klebonui.

Pradedant vaiku ir baigiant suaugusiu, prie bažnyčios įsikūrė šios draugijos: Vaiku Mokyklos Draugija, Jaunuolių Choras, suaugusių "Birutės" Choras, jaunų vyrų "Apgynėjų" Draugija, Moterų Draugystė ir vyresnio amžiaus "Vytauto" vyrų Draugystė. Visos draugijos veikė parapijos ribose. Aplamai kalbant, išbujojo graži ir derlinga veikla gyvam parapijos gyvenime. Tai buvo gražūs laimėjimai, rodą, kad parapija eina teisingu ir gražiu keliu. Taip sutvėręs organizuotą bažnytinį aparatą, jis ėmėsi tvarkyti bažnyčios finansus. Kadangi bažnyčia praėjo sunkų naujakurio gyvenimą, kada viską reikėjo įsigyti, pradedant nuo mažiausio dalykėlio iki jos pastatų, tokiu būdu buvo daug užsilikę nesutvarkytų sąskaitų.

Jonas Jastromskas, tuo reikalu, aukojo $50.00 ir siūlė, kad parapijonys aukotų kiek kuris gali, jeigu nori bažnyčios. Kun. J. Gritėnas, surinkęs neapmokėtas sąskaitas, patiekia jas parapijonų susirinkimui ir prašo sąskaitas apmokėti. Kaip parapi-

jonys suprato jo prašymą, galima suprasti iš jų atsiliepimo: skolina: Pranas Jucevičius $2000.00, Marijona Spudienė $1500.-00, Antanas Čelkis $1200.00, Marijona Bareišienė $1500.00, Monika ir Antanas Barysai $1100.00, Albinas Bačkauskas $1000.-00, Ona Danusienė $500.00 ir Jonas Siaurukas $400.00. Patys skaičiai ir supratimas kunigo prašymo savaime kalba, koks buvo pasiaukojimas ir pasitikėjimas.

Tuom laiku parapija neturėjo kunigui gyvenamo namo—klebonijos. Kun. J. Gritėnas, sutvarkęs pasilikusias sąskaitas, su komitetu nutaria ir pastato prie bažnyčios kleboniją.

Iki kun. J. Gritėno atėjimo, parapija neturėjo Čerterio. Jis šaukia tuo reikalu parapijos susirinkimą, jiems aiškina tą reikalą, ir parapijonys nutaria išimti savo bažnyčiai Čerterį. Čerterio nariais šiame susirinkime, kuris įvyko 1921 metais, gegužės mėnesio 8 dieną, buvo išrinkti šie parapijonys: Antanas Aukščiūnas, Vincas Čepauskas, Antanas Čelkis, Bronius Šimanskis, Jonas Siaurukas, Juozas Spudis, Antanas Orintas, Antanas Barysas, Aleksandra Matulaitis, Jonas Jastromskis, Juozas Urbanavičius ir Danielius Lukaševičius.

Vėliau Kun. J. Gritėnas paruošė ir parapijonys priėmė šios bažnyčios Konstituciją. Prie jo buvo nupirktos bažnyčiai Stacijos arba Kryžiaus keliai. Šiam reikalui aukojo šios šeimynos ir pavieniai nariai: Jono Valadkos šeima, Mykolo Judicko šeima, Antano ir Igno Petskų šeimos, A. Spūdžių ir Gustaičių šeimos, P. Stravinskų ir Tunilų šeimos, Martyno Stravinsko ir Svetulevičių šeimos, Pipcių šeima, Dumbrienė ir Morta Minkelienė, Petro Ambrazo šeima, J. Spūdžių ir Siaurukų šeima, Magdalena Aukščiunienė, Sudonių ir Danusų šeima, Agota Labinskienė ir Petras Labinskas.

Kun. J. Gritėnas įvedė lietuvių kalbą bažnytinėse pamaldose. Tai buvo kas tai naujo ir pačiam lietuviui atrodė šventu reikalu. Jeigu mūsų kalba pripažįstama mokslininkų, kaip seniausia ir gražiausia pasaulyje, tai kodėl jos Dievas negali suprasti tada, kada mes į jį meldžiames.

Be to Kun. J. Gritėnas įvedė viešą išpažintį bažnyčioje suaugusiems, paskelbęs, kad privati išpažintis yra blogai suprastas Sakramentas, nes tik per atgailos Sakramentą žmogus apturi nuodėmių atleidimą.

Čia reikia paminėti, kad Kun. J. Gritėnas buvo konsekruotas vyskupu 1924 metais, rugpiūčio mėnesio 17 dieną.

NEUŽMIRŠTAMAS VYSK. J. GRITĖNO ATMINIMAS

Iš anksčiau pasakyto, matome, kad parapijoj tapo įvesta daug reformų. Tos reformos apėmė tiek išorinį, tiek vidujinį dvasios gyvenimą. Kada parapijos reikalai buvo įvesti į normalaus gyvenimo vėžias, tada Vysk. Gritėnas pasiūlė parapijonims įsteigti seneliams prieglaudos namus. Jo sumanymui parapijonys pritarė ir sudėjo apie $10.000 aukų ir nupirko seneliams prieglaudą — farmą. Prieglauda buvo pavadinta "Vilniaus Namas". Dalį neišmokėtos už farmą skolos paėmė ant morgičiaus Pranas Jucas, sumoje $7000.00. Prieglauda buvo įsteigta 1924 metais. Į Prieglaudą nuo Scrantų miesto buvo apie 17 mylių. Daug darbo ir pasiaukojimo buvo įdėta tiek parapijonų, tiek paties Vysk. Gritėno. Prieglaudoje buvo 27 įnamiai. Septyni prieglaudoje mirę, buvo palaidoti prieglaudos rūpesčiu. Bet dėl sunkių gyvenimo sąlygų ir Vysk. J. Gritėnui mirus, prieglaudos namas buvo parduotas.

Vysk. J. Gritėnas mirė 1928 metais, gruodžio mėnesio 28 dieną ir palaidotas Tautiškos parapijos kapuose. Jo atminimui pastatytas gražus paminklas. Po jo mirties parapijonys jo ilgai gailėjos ir iki šios dienos prisimena jo darbus, pasišventimą, kurį jis paliko kaip vertingiausią paminklą.

Šiuo puslapiu mes baigiame trumpą aprašymą kunigystės ir darbo Vysk. J. Gritėno.

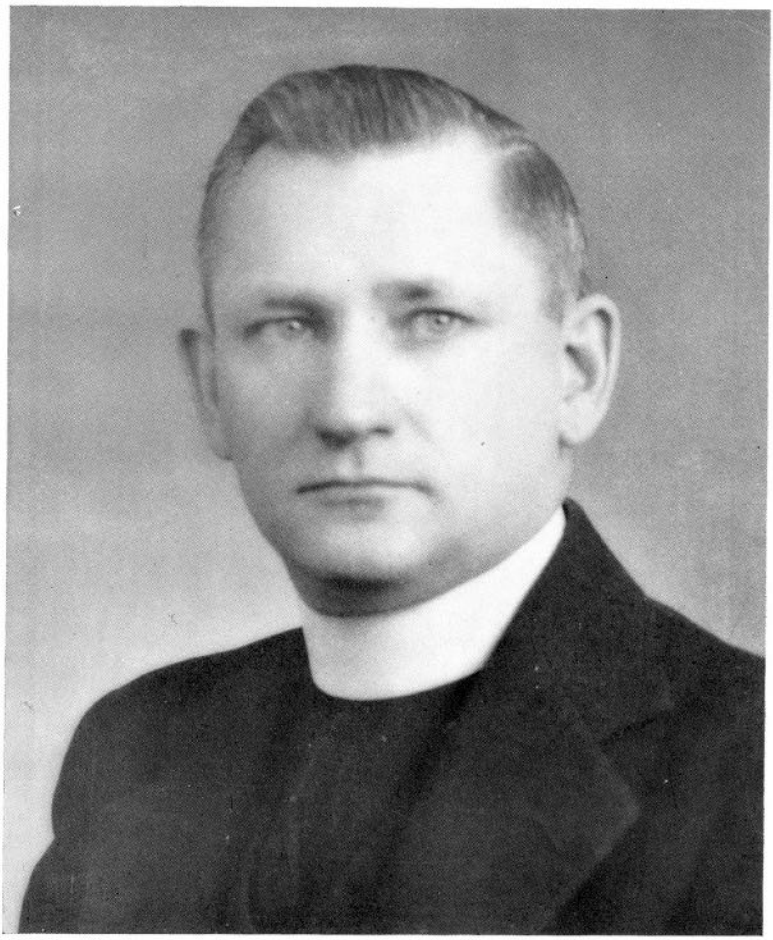

KUN. M. VALADKA
Dabartinis Parapijos Klebonas

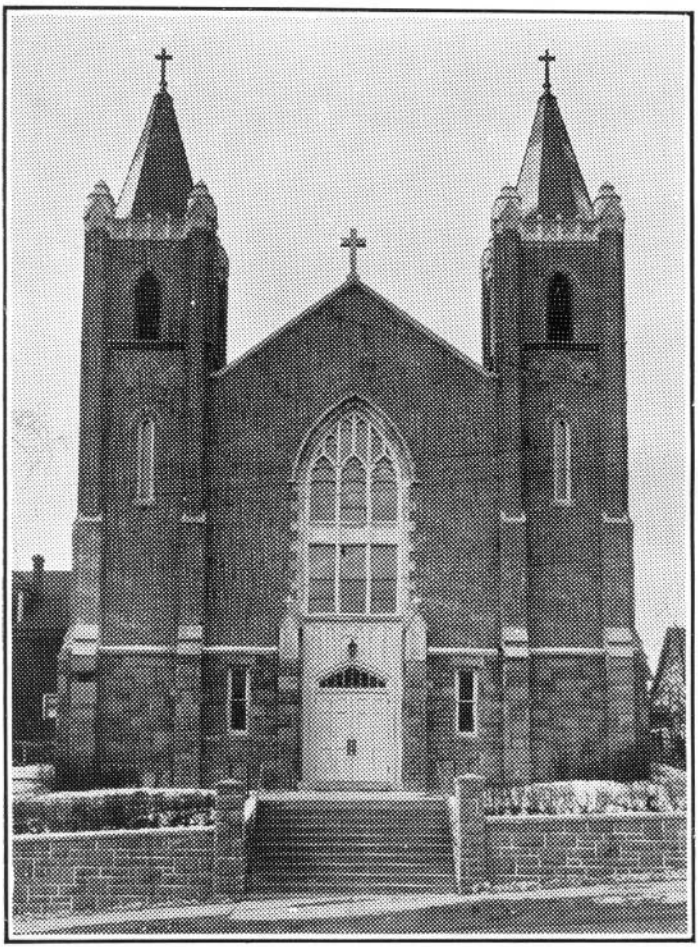

SCRANTŲ TAUTINĖ KAT. BAŽNYČIA

SCRANTŲ TAUTINĖS KAT. BAŽNYČIOS VIDUS

LIETUVIŲ TAUTINĖS BAŽNYČIOS TIKĖJIMO IŠPAŽINIMAS

1. TIKIU Į DIEVĄ-TĖVĄ, Visagalinčią Esybę, vedančią į galutinį tikslą, į Dievą-Tėvą, gyvenimo šaltinį, Amžiną Teisybę, Meilę ir Teisingumą.

2. TIKIU į Jėzų Kristų, mūsų Išganytoją, per Jį dvasinį pasaulio atgimimą.

3. TIKIU, kad Kristus buvo Dievo Pasiuntinys, viena su Dievu Esybė, kaipo žmogus gimęs iš vargingos Marijos, tikiu, kad Jėzus Kristus, per Kurį pasireiškė nepasiekiamas gerumo, meilės, išminties ir pasišventimo kitiems, ypač nusidėjėliams, Idealas, kad per savo darbą, mokslą ir kankinio mirtį, tapo Naujo Gyvenimo Kūrėju link žmonijos, semiančios savo pradžią ,jėgas ir pilnumą iš Dievo pažinimo, Jo pamylėjimo ir Jo Šventos Valios.

4. TIKIU, kad Šventoji Dvasia, Dievo Dvasia, tvarko pasaulį, kaip prigimties, taip ir moralės atžvilgiu, kad visokia pasaulio teisė, kuri veikia į atskiro žmogaus sielą, taip į visumą, yra Dievo valios, gerumo ir teisingumo įtakoj.

5. TIKIU, kad iš Šventosios Dvasios išplaukia malonė, tai yra nematoma vidujinė galia, kuri veikia į žmogų ir jei jis Jos įtakai pasiduoda ir su Ja bendrauja, tampa geresnis, tobulesnis, savo uždaviniui atatinkamesnis ir, susijungęs amžinybėje su Dievu, ras nepabaigiamą laimę ir savo asmenybės išsipildymą.

6. TIKIU į jungimosi reikalą visų Kristaus religijos išpažintojų, ir kad Tautinė Katalikų Bažnyčia, kaipo apaštališka ir visuotina, yra išreiškėja to dieviškojo susibūrimo žmonių, iššaukto Jėzaus Kristaus, mūsų Išganytojo, Kurio mokslo užviešpatavimui dirbo ir dirba visi teisingiausieji ir geriausieji žmonės ir kurio ilgisi žmogaus siela, trokštanti tiesos, šviesos, meilės, teisingumo ir paguodos Dievuje.

7. TIKIU, kad Kristaus Bažnyčia yra tikra mokytoja, kaip pavienio žmogaus, taip ir visos visuomenės žmonių, yra Dievo malonių teikėja, vadovu ir šviesa laikinoje kelionėje į Dievą ir

išganymą, ant kiek tos bažnyčios išpažintojai, kaip pasauliečiai, taip ir dvasiškiai, yra susivieniję su Dievu per tikėjimą ir gyvenimą, iš to tikėjimo išplaukiantį.

8. TIKIU, kad visi žmonės, kaipo vienatinio Dievo, Tėvo sūnūs, tarp savęs yra lygūs, kad privilegijos, išeinančios iš luomo padėties, iš didelių turtų valdymo ir turtingumo, iš lyties skirtumo, yra didelė skriauda, nes tai yra paglemžimas žmogaus teisių, kokias jis turi iš savo prigimties ir Dievo malonės ir sudaro kliūtį tiksliam žmogaus progresui ir vystymuisi.

9. TIKIU, kad visi žmonės turi lygias teises į gyvenimą ir jo pagerinimą, į laimę ir į tas priemones ir galimybes, kurios išlaiko asmenybę, duoda galimybę tobulėti ir būti išganytam, taip pat tikiu, kad visi žmonės turi šventas pareigas link Dievo, savęs, tautos ir visos žmonijos visuomenės.

10. TIKIU į paskutinį Dievo Teisingumą, į pomirtinį gyvenimą, kuris bus laikino gyvenimo tęsinys, savo padėjimu, tobulumo laipsniu, priklausantis nuo gyvenimo žemėje.

11, TIKIU į nemirtingumą ir amžiną laimę visų kartų ir visų laikų žmonių susijungimą su Dievu, nes tikiu į dieviškos meilės, mielaširdingumo ir teisingumo galią ir vieno trokštu, kad su manimi stotųsi pagal mano tikėjimą.

TIKSLAS IR PRINCIPAI

1. Pirmutinis ir svarbiausias uždavinys Lietuvių Tautinės Katalikų Bažnyčios Amerikoje: išlaikymas ir išganymas lietuvių išeivijos. Pakilti žmogus gali eidamas tuo keliu, kurį jam rodo bažnyčia ir naudodamasis tomis priemonėmis, kurias visuomet joje ras. Tas priemones Tautinė Katalikų Bažnyčia semia iš Dievo per nuopelnus Jėzaus Kristaus, nes "vienas Dievas ir vienas tarpininkas tarp Dievo ir žmonių—žmogus Kristus Jėzus". (Timot. 2:5).

Nešti Kristaus šviesą tautai, nuolatos priminti jai, kad mūsų tikslas pasaulyje, tai gyvenimas Dievo dvasioje, dvasioje teisybės, meilės ir teisingumo. Šitai mūsų siekis.

Ieškoti teisybės per laisvą skaitymą ir tyrinėjimą Švento Rašto, ir su pagalba mokslo, kurį žmogaus protas šimtametėmis savo pastangomis įgijo—šitai mums įsakymas.

Liktis panašiu pačiam Kristui, sekant Jį, išpildant pareigas Dievui, šeimynai, tautai ir žmonijai,—šitai mūsų prašymas, nurodymas ir siekimas.

Lietuvių išeivijai svetimoje šalyje įkurti ugniavietę, prie kurios galėtų susišildyti, kuomet sunkioje gyvenimo kovoje už būvį nusiminimo šalna atšaldys dvasią; parodyti tikrą šviesą, duoti pamatą, ant kurio galėtų su pilnu pasitikėjimu atsistoti,—štai mūsų svajonė ir idealas.

Religija ir yra gyvenimo ir atgimimo šaltiniu, kaip tai matome pas žydus, armėnus, japonus ir pas daugelį kitų rytinių tautų žmones, kurie atbunda iš šimtmečio letargo ir rodo naujo gyvenimo ženklus.

Bet religija turi turėti tautinės religijos pobūdį. Jos aukščiausieji altoriai, jos vyriausios mokyklos ir mokytojai turi būti širdyje savo tautos, kitaip religija liekasi priežastimi tautos, visuomenės sunykimo.

Religijoje kristalizuojasi pažiūra link Aukščiausios Esybės esmės, link Jos apsireiškimų ir Jos santykių šiam ir ateinančiam gyvenimui.

Religija suteikia moralius pamatus, ant kurių išsiauklėja tautos gentkartės, o nuo to privataus ir viešo auklėjimo priklauso išsiugdymas ir tautos ateitis, dvasinis ir medžiaginis turtas. Argi visa tai neturi vertės mūsų tautai, visuomenei, kas mus

mokina, kas valdo mūsų širdies plakimą ir mūsų mintis? Jeigu tas dvasiškas laikrodis bus mumyse, bus dalelė mūsų tautos, tai visas gyvenimas eis plačia vaga mūsų dvasios ir mūsų gyvenimo šviesai ir gerovei. Bet kuomet tvarkytojai mūsų dvasiškos veiklos bus svetimi žmonės, sėdės Romoje, arba čionai ant vyskupiškų sostų Amerikoje, tai mūsų tauta niekados neįstengs įgyti sau tikros liuosybės, bet vis bus verge svetimųjų, atiduodančia svetimoms tautoms ir svetimiems siekiams sultis savo gyvybės, o pati liks vargana dvasioje ir be moralės spėkos. Kristus troško laimės savo žydiškai tautai ir pasakė, kad atėjo surasti ir išgelbėti tai, kas buvo žuvę Izraelyje. Mozė pats savimi atvaizduoja tuometinės jaunos žydų tautos siekius.

Budda norėjo įskiepyti Indijos liaudyje savo keistos ir nesuprantamos religijos tiesas. Mahometas ypatingai pamilo žavėtiną arabų kraštą ir jo savotiškus žmones. Konfucijus ir Laotse pašventė savo gyvenimą kiniečių moraliniam pakėlimui. Wekleffas, Hussas, Savonarolla, Liuteris, Kalvinas, Knochas, Wesley ir kiti reformatoriai pirmoj eilėj dirbo savo tautos žadinimo darbą, kėlė ir švietė savo tautą visuomeniniu ir religiniu atžvilgiu. Tų dieviškų didvyrių veikimuose ryškiai atsispindi tautinė savigarba, tautinė mintis, ir dažniausiai tai sudarė jų misijinio veikimo jėgą. *Tai kodėl gi mes, lietuviai, šiandieną turėtumėm išsižadėti mūsų tautinių ypatybių, mūsų tautinių teisių, įgimtų ir duotų paties Dievo? Kodėl mes turime netekti savistovumo bažnyčioje tik todėl, kad taip patinka popiežiui arba Irlandijos vyskupui? Ne, niekados! Jeigu mūsų tauta turi lygią misiją žmonijos kelionėje į aukščiausius tikslus, tai taip pat gali turėti savo nepriklausomą tautinį tikėjimą, savo tautinę bažnyčią, ką turi veik visos civilizuotos pasaulio tautos.*

Mūsų, lietuvių, Tautos Katalikų Bažnyčia Amerikoje yra pirmu žingsniu mūsų išeivijos savistovio gyvenimo, o duos Dievas, kad ateityje nunešime į mūsų Tėvynę Lietuvą laisvos Kristaus Bažnyčios idėją, kuri mūsų tautai parodys kelią prie dvasiško atgimimo. Patirta ir tikra, kad tik laisva tauta dvasiškai iškovoja sau politišką ir ekonominę liuosybę. Tegul bus mums pavyzdžiu Anglija, Amerika, Šveicarija ir daug kitų mažesnių tautų, kurios, nutraukę dvasinius retežius su Roma, pasiliuosavo save politiškai, o per tai kas kart kuriasi juose naujo gyvenimo laimėjimai.

2. Antru L.T.K.B. organizacijos dėsniu yra tas, kad visas bažnytinis turtas, turi būti pilniausia nuosavybe tų žmonių, kurie bažnyčią pastato ir ją palaiko. *Valdyba ir kontrolė bažnytinio turto priklauso parapijos išrinktiems komitetams.*

3. Pamatiniu gi religišku dėsniu yra mūsų mokslas, kad bažnyčia mokina žmogų meilės ir Dievo išminties, tobulina ir padeda jam pildyti pareigas ir pasiuntinystę ant žemės. Kristaus bažnyčia yra keliu, vedančiu prie pažinimo Teisybės ir Teisingumo. Kunigai arba religijos mokytojai turi Dievo valią aiškinti žodžiu ir darbais, tai yra pavyzdingu gyvenimu. Todėl ne aklas tikėjimas į bažnyčią, bet vidujinis žmogaus tobulumas, geri darbai ir gyvenimas sprendžia apie mūsų išganymą. Jeigu kalbėčiau visų žmonių ir angelų kalbomis, o meilės neturėčiau, sako Šventas Povilas, geriausias aiškintojas Kristaus Evangelijos, likčiau kaip žvangantis varis arba skambantis cimbolas. Ir nors turėčiau pranašo įkvėpimą ir žinočiau visas paslaptis ir visus mokslus ir turėčiau taip didelį tikėjimą, kad perneščiau kalną, o meilės neturėčiau, tai yra darbų ištekančių iš meilės Dievo ir žmogaus, būčiau nieku. Jei išdalinčiau visą mano lobį beturčiams valgydinti ir jei išduočiau savo kūną sudeginti, bet neturėčiau meilės, nieko man nepadeda. (Kor. 13;1-3).

Tas pats apaštalas tvirtina ir tryliktoje eilutėje to pat perskyrimo, kad darbai, paeinantieji iš meilės ir teisingumo, reiškia daugiau, negu tikėjimas, o savo gromatoj į rymiečius užtikrina, kad meilė, tai išpildymas įstatymo (Rym. 13:10). Patsai Kristus taipgi sako tiems, kurie tiki ir vardan jo stebūklus daro, bet veda nedorą gyvenimą: "Atsitraukite nuo manęs, kurie neteisiai darote." (Mat. 7:22-23).

Todėl, suprasdami reikalą naujo dvasinio atgimimo, kuris yra reikalingas tiek pavieniam žmogui, siekiant amžino išganingo gyvenimo, tiek visai tautai, išplėtimui ir pasiekimui jos moralės ir materialės gerovės, jungkimės visi į bendriją ir suvienytomis jėgomis, surišti meilės, brolybės ir tautinės vienybės ryšiais, nuveiksime didžius darbus.

STATOMA NAUJA BAŽNYČIA

Praslinkus 8 mėnesiams po Vyskupo Jono Gritėno mirties, 1929 metais, rugsėjo mėnesyje, parapijos klebono vietą užėmė kun. M. Valadka, naujai atvykęs į šią šalį. Kun M. Valadkai nebuvo lengvas darbas ir pareigos. Jis, kaip auklėtinis romiškos bažnyčios, turėjo iš naujo atgimti ir persiorientuoti naujose pareigose. Gi uždaviniai, kuriuos jis turėjo atlikti, buvo gana sunkūs. Tuo metu parapijonys buvo susirūpinę statyti naują bažnyčią. Kun M. Valadkai teko vadovauti naujos bažnyčios statyboje.

Kaip naujoji bažnyčia buvo pastatyta, gal būt, tenka žiūrėti lyg į stebūklą. Kada 1930 metais, sausio mėnesio parapijonų susirinkime buvo patiekta finansinė atskaita, tai pasirodė, kad parapija dar turi senos skolos apie $4,000.00. Padėtis buvo gana kėbli, tačiau parapijonys nuo pasiryžimo statyti naują bažnyčią neatsisakė. Buvo karštos ir ilgos diskusijos. Pagalios, vienas iš parapijonų, Bronius Šimanskis, siūlo, kad kiekviena pajėgi ir prie bažnyčios priklausanti šeimyna, ar pavienis narys, jeigu nori naujos bažnyčios, privalo paskolinti ne mažiau kaip $300.00 bažnyčios statymui. Iš visų pareikštų minčių atrodė, kad ši buvo praktiškiausia. Parapijonims tai atrodė galimu. Kada buvo paklausta sutikimo rankų pakėlimu, tai balsuojant už šį pasiūlymą, visų susirinkusiųjų rankos pakilo pritarimui. Tame susirinkime buvo prižadėta apie $20,000.00. Padarius tokią gražią pradžią, visų nuotaika pasitaisė ir įkurtas tvirtas naujos bažnyčios fondas. Tai buvo gana didelis ir drąsus žingsnis, bet per aukas ir pasišventimą, jis baigėsi gražiu laimėjimu. Šiame susirinkime, parapijos komitetas įgaliojamas pasamdyti architektą, kuris padarytų naujai bažnyčiai statyti planus. Po poros mėnesių, tai yra balandžio mėnesyje, parapijos komitetas vėl sukviečia parapijonių susirinkimą ir rekomenduoja jų priimtą architekto padarytą bažnyčios projektą. Parapijonys architekto ir parapijos komiteto supažindinti paaiškinimais su bažnyčios projektu, viską užgiria ir įgalioja parapijos komitetą daryti naujos bažnyčios statymo sutartį su atsakingu kontraktorium. Tame pat parapijos susirinkime paskiriami įgaliotiniai surinkti pini-

gus nuo pasižadėjusių parapijonių. Įgaliotiniais buvo: kun. M. Valadka ir Bronius Šimanskis. Kazimieras Šimanskis visą laiką, kol buvo vykdoma rinkliava, važinėjo kartu su dviem paskirtais įgaliotiniais, aukodamas savo laiką ir automobilį.

Naujos bažnyčios statybai skolino šie parapijonys:

Milišauskas Jonas $500.00, Sinkevičius Antanas $800.00, Kvedaitienė Ona $300.00, Minkelis Vincas -1,300.00, Šimanskis Bronius $400.00, Gustaitytė Adelė $300.00, Stanynienė Petronė $300.00, Svotelis Kazys $300.00, Minkelienė Morta $300.00, Ambrazas Petras $1,300.00, Rutelienė Marijona $400.00, Minkelis Juozas $300,00, Brazaitienė Antanina $400.00, Bukantis Juozas $200.00, kuriuos vėliau, mirdamas, bažnyčiai paaukojo, Minkelis Antanas $300.00, Marčiukaitis Juozas ir Ona $300.00, Paškevičius Domininkas $300.00, Dalykas Jurgis $300.00, Grenavetskienė Viktorija $400.00, Pipcius Jonas $400.00, Šegžda Antanas $400.00, Dr. Pranas Sakalauskas $300,00, kuris irgi bažnyčiai paaukojo, Kundrotienė Adelė $500.00, Krupskis Petras $300.00, Mauragienė Monika $1,200.00, Straigis Matas $300.00, Baltrus Siaurukas $300.00, Naurušis Pranas $400.00, Zakorka Jonas $120.00, Dalykas Antanas $400.00, Tilūnas Kazimieras $300.00, Kvedaras Antanas $300.00, Strumskis Petras $300.00, Butkus Benadas $300.00, Daugirda Pranas $300.00, Paulauskas Antanas $1,000.00, Lagūnas Andrius ir Morta $300.00, Kun. M. Valadka $500.00, Neskauskas Matas $50.00, Kvedaitis Jonas $100.00, Sakalauskas Juozas $100.00, Samulis Juozas $100.00, Gusčiai Jonas ir Cilė $200.00, Karaniauskienė Ona $200.00, Judickas Simonas $300.00, Janavičius Juozas $300.00, Stanynas Antanas $400.00, Kašinskienė Ona $500.00, Jastromskas Jonas $300.00, Sakevičiai Kazimieras ir Pranė $300.00,

Viso $19,570.00.

Šios sumos, toli gražu, neužteko bažnyčiai pastatyti. Kun. M. Valadka, jau susipažinęs su padėtimi, sušaukė turtingesnių parapijonių susirinkimą ir paskelbė, kad surinktosios paskolos neužtenka naujosios bažnyčios statybos užbaigimui. Jis jiems pasiūlo paimti pirmą paskolą (mortgičių) užstatant visą parapijos nuosavybę ilgesniam terminui ir prašo juos paskolinti pinigų tiek, kiek reikalinga visų naujos bažnyčios sąskaitų apmokėjimui. Išklausę kun. M. Valadkos paaiškinimo, sutiko pinigų paskolinti šie parapijonys:

Jonas Badrauskas $1,500.00, Antanas Čelkis $2,400.00, Juozapina Gustaitienė $1,000.00, Katerina Gustaitytė $1,100.00, Jur-

gis Janušauskas $2,200.00, Ona Judickienė $1,000.00, Kazimiera Matulienė $1,000.00, Ona Naurušienė $2,300.00, Antanas Siaurukas $2,000.00, Antanas Siaurukas $1,500.00, Marijona Spūdienė $1,900.00, Marijona Spūdytė $1,000.00, Jurgis Skėčius $2,-100.00. Vėliau antrai paskolai (mortgičiui) paskolino Marcelė Kraujalienė $1,500.00. Viso buvo paskolinta — 22,500.00 dolerių.

Didžiuma iš šių parapijonių neėmė procentų, o kiti dar ir iš paskolintų sumų aukojo bažnyčiai, pavyzd. Antanas Čelkis $400.00, Ona Naurušienė $375.00. Parapijonys, reikšdami nuoširdų dėkingumą aukotojams ir skolintojams, talpina jų paveikslus, kaip senos šeimos narių, kurių geri norai ir paskolos šiai bažnyčiai, sutaupė dideles sumas pinigų, prisidėjo prie mūsų maldos namų, kuriuos kūrėme mums ir mūsų vaikams.

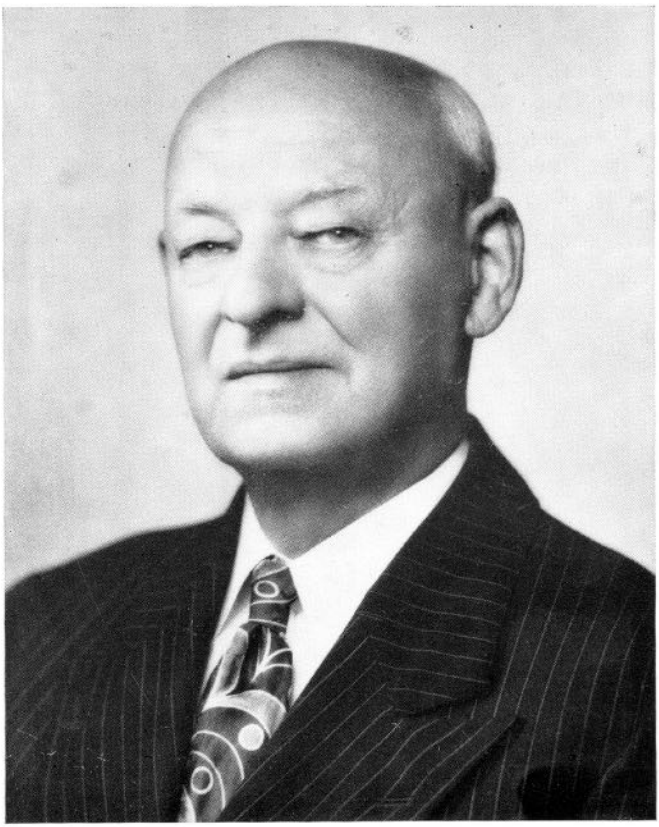

JONAS BARDAUSKAS
Dabartinis Parapijos Komiteto Iždo Globėjas

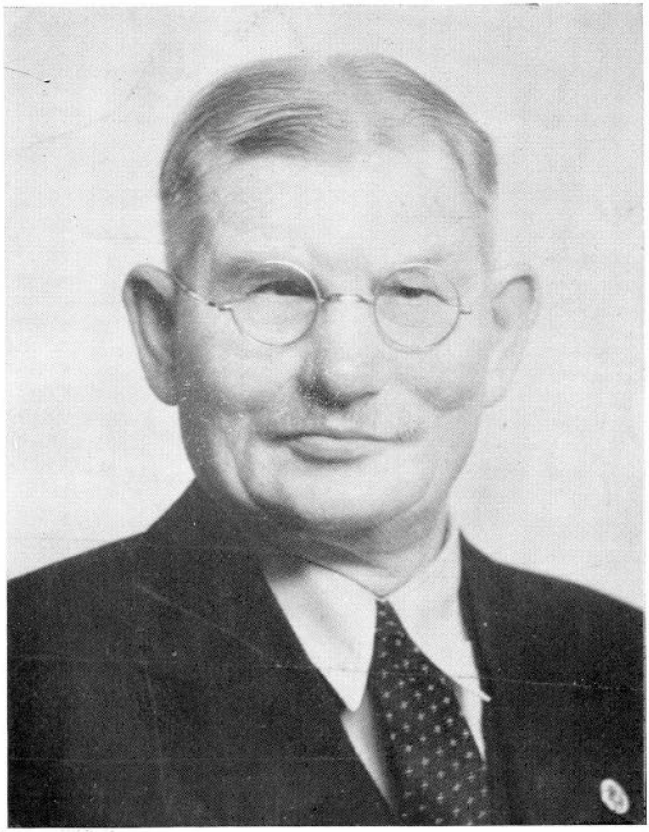

ANTANAS ČELKIS
Buvęs Parapijos Finansų Sskretorius

JUOZAPINA GUSTAITIENĖ

KATERINA GUSTAITYTĖ

JURGIS JANUŠAUSKAS
Buvęs Parapijos Iždo Globėjas

ONA JUDICKIENĖ

MARCELĖ KRAUJALIENĖ

KAZINĖ MATULIENĖ-JANKAUSKIENĖ

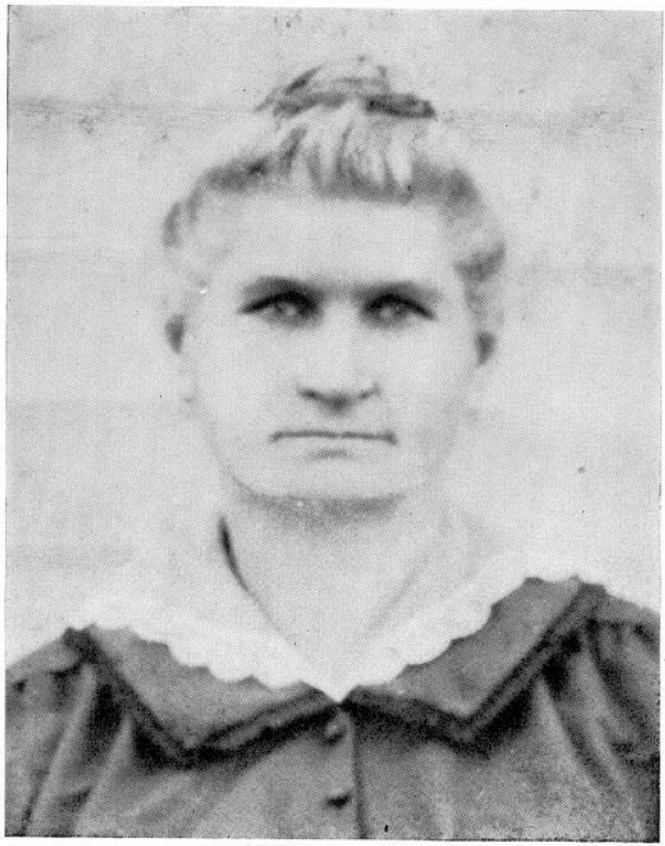

ONA NAURUŠIENĖ

ANTANAS SIAURUKAS

ANTANAS SIAURUKAS

JURGIS SKĖČIUS
Dabartinis Parapijos Komiteto Iždininkas

MARIJONA SPUDIENĖ

MARIJONA SPUDYTĖ
Buvusi Parap. Finansų raštininkė

KAS VĖLIAU PASKOLOMIS PARAPJAI PAGELBĖJO?

Pastačius bažnyčią, teko skaitytis su duotu parapijonims žodžiu: jeigu kam atsiras reikalas — jam reikalingi bus pinigai, tai parapija prižada jo paskolą grąžinti. Atėjo sunkūs laikai— depresija ir nedarbas. Daugeliui žmonių buvo būtina grąžinti paskolos. Kad jiems ištesėjus duotąjį parapijos pažadą, reikėjo gauti nauja paskola. Vėliau bažnyčiai skolino šie parapijonys:

Juozas Andriukaitis $200.00, Ruth Brundza $200.00, Vincas Kašinskas $400.00, Kazimieras Plėkis $300.00, (kuriuos vėliau jis parapijai dovanojo), Ignas Peckus $400.00, Antanas Paulauskas $1,000.00, Magdalena Tamaliūnienė $500.00, Dominikas Paškevičius $300.00, Rapolas Svareika $300.00, Dominikas Sudonis $400.00, Elena Rovas $1,000.00, Pranas Jucius $500.00, (kuriuos vėliau jis parapijai padovanojo), Cilė Petskus $100.00, kun. M. Valadka $1,200.00, Elžbieta Petskuvienė $100.00, Kazimieras Dambrauskas $200.00, (kuriuos jis irgi parapijai dovanojo), Juozas ir Antanas Petroniai $300.00, Albinas Katilius $100.00, Juozas ir Ona Paužai $150.00, Liudvika Petronienė $300.00, Agota Matukevičienė $100.00, Aleksandra Kaminskas $700.00, Antanas Dvaraninas $300.00, Jonas Sudonis $1,000.00.

BAŽNYČIOS ĮRENGIMO, PAGRAŽINIMO AUKOTOJAI

Statant naują bažnyčią gana stambią sumą sudarė bažnyčios langai. Palengvindami naujos bažnyčios statybos fondui, žemiau paminėti parapijonys nupirko po langą, įamžindami savo vardą ir aukas. Jų vardai ir pavardės: Kazimieras Rovas, Petras Ambrazas, Antanas Šegžda ir Jonas Zakorka; Bronius Šimanskis ir jo šeimyna; Jurgis Janušauskas ir jo šeimyna; Mikas Raižis; Jonas Jastromskas ir Vincas Minkelis; Jonas Milišauskas; Matas Spūdis ir jo šeimyna; Simonas Gustaitis ir jo šeimyna; atminimui motinos Liudvikos Petronienės aukavo jos sūnūs: Juozas ir Antanas Petroniai; Baltrus Samulis ir Monika Mauragienė; Morta, Juozas ir Antanas Minkeliai; Gėgžnų šeimyna; Adelė ir Katarina Gustaitytės; Juozapina Gustaitienė ir Marijona Spūdytė; Jokūbas Bokunas. Kiekvienas langas kainavo po $100.-00. Viso su įrašais, langai kainavo $2,000.00. Altoriui aukavo Matilda Harty-Stankevičiūtė $200.00.

SEKANTI AUKOTOJAI NAUJOS BAŽNYČIOS STATYBAI

Jastromskas Jonas $200.00, Bardauskas Jonas, Sr. $200.00, Marcinonis Petras $10.00, Pesetskienė Katarina $10.00, Rovas Kazimieras $20.00, Macys Petras $15.00, Balčiūtė Marijona $50.00, Janušaitis Kazimieras $10.00, Ratkevičienė Katarina $20.00, Pocius Jonas $50.00, Samulis Baltrus $10.00, Mauragienė Monika $5.00, Peckus Ignas $50.00, Raulinaitis Juozas $50.00, Putirskas Petras $10.00, Ruseckas Andrius $50.00, Straigis Matas $50.00, Šuklis Pranas $25.00, Stankaitienė Marijona $50.00, Bukantis Juozas $50.00, Žvaliauskas Antanas $50.00, Radzvila Jurgis $25.00, Stepanauckas Jonas $50.00, Noreika Petras $10.00, Stirna Mykolas $50.00, Peckus Adomas $20.00, Kudirka Motiejus $25.00, Vitkauskas Julius $25.00, Ignatavičienė Julė $25.00, Noreika Ignas $100.00, Račinskas Antanas $10.00, Venclavičius Adomas $25.00. Smulkesnėm aukom buvo surinkta: $328.27.

Prie parapijos veikiančios draugijos aukojo: Šv. Cecilijos choras $153.00, Vaikų mokyklos draugija $146.00, Lietuvos mergelių draugija $485.00, Vytauto vyrų draugystė $600.00, Birutės Choras $775.00, Apgynėjų draugystė $425.00, Moterų draugystė $2,200.00. Suolams atskirų parapijonų suaukota $364.00.

Viso aukų: $6,826.27.

"BIRUTĖS" CHORAS

Kalbant apie naujos bažnyčios statymą, reikia paminėti tos bažnyčios tuo laiku veikluįį "Birutės" chorą. Choras susidėjo iš 40-45 choristų. Chorui vadovavo panelė Adelė Gustaitytė. Ji, kaipo gabi pianistė, chorą buvo pastačiusi malonioj aukštumoj. Choras nupirko dėl naujos bažnyčios naujus vargonus, užmokėdamas $5,500.00. Parapija prie šios sumos pridėjo tik $1,800.00. Nors iš karto ir nebuvo pilnai vargonai užmokėti, bet parapijos vadovybei neteko ta sąskaita rūpintis. Pats Choras, panelei Adelei Gustaitytei vadovaujant, per 4 metus savo parengimais tą vargonų sąskaitą apmokėjo. Dėka jos darbo ir pasišventimo, bažnytinis giedojimas, Tautinėje Bažnyčioje, atitiko moderniško žmogaus dvasios reikalavimams. Dabartiniam parapijos chorui vadovauja panelė Aldona Straigutė, įdedanti daug darbo ir pasišventimo veikloj su jaunuomene.

TRUMPA SANTRAUKA NAUJOS BAŽNYČIOS IŠLAIDŲ

Iš to, kas anksčiau paminėta, randame, kad pavieniai parapijonys ir jų šeimynos pagal "notų" (vekselių) paskolino $19,470.-00. Kita dalis parapijonių, kurie davė paskolą "ant mortgičio" ilgesniam laikui, paskolino $22,500.00.

Aukomis buvo surinkta $6,826.27. Birutės Choras už vargonus sumokėjo $3,700.00. Atskiros parapijonių šeimynos sumokėjo bažnyčiai už langus $2,000.00. Viso naujos bažnyčios pastatymas kainavo $54,496.27.

Išskaitant seną skolą ir aukas, po naujos bažnyčios pastatymo, parapija turėjo skolos apie $42,370.00.
Šiais metais ši parapija rengiasi deginimo morgičiaus ceremonijoms.

Skolinę, aukoję parapijonys gerai supranta, kas yra mūsų naujai bažnyčiai neturėti skolų.

Šiam sunkiam darbui, t. y. skolų išmokėjimui, vadovavo kun. M. Valadka per vienuoliką metų, su Pranu Naurušiu, Jonu Bardausku, Sr. ir Kazimieru Šimanskiu—parapijos prezidentais.

Užbaigęs naujos bažnyčios statymo darbą, kun. M. Valadka, išvertė ir spaudai prirengė lietuvių kalboj Mišiolą. Nors pamaldos ir buvo įvesta lietuvių kalba, bet paruošto mišiolo iki jo atėjimui bažnyčia neturėjo. Vėliau kun. M. Valadka rūpinosi, kad idėja Tautiškos Bažnyčios būtų daugiau tarpe lietuvių praplatinta. Tam reikalui jis leido brošiūrėles — ir 1934 metais išleido knygą, antgalviu "Ar Romos Popiežius yra Kristaus Vietininkas"? Prie to, jis leido mėnesinį laikraštį "Tautos Balsas" ir vėliau "Tiesos Balsas."

Kadangi Scrantų Lietuvių Tautinė Bažnyčia, tarsi užuomazga to naujo gyvenimo, tai jai rūpėjo, kad jos tikslas ir idealai rastųsi ir jos kaiminystėje. Tuo reikalu kun. M. Valadka, 1931 metais, suorganizuoja Lietuvių Tautišką Parapiją Wilkes-Barre, Pa., kuri ir po šiai dienai gyvuoja.

Kadangi kun. M. Valadka, rado gerus ir sveikus organizuoto kūno pamatus, atėjęs Scrantonan klebonauti, tai jis tą giliai su-

prasdamas, tęsia toliau bažnyčios darbą, kuo parapijonys bendrai yra patenkinti.

Šiais metais parapijos komiteto sąstatą sudaro šie parapijonys: Pirmininkas Kazimieras Šimanskis; Vice pirmininkas Kazimieras Plauga; Finansų sekretorius Pranas Naurušis; Protokolų sekretorius Margaret Mitshell; Iždininkas Jurgis Skėčius; Iždo Globėjai: Jonas Bardauskas, Sr.; Jurgis Janušauskas, Jurgis Gėgžna, Kazimieras Rovas, Jonas Bardauskas, Jr.; Vincas Minkelis, Andrius Ruseckas, Jonas Judickas, Vladas Inda, Sr., Kazimieras Brundza, Stasys Neskauskas, Antanas Dvaraninas. Parapijos komiteto nariai pildo savo pareigas, vadovaudamiesi savo bažnyčios konstitucija.

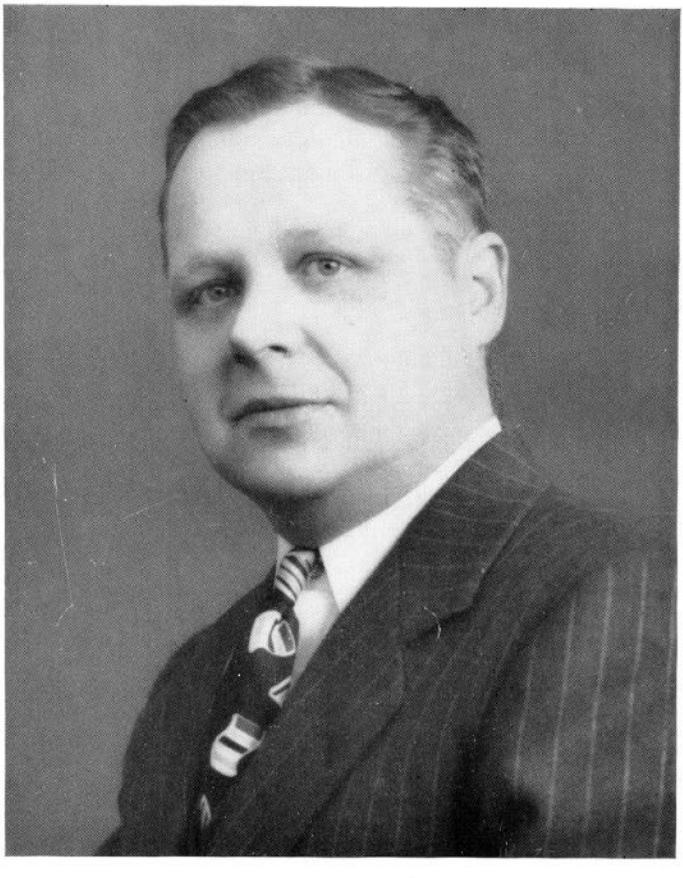

KAZIMIERAS ŠIMANSKIS
Dabartinis Parapijos Pirmininkas

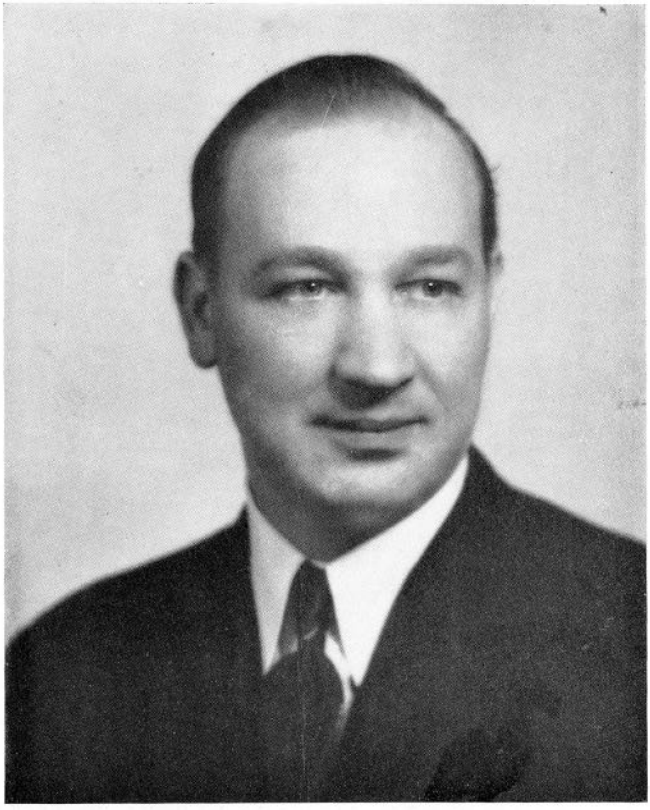

JONAS BARDAUSKAS, Jr.
Dabartinis Parapijos Iždo Globėjas

JUOZAS BARDAUSKAS

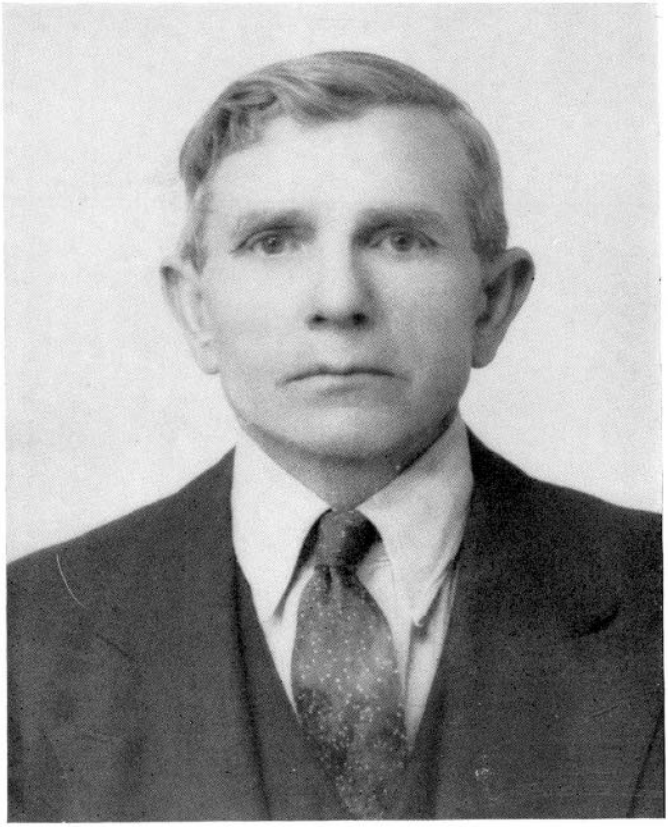

JUOZAS BURAKEVIČIUS

ANTANAS DVARANINAS
Dabartinis Parapijos Iždo Globėjas

JURGIS GĖGŽNAS
Dabartinis Parapijos Komiteto Narys

VLADAS INDA
Dabartinis Parapijos Komiteto Narys

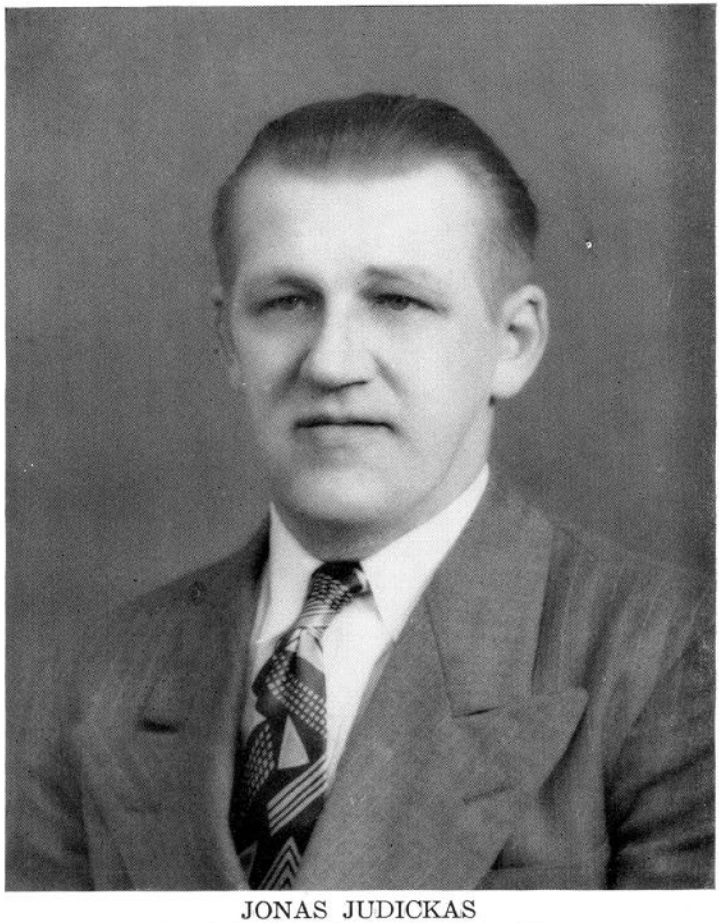

JONAS JUDICKAS
Dabartinis Parapijos Komiteto Narys

JUOZAS KELLY

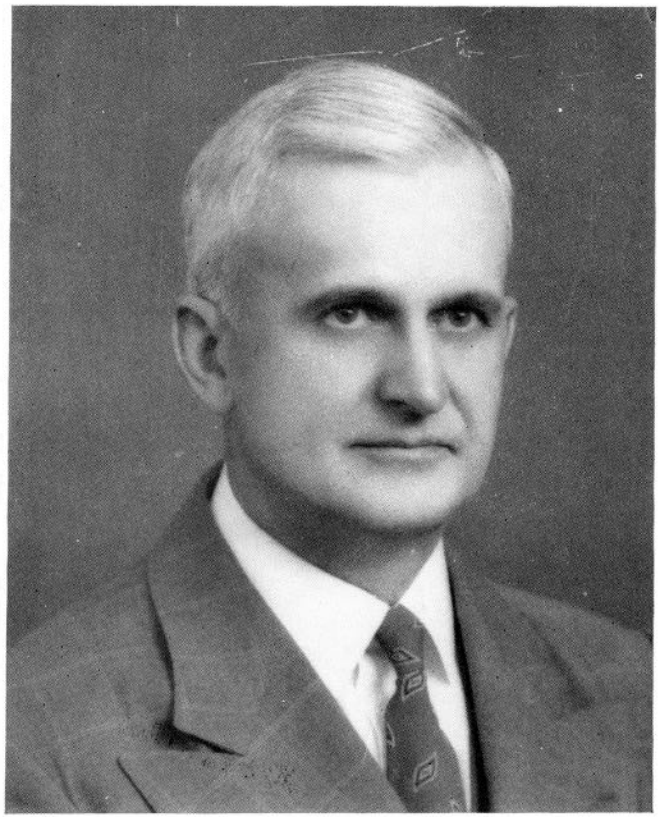

PRANAS NORUŠIS
Dabartinis Parapijos Komiteto Finansų Sskretorius

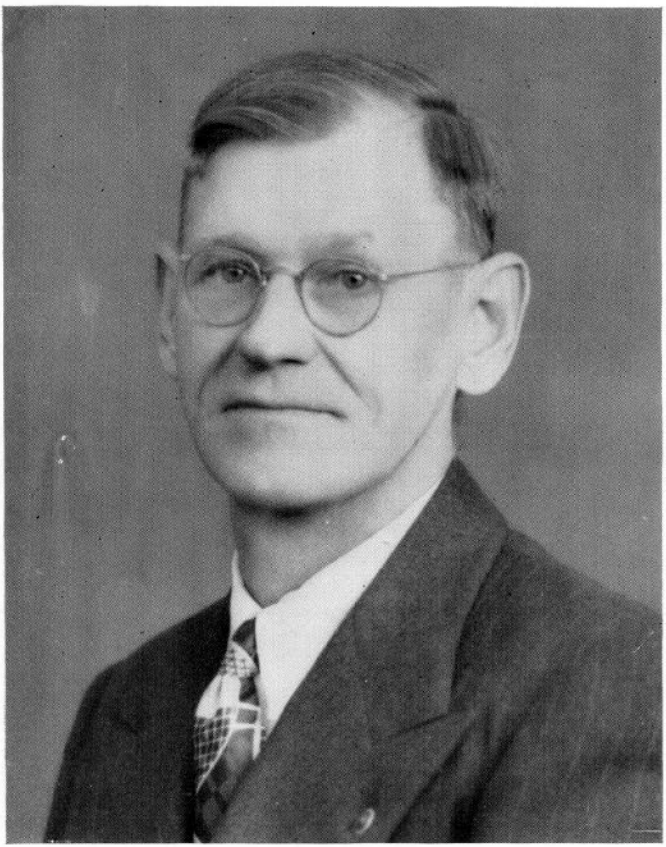

JUOZAS PAUŽA

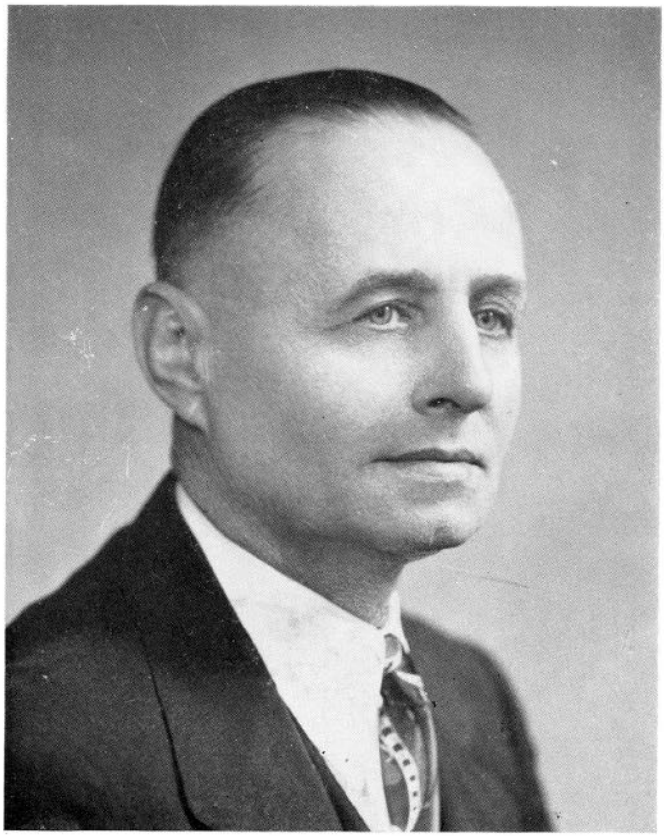

DOMININKAS PAŠKEVIČIUS
Buvęs Parapijos Sekretorius

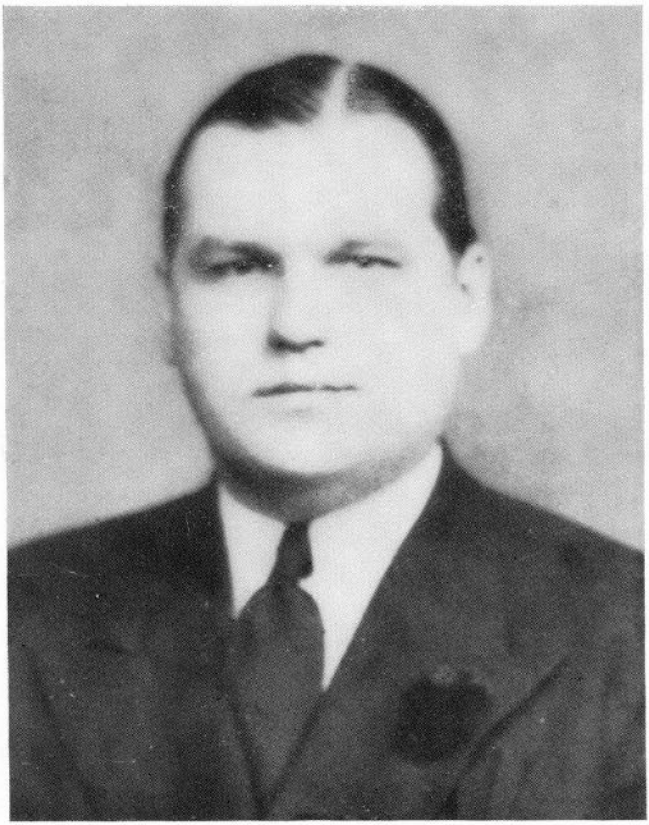

ANTANAS PETRONIS

KAZIMIERAS PLAUGA
Parapijos Komiteto Vice Pirmininkas

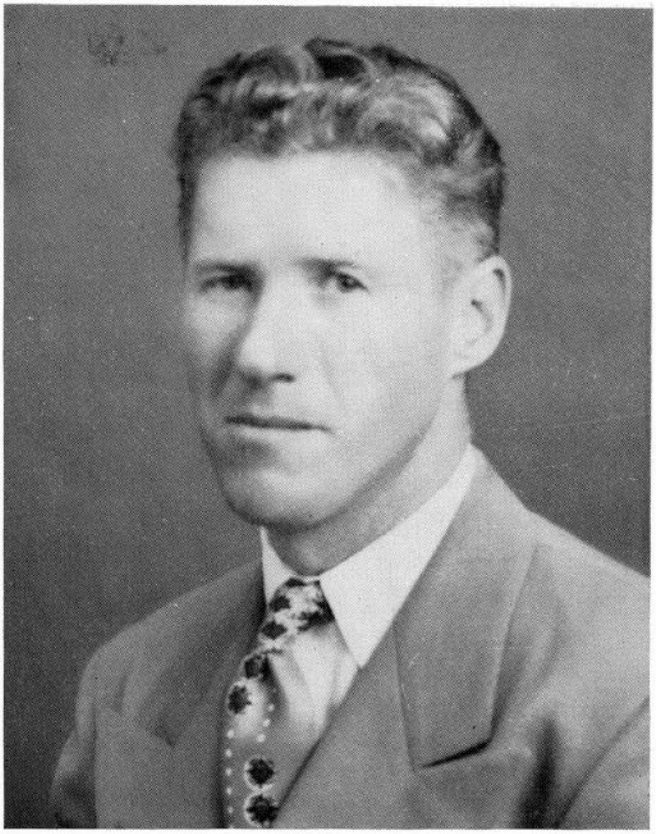

JUOZAS ROMANAS

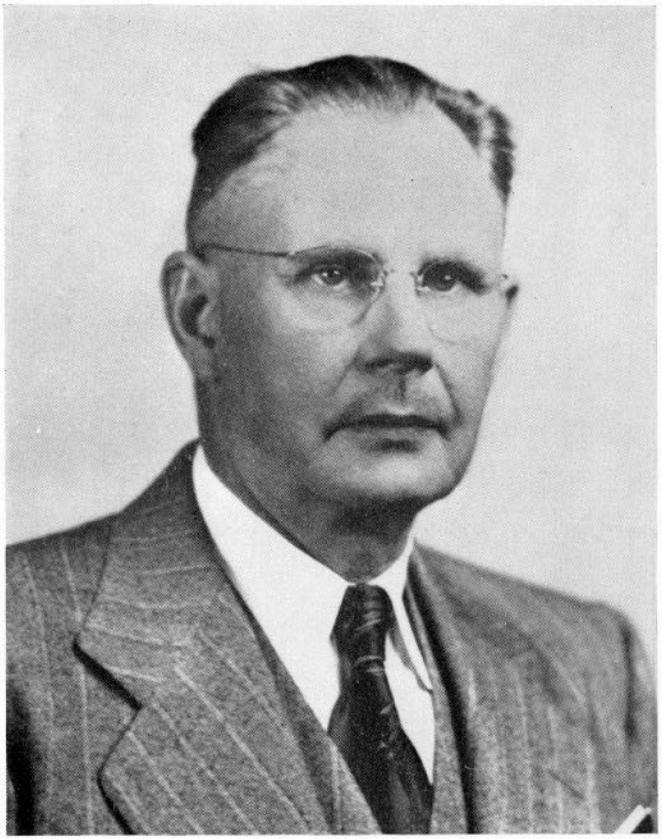

LIUDAS SAVITSKAS

ALEKAS SAVITSKAS

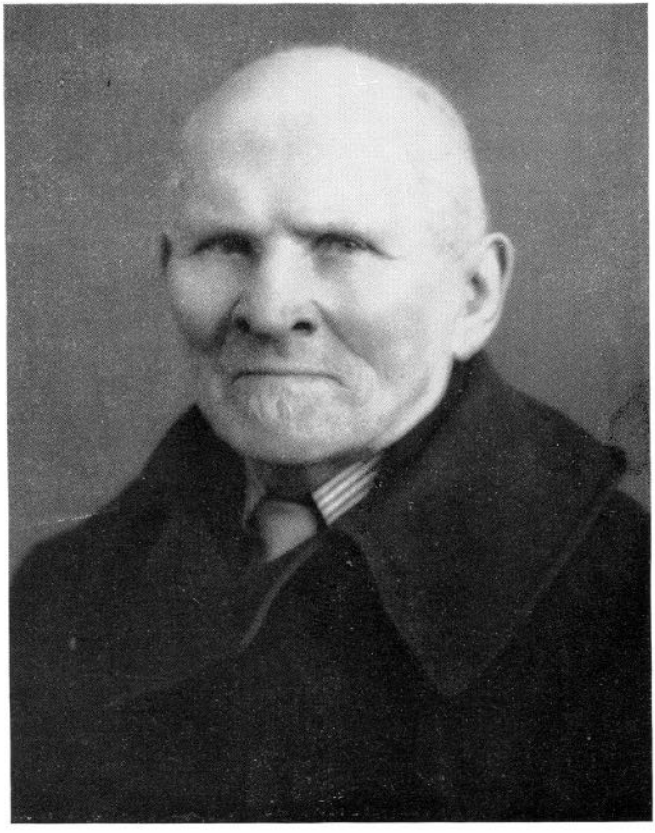

RAPOLAS SVAREIKA

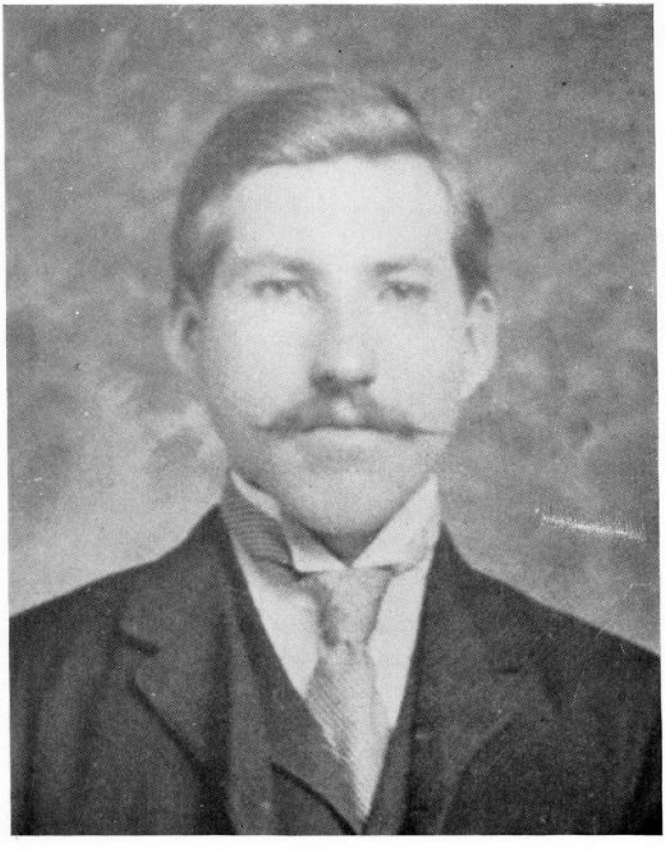

ANTANAS ŠEGŽDA

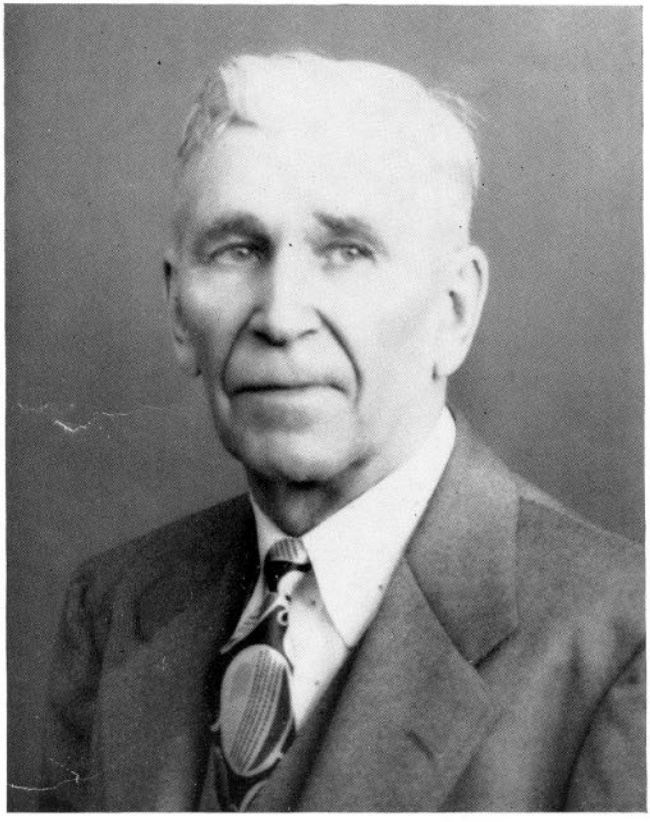

KAZIMIERAS TILUNAS

ALEKAS IR ONA WEŽEVIČIAI

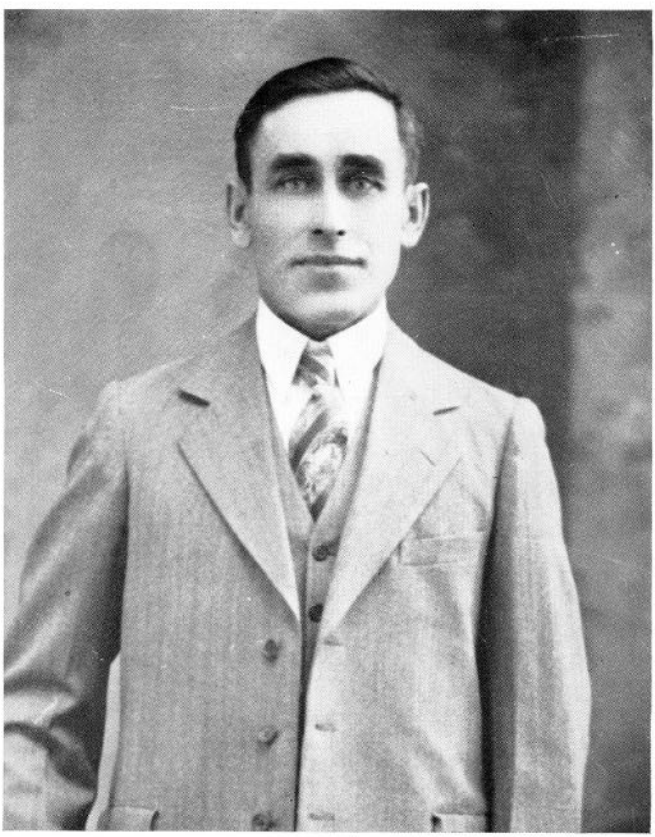

DOMININKAS YURKŠTAS

VISUOMENINĖ TAUTINĖS BAŽNYČIOS VEIKLA

Tautinės bažnyčios parapijonys turi dvi sales, greta bažnyčios ir po bažnyčia. Šiose salėse buvo daug įvairių parengimų, k t., koncertų, vaidinimų, paskaitų, susirinkimų

Erdviose salėse jaunimas ruošia sporto varžytines, sportuoja, žaidžia.

Šiose salėse daug buvo parengimų, kurie daug prisidėjo prie parapijos tautinio, visuomeninio solidarumo ugdymo. Daug kartų šiose salėse parapijonys aptarė savo ir parapijos veiklą, reikalus, savo tikroj nelengvoje kovoje net su savo tautiečiais, kurie nemokėjo ar nenorėjo suprasti žodžio, sąžinės, tikėjimo laisvės, kurios vedama tautinė bendruomenė turėjo atsiskirti, nenorėdama niekam tikėjimo, sąžinės laisvės trukdyti, bet ir pati tautinės bažnyčios bendruomenė nenori būti kitų trukdoma.

Prie Tautinės Bažnyčios gražių kapinių parapijonys turi erdvią ir gražią pievą, kur vasaros metu būna piknikai, gegužinės. šokiai ir dainos.

KUN. J. AUČIUS

Lietuvių Tautinės Kat. Bažnyččios, Wilkes Barre, Pa. Komitetas ir Kun. Jonas Aučius, sveikina Scrantono Lietuvių Tautinę Bažnyčią, jos skolų išmokėjimo metuose ir linki pasekmingo darbo jai ateityje.

MOTERŲ DRAUGYSTĖ—ADORACIJOS ŠŠ. SAKRAMENTO

Ši Draugystė atliko ne tik naujos bažnyčioos statyme, bet ir aplamai visos bažnyčios gyvenime, svarbiausią vaidmenį. Dėka šios draugystės darbuotės ir pasišventimo, mūsų bažnyčia iki šiandien yra taip gražiai ir maloniai užlaikoma. Jų pagarbai ir jų darbo atminimui, skiriamas šis puslapis. Savo laiku kun. M. Valadka, veikdamas, yra pareiškęs Moterų Draugystės narėms šiuos žodžius:

Brangios Moterų Draugystės motinos ir seserys: Jūsų draugystės gimimo diena sutampa su mūsų Tautinės Bažnyčios gimimo diena. Nuo to laiko Jūs, kaip skruzdėlės, visokiu laiku ir visokeriopiems mūsų bažnyčios reikalams nešdamos po mažą šapelį, sudėjote pagrindus tai draugijai. Dėl to nuoširdaus Jūsų darbo daug kentėjote pažeminimų Jūs, Jūsų vaikai ir Jūsų šeimos. Tačiau, tvirtai tikėdamos Tą, Kuris valdo pavienio žmogaus ir viso pasaulio likimą, tuos sunkumus nugalėjote. Mokindamos save dieviškų tiesų ir Jo mokslo pažinimo, mokinote drauge ir savo jaunus sūnus ir dukteris. Mokinote juos per dievišką mokyklą, būti Jums, kaip gimdytojoms, paklusniais, mokinote būti gerais ir dorais šeimynos vaikais, būti gerais ir dorais tautos piliečiais ir dorais žmonėmis. Jūsų auklėjimasis ir Jūsų vaikų auklėjimas per šią bažnyčią, tebus Jums maloniausiu gyvenimo džiaugsmu, kada Jūs matote juos Jūsų darbo ir Jūsų paliekamo testamento vykdytojais. Jie, suprasdami Jūsų pasiryžimą, darbus, ant kurių Jūs statote PAČIOS SAVO IR SAVO TAUTOS TEISĘ prie gyvenimo, tesės Jūsų pradėtą darbą per ateinančius ilgus metus.

Daugelį savo šios draugystės narių esate išlydėję į amžinatvės pasaulį, bet gerųjų ir dorųjų motinų dukterys stoja jųjų vieton ir eina jų gyvenime pramintu taku, tęsia darbą, kuris pavieniam lietuviui ir mūsų Tėvynei Lietuvai atneš politinę ir dvasinę laisvę.

Už šiuos Jūsų gyvenimo idealus mes Jus gerbiame, mes už Jus meldžiames.

Tegul Dievas laimina ir padeda Jums Jūsų šios draugijos darbuose ir pastangose. Tegu ir ateityje Jus lydi didelio ir garbingo darbo laimėjimai.

ADORACIJOS Š. Š. SAKRAMENTO MOTERŲ DRAUGYSTĖ

MOTERŲ DRAUGYSTĖS AUKOS NAUJOS BAŽNYČIOS ĮRENGIMUI

Moterų draugystės darbas ir aukos bažnyčiai, reikia atžymėti, kaip didžiausią finansinę paramą. Moterų draugystė naujai pastatytai bažnyčiai nupirko didįjį altorių. Jos užmokėjo už jį $1,-400.00. Bažnytinė lempa, kuri kainavo $85.00, nupirko Morta Minkelienė ir Aldona Straigutė. Altoriui žibintus (liktorius) visus nupirko moterų draugystė, sumokėdama $540.00. Margaret Gustaičiukė iš Philadelphijos nupirko bažnytinius rūbus, sumokėdama apie 200.00 dol. Ona Danusienė nupirko arnotą, sumokėjo $80.00.

Varpelius prie altoriaus nupirko Ona Bardauskienė, sumokėdama $30.00, taip pat ji nupirko ir bažnytinę vėliavą, užmokėdama $12.00. Juozapina Stravinskienė nupirko albą, sumokėdama $45.00 ir amerikonišką vėliavą už $12.00. Marijona Ambrozienė nupirko albą už $45.00. Visi bažnytiniai rūbai yra nupirkti jų draugystės fondo pinigais. Visi kiti altoriaus apdengimai ir kiti reikalingi bažnyčioje daiktai yra nupirkti jų suaukotais pinigais.

Visas bažnyčios valymo darbas kas savaite atliekamas šios draugystės narių.

Moterų draugystė turi savo mėnesinius susirinkimus. Svarsto savo draugystės reikalus ir drauge svarsto svarbesnius parapijos reikalus bendrai. Kuomet kokia nors pagalba ar talka tos draugystės narių parapijai yra būtina ir reikalinga, tai visos, be išimties draugystės narės, savo aukomis ir darbu prisideda ir kitus ragina pareigose neapsileisti. Taip, kad draugystė nuo pat pradžios iki šiai dienai, parapijos gyvenime visuomet įnešdavo naujos dvasios ir pasiryžimo, jos užmanymuose ir darbo programoje.

Šiais metais draugystės valdyboje yra išrinktos šios narės: Albina Kelly prez.; Monika Jastromskienė vice prez.; protokolų raštininkė, Albina Katilienė; finansų raštininkė, Margaret Mitchell; iždininkė, Jessie Brundza; bažnyčios reikalų prižiūrėtoja, Agota Gustaitienė.

MAGDALENA DARGUŽIENĖ

MARIJONA BARDAUSKIENĖ

MAGDALENA GUSTAITIENĖ

URŠULĖ KASPARAVIČIENĖ

JIEVA KAZAKEVIČIENĖ
Buvusi Moterų Draugystės Pirmininkė

ANELĖ KVEDARIENĖ

MARGARET MITCHELL
Dabartinio Parapijos Komiteto Prot. Sekretorka

ELZBIETA PETSKUVIENĖ
Buvusi Moterų Draugystės Pirmininkė

KATERINA PESETSKIENĖ

JIEVA PIPCIUVIENĖ

MAGDALENA ROVIENĖ

JUOZEPINA STRAVINSKIENĖ

PETRONELĖ SADAUSKIENĖ
Buvusi Moterų Draugystės Pirmininkė

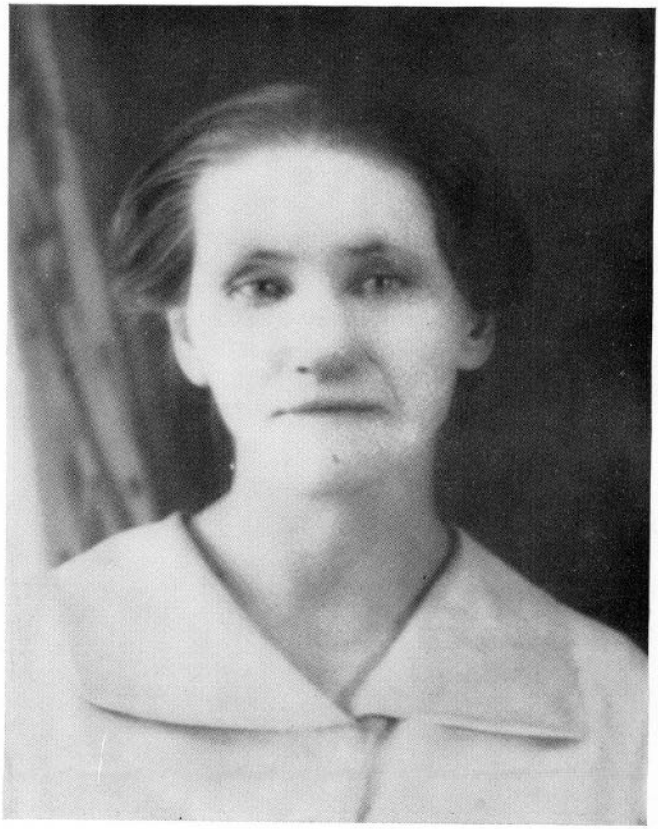

ELZBIETA RAKAUSKIENĖ

ATGIMUSIOJI BAŽNYČIA

Kiekviena bažnyčia yra išviršinė reiškėja giminės, tautos, ar įvairios žmonių bendruomenės religijos. Žydų Sinagoga savo įvairiuose pavidaluose, nuo Abraomo ir Mozės, net iki šių dienų, yra žydų tautos religingumo jausmų, svajonių ir kitokių dvasinio gyvenimo apsireiškimų ir reikalų reiškėja. Romiškoji bažnyčia yra lotynų padermės, energijos, organizacinių ypatybių ir pasaulinės ambicijos kūrinys. Protestonų bažnyčia yra germanų rasės, jos tautinių siekimų reiškėja. Stačiatikių bažnyčia sudarė tipišką rusų tautos religingumo išreiškimą. Nei viena iš jų dvasinių lietuvių tautos reikalavimų nepatenkina. Šitais sumetimais — gyvojo tautos balso klausydami, lietuviai suorganizavo LIETUVIŲ TAUTINĘ BAŽNYČIĄ.

Organizacijos iniciatyvą pasiėmė Amerikos lietuviai, kaipo sąmoningesnis lietuvių visuomenės elementas ir daugiausia patyręs Romos apgavystes ir išnaudojimą.

Tai įvyko 1913 metais, kovojant dėl savo teisių, žmogiškų teisių, dėl teisių savo tautai ir dėl teisių į Dievą. Ta dvasinė romiškos bažnyčios jėga, kuri jam diktavo ir jį mokino, kunigo, vyskupo ar net popiežiaus asmenyje, lietuviui buvo svetima ir nesuprantama. Lietuvis jautė savyte turįs tikras dvasines spėkas arba dvasios ypatybes, kurias naudodamas privalo ką nors gyvenime kurti sau, savo šeimai, savo tautai, lygiai ir visai žmonijai. *Žodžiu, apsireiškė jame jo dvasinis pašaukimas.*

Kalbant apie dvasios-sielos spėkas, reikia paminėti senovės graikų filozofo Sokrato pažiūras. Sokratas 4-tame amžiuje prieš Kristų, graikų teismo buvo pasmerktas mirti už tiesos skelbimą ir stabų garbinimo pasmerkimą, už skatinimą garbinti vieną Dievą. Jis mokė savo tautiečius mesti materializmo pamėgimą, o pradėti rūpintis savo sielomis, kurios yra brangiausias turtas žmonijai. Siela yra brangiausia už visas brangenybes. Iš sielos paeina turtai, bet ne iš turtų siela. Nuteistas mirties bausme tas garbingas ir amžiais neužmirštamas žmogus, savo tautiečiams pasakė, jog jis yra Dievo dovana jo tėvynei, ir tautiečiams pranašavo ne linksmą ateitį. Jis jiems kalbėjo, kad nugalabijimas "Dievo dovanos" neapsaugos jų nuo Dievo teismo. Taip pat pasakė, kad negreit Dievas jų pasigailės ir atsiųs antrąją "Dievo dovaną."

Atsidavę kūnui ir kenksmingai materialisto tragiko-filozofo Euripido įtakai, kuris savo pirmtakūnų kilnius darbus brutaliai paneigė, graikai sulaukė liūdnų dvasios nupuolimo laikų. Tos rūšies filosofija patiko daugeliui žmonių, bet žmogaus sielos troškimų nepajėgė apginti ar patenkinti. Priešingai, žmonija ieškojo, ilgėjosi naujos Dievos dovanos, Sokrato pranašautos.

Ta Dievo Dovana sužibo žvaigžde Betliejuje ir mirė ant kalno Kalvarijos, erškėčiais karūnuota. Tenka pažymėti, kad jokia tauta su tokiuo troškuliu ir meile nepuolė prie Dievo dovanos, kaip graikai, ypatingai atėniečiai, kaip kultūringesnė graikų visuomenės dalis.

Ta antroji Dievo dovana, Jėzus Kristus, buvo ne vien tiktai graikams, bet ji buvo visai žemės žmonijai. Kristus pažadėjo tą naująją gadynę, kuomet, kaip Jis pareiškė, Dievo dovana išmokys visą žmoniją. Jei Jo mokytiniai tvirtai tikės ir nuoširdžiai Jį mylės, galės daryti didesnius darbus ir Jis dvasia visuomet bus savo mokytinių tarpe, per visas gyvenimo dienas. Ir iki šiolei pasitikrino kiekvienas Jo žodis, išsipildė kiekvienas troškimas, kiek žmogus priėmė aukštesniojo, tobulesniojo gyvenimo dieviškąsias tiesas, Jėzaus Kristaus paskelbtas.

Ar gailėjosi įtikėję Kristų Apaštalai Povilas, Petras, Jonas, mokytas Origines ir Augustinas, vargingas Pranciškus iš Asizės, Viklefas, Husas, Savanarolla, Liuteris, Kalvinas ir nesuskaitomos didžių vyrų eilės, kurie Kristaus religijoje rado savo svajonių išsipildymą, doriems žygiams akstinimą ir galutiną savo gyvenimo laimę bei išganymą?

Kas juos tuo įtartų, kas yra skaitęs jų dorų širdžių pasipasakojimus, arba stebėjęsis jų didvyriškais žygiais, kurie išplaukė iš jų tikėjimo į Dieviškąją Kristaus pasiuntinybę ir tampraus bendradarbiavimo su Juomi? O gal žmonija nereikalinga Dieviškojo Mokytojo, tarpininko ir Draugo? Gal jai užteks Aristotelio, Platono, Spinozos, Kanto, Hegelio, Nitšės filozofinių sistemų, Machiavelio, Bismarko ir Markso galybiniai visuomeninių programų?

Gal, gal vienetoms, tam tikroms grupėms, bet ne masėms, ne žmonijai.

O pagaliaus dabartiniais laikais padarėme kruviną patyrimą, ką reiškia tos sistemos ir žmonės jų penu išauginti, kad nereikalingi esame daugiau klaustis, ar bebus reikalinga žmonijai Kristaus Religija.

Viena yra aišku, kad diktatoriai, generolai, karininkai, diplomatai, rašytojai ir masių vadai, kurie išprovokavo karą, plėšė ir žudė žmones, degino ir naikino, yra Machiavelio, Bismarko ir

Nitšės mokiniai. Taipgi ne mažiau tikra yra tai, kad taiką pargabeno, bent buvo ginklų sustabdymo priežastimi, krikščioniškieji Amerikos Prezidentai: F. D. Roosevelt ir Harry Truman. Jie, kaip vieną taikos sąlygų, skelbė pasauliui mažųjų valstybių atstatymą, priminė teisę gyventi ir plėtotis net mažiausioms pasaulio tautoms. Milijonai dorų Amerikos krikščionių gydė žaizdas, maitino alkanus, dengė nuogus ir stiprino nuskriaustuosius ir vilties nustojusius, nežiūrint, kad "Atlanto Čarteris" ir "Keturios Laisvės" nuskendo kur tai Atlanto dugne, bet nenuskendo vargšo žmogaus dvasioje.

Paskutiniojo karo metuose žmonija perėjo per Gejenną ir pragarą, baisesnį už tą, kurį nupiešė nemirtingasis Dantė; žmogus kruvinosi, voliojosi purve ir prasižengimuose; piktžodžiavo, keikė ir plūdo, kryžiavojo patys save ant neteisėtumo ir baisiausio kūno ir dvasios agonijos kryžiaus. Ir džiaugėsi, kad jam tai pasisekė ir draskė savo vidurius, kaip erelis Promotėjaus. Degino bažnyčias, niekino altorius, naikino vargšų namus, nuodijo orą parako dūmais, ir kuomet matė, kad žemė darosi nuoga, prakeikta, kad kas kart daugėja juodvarnių, kranklių ir pasiutusių šunų nudraskytų žmonių kaulų, džiaugėsi šėtono džiaugsmu.

Prieš jį ir paskui jį ėjo: maras, badas, prasižengimas, neribotas nusiminimas ir sunaikinimas.

Ar galėjo būti blogiau?

Galėjo, jeigu nebūtų buvę krikščionijos, jeigu nebūtų tų milijonų gailestingų, veiklių, energingų, greitų prie darbo ir pasišventimo žmonių, kurie siuntinėjo į visas pasaulio puses garlaivius su maistu, drabužiais, vaistais, ėjo patys ir gelbėjo žmoniją nuo pražūties ir išnaikinimo.

Vardan ko tai darė: Platono, Kanto, Nitšės?

Ar vardan Zorastro, Buddos, Konfucijaus ar Mahometo?

Ne, jie ėjo ir veikė vardan To, Kuris Dievo ir artimo meilę pripažino didžiausiu žmogaus įstatymu, mirė ant kryžiaus, kad užžiebus šventosios meilės liepsną ir palenkus sekančias žmonių kartas vykdyti Jo Testamentą.

Laikas nuo laiko to testamento dalis išsipildo, atsiverčia vis naujas evangelijos lapas, viena pusė tų didžiųjų knygų, kurių Autoriumi yra Sutvertojas, o didžiausiu mokytoju ir apreiškėju — Jėzus Kristus.

Taigi, prieš mūsų akis prasideda naujas žmonių veikalų lapas. Ant griuvėsių, degėsių, ant kruvinų pasaulio dirvonų žmogus sės naujojo gyvenimo, tikėjimo, vilties ir meilės sėklą. O to išganingo darbo šeimininku ar valdovu bus iš Dievo rankos Kristaus Bažnyčia. *Bet atnaujinta ir atgimusi Bažnyčia, parinkta ir*

pritaikinta prie pasikeitusių sąlygų ir vienetos reikalavimų, taip pat tautų, valstybių ir visos žmonijos reikalavimų.

Ši bažnyčia neskelbs mokslo apie Dievą, apsireiškiantį kerštingumu, pykčiu, užsispyrimu, bet apie Dievą-Tėvą, pašaukiantį gyveniman milijonus esybių, o virš visko žmogų, kuriam skiria žemiškąjį gyvenimą, pilną kovų, darbo, kančių, kovojimo su savo silpnybėmis ir kietomis pavojingomis aplinkybėmis. Kad būtų vyriškas, ištvermingas, energingas, nenusileidžiąs ir viską pakels, nugalės ir laimės. Ir žmogus augs Gerojo Dievo globoje, iš dienos į dieną, iš metų į metus, iš kartos į kartą, Dievo, Jo esybės, fizinių ir moralių pasaulio įstatymų pažinime, kaip veikimo plote, kuriame jam tenka veikti, gyventi ir mirti, — kol prisiartins prie savo galutino tikslo ir laimės.

Bažnyčia nekels aikštėn šėtonus, chaldejos, žydų ir Romos kunigų vaizduotės padarus (kūrinius), bet *aiškins santykį su Dievu, paremtą nepermaldaujamais moraliais įstatymais, kurių pildymas atneša žmogui naudos, naujų jėgų, kūnui ir sielai peno, paguodos ir neapsakomo džiaugsmo.*

Gi nesiskaitymas su šiais įstatymais arba jų pamynimas, patraukia su savimi neramumą, sielvartą, nutolimą nuo Dievo ir pagaliau vidujinio ryšio sudarkymą, prilygstančio moraliai, o dažnai ir fiziniai, žmogaus mirčiai.

Šioje naujų laikų Kristaus Bažnyčioje nebeviešpataus popiežius-karalius, išaugę ant viduramžių fanatizmo ir žmogaus kūno ir dvasios nelaisvės, bet valdys Dievo Dvasia, ta geriausioji ir galingiausioji jėga, kuri teikė iš savęs ir nuolat teikia visokį sutvėrimą, visokį gyvenimo troškimą, kad tas gyvenimas tobulėtų, augtų ir tuo būdu apsireikštų Jos valia, galia, išmintis ir neišpasakytas gerumas.

Dievo Dvasia viešpataus toje naujoje bažnyčioje ne tiktai sekmadienį įkvėptame pamoksle iš sakyklos ir prie altoriaus, ne tiktai dorų žmonių minių maldoje, bet kiekviename sąmoningame, savanoriškame darbininko veiksme, kursai kuria bendram labui naujus turtus, kiekviename tautos susirinkime priimtame naujame įstatyme, kiekviename veiksme valdininko-piliečio didelės visuomenės dirvos kūrėjo ir vykdytojo.

Naujoji Kristaus Bažnyčia nelaimins ir netoleruos kastų ir privilegijuotų luomų. Sugriaus stabus, prieš kuriuos klusniai melstasi ir dėta žmonių garbės ir laimės aukų.

Vyskupai ir kunigai nesudarys Kristaus Bažnyčioje privilegijuotosios pasožistų klasės, apsaugotos bažnyčios ir valstybės įstatymais, bet bus šviesūs, naudingi viuomenės piliečiai, Kristaus evangelijos ir moralių įstatymų aiškintojai. Jų darbas pa-

dės žmonijai pagyti tiek dvasiniu, moraliniu, visuomeniniu, tiek ir fiziniu atžvilgiu, nes žmogaus gyvenimas, jo fazės, įtempimai, laipsniai pasilieka tampriame ryšyje su Dievo esybe.

Kuomet naujasis kunigas pats gyvens gražiai, moraliai, naudingai, tiksliai, pilietiškai, kuomet vykdys Kristaus apibrėžtąją programą: tirs teisybę ir skelbs ją žmonėms, sems šventą galią iš betarpio ryšio su Dievu ir nurodinės kitiems šį mistinį santykį, gydys žmonių nesveikumus, neš, džiugins, stiprins, — kas tuomet pavadins tokį kunigą, šį Dievo darbininką, piktžole, siurbėle, arba prakeiktu tautos muitininku?

O tokius kunigus galima turėti ir tokį darbą galima įvykdyti, nes laike dvidešimties amžių Kristaus Bažnyčios esimo, laiks nuo laiko gyveno tokie kunigai, persiėmę Jo dvasia, prisiartino prie Jo, sėmė iš Jo galios ir gyvybės ir šią galią ir gyvybę perduodavo kitiems, jų paruoštiesiems. Tikėjo taip, kaip Jis tikėjo, darė taip, kaip Jis darė. Jo esybė įėjo jų esybėn, juos perkeitė ir ištobulino. Jie nebebuvo Jo tarnais, bet Jo ir Dievo draugais ir bendradarbiais. Ir dėl to jų laikų kartos laimino juos, o sekančios kartos dažnai dėjo jų kaulus ant altorių.

Naujam pasauliui reikalingi tokie kunigai ir tokia Bažnyčia. Lietuvai, kurios prisikėlimu tikime, išbadėjusiai, išsemtai, suvargusiai ir abejonių dvasios apsuptai LIETUVAI reikalinga tokia religija, iš kurios trykštų Teisybė, Jėga ir Gyvybė.

Praėjo puikių bazilikų, paauksuotų kapų, sostų, mitrų ir pastoralų laikai. Nebeatgaivins dvasiniai mirusiųjų sidabro smilkylos nei iškalbingi pamokslai. Išalkusias minias nebeprisotins atšildytieji praeitų amžių valgiai, bet visą pasaulį ir Lietuvą išganys Kristus ir Jo bažnyčia, iš kurios užsižiebs Dievo šviesa, meilė, vieningas darbas ir tarnyba, didis tikėjimas, drąsus visuomeninis žygis. Ir tuomet žmogus susijungs su Dievu, o Dievas — su Tauta.

Tokie yra keliais žodžiais pasakyta mūsų Tautinės Bažnyčios uždaviniai ir mokslas. Dėl to, kad mūsų Tautinėje Bažnyčioje buvo skelbiama, taip kaip aukščiau išdėstyta, tik dėl to, šios bažnyčios nariai ir dėjo šimtus ir tūkstančius, kad toks Dievui Paminklas ir Lietuvių Tautos ateičiai aukuras būtų pastatytas.

Pikta netiesa, kai tūli mūsų priešai sako, kad Tautinė Bažnyčia atsirado tik dėl to, kad parapijonys susipyko su kunigu dėl kolektų, dėl vadovybės ar dėl kitų priežasčių. Priežatys glūdėjo žmogaus širdyje, kol Dievas nepašaukė tam kilniam darbui ir šviesai.

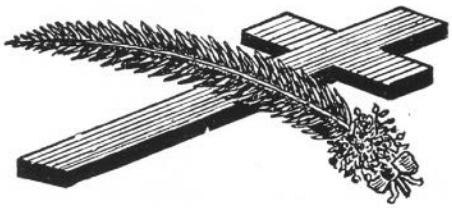

IN MEMORIAM

Šiame straipsnyje mes trumpai norime prisiminti visus tuos bendradarbius, kurių jau gyvųjų tarpe nesiranda. Dauguma iš jų yra buvę pilioriais ir bažnyčios ir šių gražiųjų kapų steigėjais. Kaip žinoma, pradžia bažnyčios organizavimosi nebuvo lengva. Su organizavimu bažnyčios jie nusipirko sau atskirus kapus. Kapams žemė buvo netinkama. Reikėjo ją tinkamai paruošti, padaryti graži ir pagražinti. Suprasdami to grožio reikalingumą, visi parapijonys, susispietę talkon, vykdavo darbams liuosomis valandomis ir aukojo savo laiką ir darbą.

Šiandien kiekvienam praeiviui ta vieta teikia grožio ir malonumo. Ir parapijonys tuo savo darbo vaisiumi patenkinti, kur guli jų numylėti gimdytojai, broliai, seserys, bendradarbiai vienos idėjos, kartu su savo neužmirštamu dvasios vadu Vyskupu Jonu Gritėnu.

Jeigu šiandien dauguma jų galėtų atsikelti iš kapų, tai jie pamatytų didelį, malonų darbą, kuris jų pastangomis ir pasiaukojimu buvo pradėtas. Jie pamatytų, kaip gražiais darbo rūbais apvilktas Oak Street kalnelis su kilniai įrengta dviejų bokštų bažnyčia. Jie pamatytų Dievo Namus, vaizduojančius meilę, grožį žmogaus darbo ir tikėjimo. Jie pamatytų tuos pačius kapus, vertingais paminklais apstatytus, gražiai užlaikomus, apsodintus medeliais ir žydinčiomis gėlėmis ir kiekvienais metais, gegužės mėnesio 30 dieną ir lapkričio mėnesio 2 dieną jų sūnų ir dukterų ašaromis ir maldomis laistomus.

Gyvieji įvertina jų pradžios sunkų darbą, jie atsimena jų niekinimus, žeminimą ir, šiandien jie tik savo maldomis prieš Dievą juos guodžia.

Plačiau tarus, jie ne tik šios parapijos nariams paminklui kertinį akmenį padėjo, bet visiems lietuviams paliko paminklą:

paminklą religinės laisvės, paminklą lietuvybės, paminklą žmogaus teisių prie Dievo ir prie gyvenimo. Scrantono Tautinė Bažnyčia yra vienintėlė vieta pasaulyje, kurioje Dievas garbinamas lietuvių kalba.

Gyvųjų šeimyna anan pasaulin nukeliavusius savo bendradarbius ir parapijonis aukštai įvertina ir įvertins, dėl jų sunkios kovos gyvenime už lietuvio teises Dievui, Sau ir Savo Tėvynei Lietuvai.

Šį trumpą aprašymą baigiame žodžiais: Amžiną Atilsį duok jiems, Viešpatie, o šviesybė amžina tegul jiems šviečia!

TAUTINĖS BAŽNYČIOS KAPAI

MAGDALENA BALČIUVIENĖ

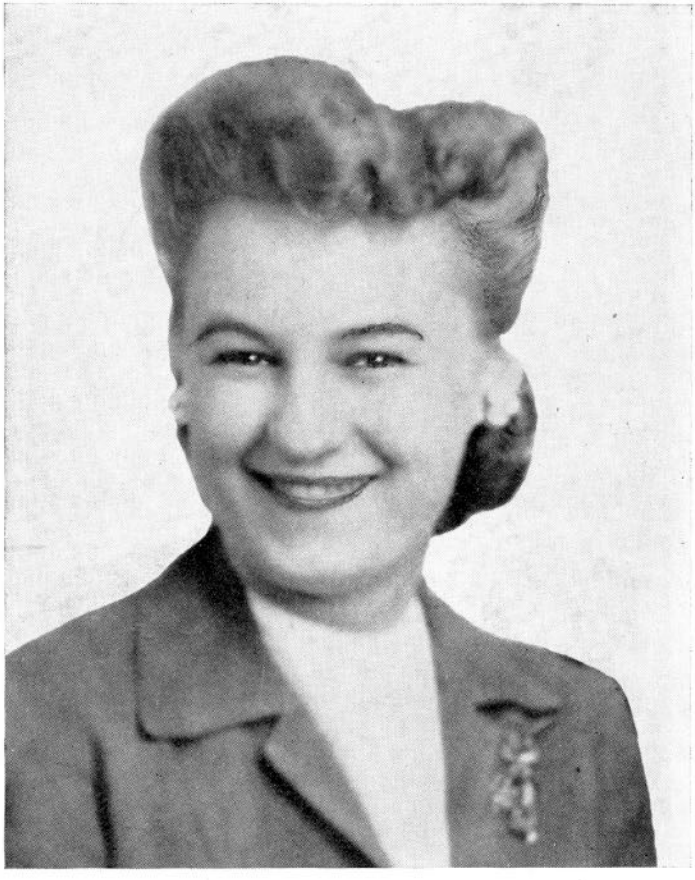

ONA BARDAUSKUTĖ-BOKI

ONA BURAKEVIČIENĖ

ROZALIJA ČEPAUSKIENĖ

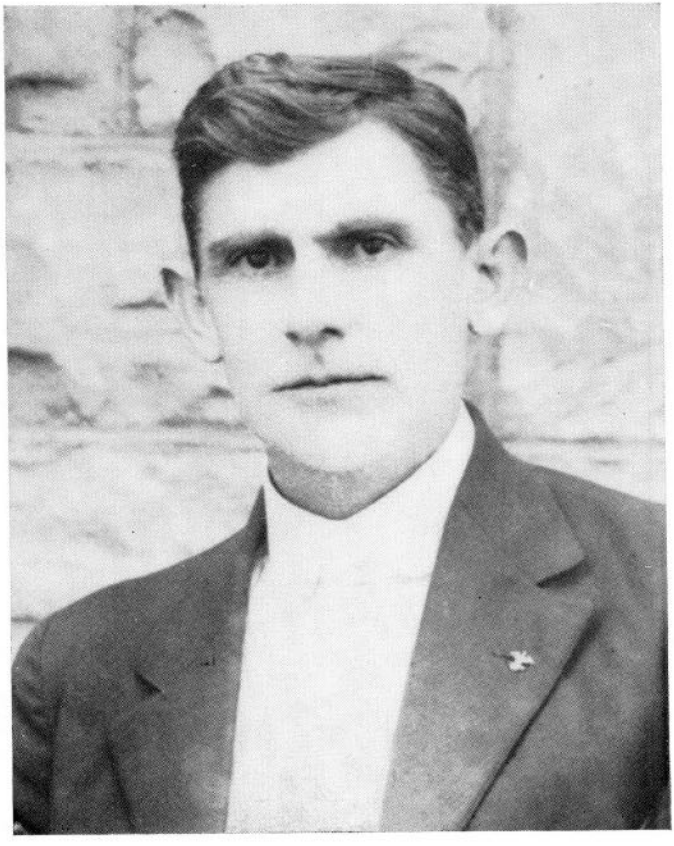

VIKTORAS ČERNIAUSKAS
Buvęs Parapijos Vargonininkas

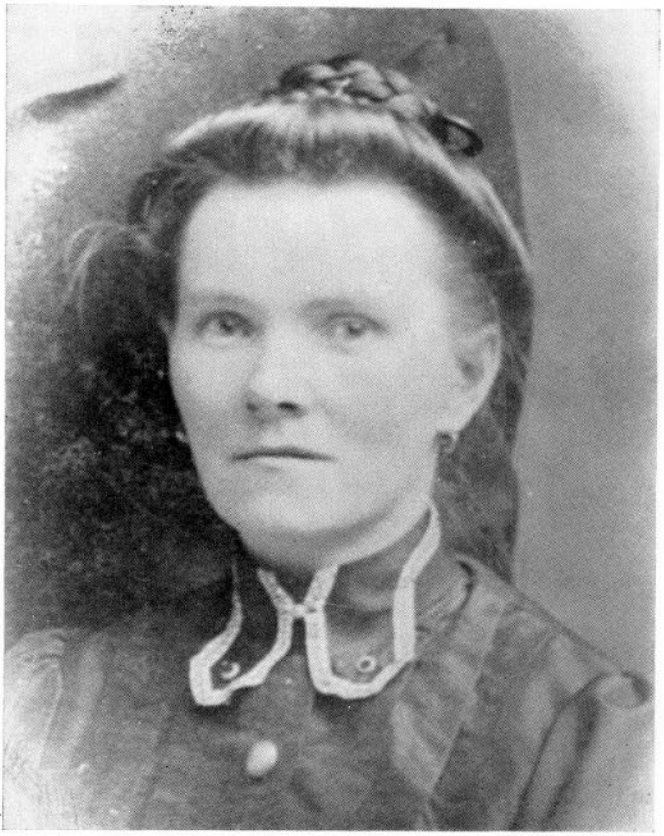

PETRONELĖ GEGŽNIENĖ

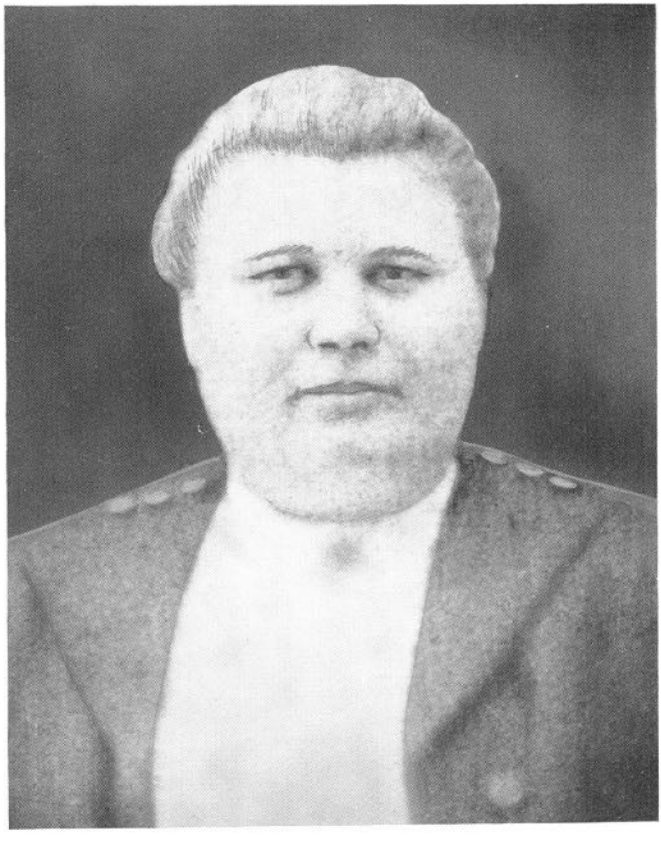

VIKTORIJA GRENAVECKIENĖ

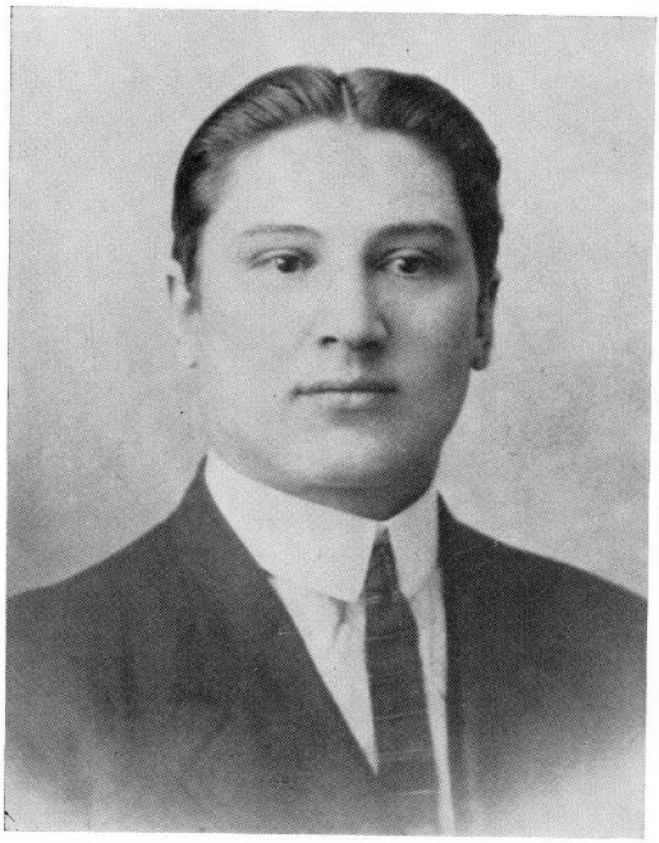

MOTIEJUS KUDIRKA
Brolis Dr. Vinco Kudirkos

ANTANAS RAČINSKAS

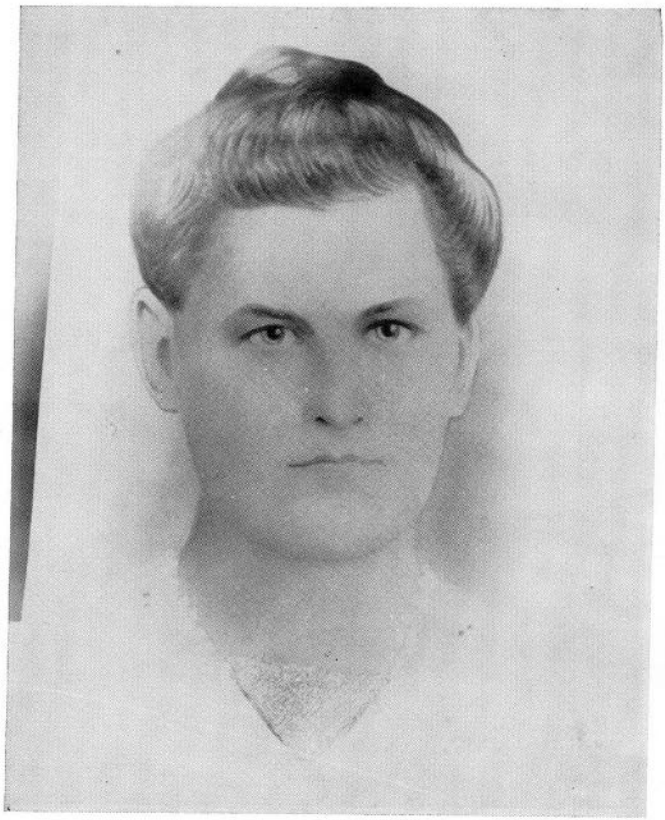

MONIKA MAURAGIENĖ

MARIJONA ORINTIENĖ
Buvusi Moterų Draugystės Pirmininkė

ONA PALIONIENĖ
Buvusi Pirma Pirmininkė Moterų Draugystės

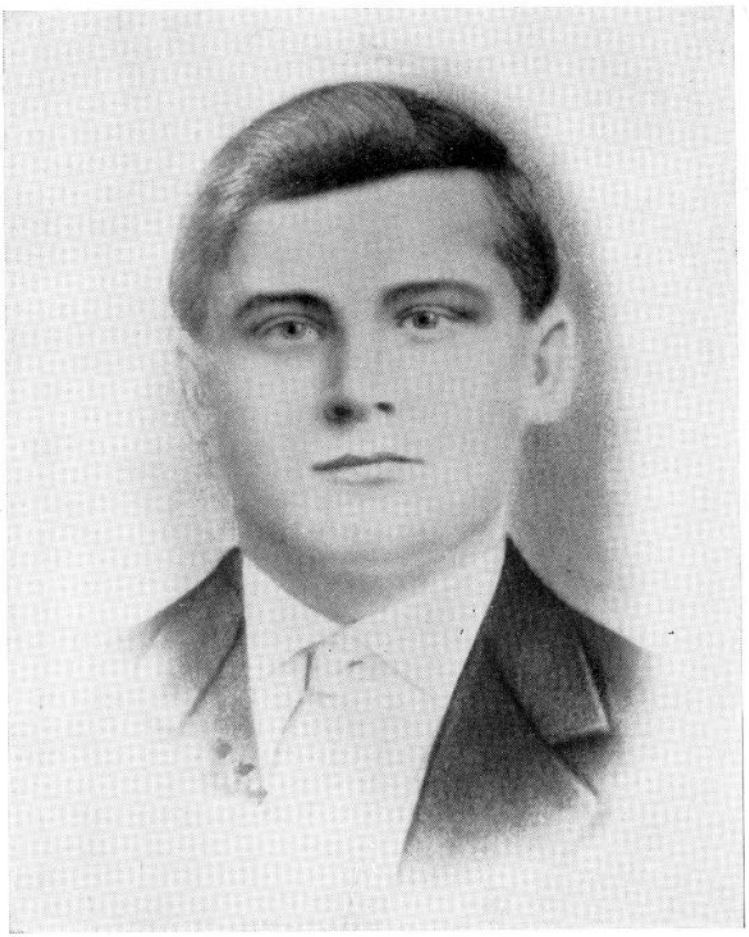

JONAS PETRONIS

LIUDVIKA PETRONIENĖ

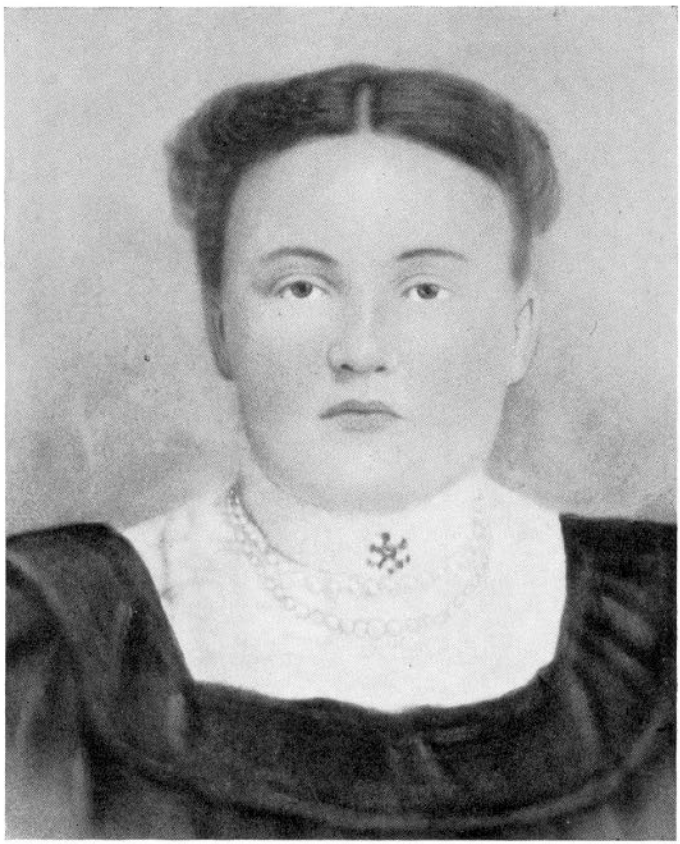

ONA PETSKUVIENĖ

MAGDALENA SAKEVIČIENĖ

MARIJONA SKEČIUVIENĖ

BALTRUS SIAURUKAS

MARIJONA STANKAITIENĖ

MARIJONA SADONIENĖ

LIETUVIAIS ESAME MES GIMĘ

Vienoj pusėj Nemuno.

Lietuviais esame mes gimę,
Lietuviais norime ir būt.
Tą garbę gavome užgimę,
Ją ir neturim leist pražūt.

Dr. J. Sauerveinas.

Šitą visiems žinomą lietuvišką giesmę, turbūt, irgi žinome, parašė ne lietuvis. Dr. Jurgis Sauerveinas buvo vokietis, gimęs toli nuo Lietuvos. Bet jam patiko lietuvių kalba, taip pat buvo arti širdies lietuvių dainos, Lietuvos žmonių pasakos — lietuvių kūryba.

Įdomi istorija su tuo Dr. J. Sauerveinu. Jisai mokėjo labai daug kalbų, bet ypač jam patiko lietuvių. Jis dar nemokėdamas lietuvių kalbos, bet girdėdamas garsių mokslo vyrų pasakymus apie lietuvių kalbos svarbą, jos senumą, grožį, imasi visa galva ir širdžia mokytis lietuvių kalbos.

Bet Dr. J. Sauerveinas suprato, jog lietuvių kalbos pažinimui reikia pažinti pačius kalbos savininkus lietuvius. Ir J. Sauerveinas atvažiavo į Mažąją Lietuvą, tada valdomą prūsų-vokiečių, susipažino su mokytais ir nemokytais lietuviais, klausėsi jų kalbos, dainavo dainas, užsirašinėjo pasakas. Tuo pačiu ir pačius lietuvius gerai pažino: jų gyvenimą, papročius, tikėjimą, dorovę.

Bet, kaip jau žinom, Mažosios Lietuvos lietuvius valdė prūsai, kurie atiminėjo žemes, mokyklose bei bažnyčiose bruko vokiečių kalbą, viską ėmėsi vokiškai perdirbti.

Dr. Sauerveinas, visa tai matydamas, parašė daug raštų vokiečių valdžiai ir jos piliečiams, prašydamas neišplėšti lietuvių kalbos, palikti jų gyvenimą lietuvišku, nes suvokietėję lietuviai pasidaro blogi žmonės, dar blogesni piliečiai, praranda gerą vardą, dorą, teisybę. Jis rašė, kuo virsta žmogus, kuriam jėga atimama tėvų papročiai, gimtu žodžiu kalbama malda.

Dr. J. Sauerveinas, kaip ir kitas didelis Mažosios Lietuvos rašytojas-poetas Kristijonas Donelaitis, piktinosi ponais ir kunigais, kurie, pataikaudami kaizeriui-ciesoriui, nemokė lietuvių vaikų tėvų kalboje maldų, gražaus elgesio, mokslo, bet bruko svetimą — vokiškąją kalbą.

Daktaras Sauerveinas, pats būdamas vokietis, smerkė savo brolių vokiečių piktus darbus Mažojoje Lietuvoje, o kad lietuvis, kaip sako tas pats Dr. Sauerveinas, būtų tvirtas lyg ąžuolas prie Nemuno, kalba į lietuvius dainos žodžiais.

Lietuviais esame mes gimę,
Lietuviais turime ir būt.

Daug vandens Nemunas nunešė į Baltijos Jūras, daug buvo visokių piktų rankų, kurios norėjo lietuviui išplėšti tėvų žodį, gražias dainas, tėvų tikėjimą, bet lietuvis išlaikė visokius bandymus ir visaip grumojančias audras, tvirtai sakydamas:

Tą garbę gavome užgimę,
Jai ir neturim leist pražūt.

KITOJE PUSĖJE NEMUNO

Kitoje pusėje Nemuno lietuvis nešė rusų caro jungą.

Rusijos caro "činauninkai" nutarė iš lietuvių rankos išplėšti knygą, nes jie taip sanprotavo: knygos žmogų daug ko išmoko, skaitydami lietuviškas knygas buvę lietuviai ir pasiliks lietuviais.

Rusijos caro gubernatorius Muravjovas pats ėmėsi gaudyti iš Mažosios Lietuvos gabenamas knygas, bet dar uoliau caro žandarai grobė knygas, trėmė į Sibirą knygų rašytojus, platintojus.

Baisi ir sunki ranka užsimojo ant negausingų Didžiosios Lietuvos lietuvių, didelės Rusijos, didelė galybė, atrodė, lietuvius sumaišys su griuvėsiais ir pelenais.

Ir kitos galybės grumojo ant vargšo lietuvio galvos, ant jo kalbos, dainų, gimtuoju žodžiu parašytos knygos. O lietuvis buvo visų paliktas, užmirštas, paniekintas. Nes dvarponiai, turtuoliai, užmiršę ir paniekinę tėvų kalbą, kalbėjo lenkiškai, dėjosi dideliais garbingais ponais, o ne mužiku-lietuviu: ką gi kalbėsi, ką veiksi su prasčioku.

Nemažai atsirado ir romiškosios bažnyčios kunigų, kurie dėjosi su ponais, užmiršo arba nenorėjo kalbėti lietuviškai, nors patys dažnai buvo prasčiokų lietuvių vaikai ir iš jų triūso gardžią duoną valgė. Nors tie kunigai matė žandarus plėšiant iš rankų lietuviui elementorių ir maldaknygę, bet jie nenorėjo pyktis su caru, jo valdovais. O ir lietuvių kalba jiems nebuvo brangi, nes su žandarų viršininkais ir turtuoliais susikalbėjo visokiom kalbom, tik ne lietuviškai. Garsus šventais mokslais ir savo raštais kun. A. Jakštas-Dambrauskas viešai lietuviškame laikraštyje parašė, kad lietuviai džiaugiasi būdami Rusijos caro kampininkais, nori tokiais būti ir tokiais caro kampininkais pasiliks.

Buvo ir tokių kunigų, kurie mylėjo lietuvį prasčiokėlį, padėjo iš Mažosios Lietuvos lietuviškas knygas gabenti ir jas lietuviams dalinti. Toks buvo kun. Ant. Strazdelis, (kuris parašė gražią giesmę "Pulkim ant kelių"); jis gyveno pats neturtingai, rašė gražias prastuoliškas dainas, gyveno pagal didžiąją Kristaus tiesą: "Mylėk savo artimą, kaip pats save," bet jo poniškieji kunigai nekentė, laikė mužikų ir tamsuolių kunigu, dažnai net duonos kąsnio gailėdami.

Sunkiu akmeniu į lietuvio širdį įkrito Kražių bažnyčios gynimas. Užsigeidė caro valdininkai uždaryti Kražių vienuolyną ir bažnyčią, bet Kražių parapijonys, matydami ruskių piktus kėslus, pasipriešino caro kazokams, atjojusiems įvyktinti ruskių valią. Kazokai buvo gerai ginkluoti, jų buvo daug, taigi lietuvius, Kražių parapijonis, sumušė, daug nužudė. Dar ir teismą surengė ruskiai Kražiečiams, norėdami visai Lietuvai ir Rusijai apsakyti, jog caro bizūnui nevalia priešintis.

Kaip buvo sakyta, Kražiečiai gynė katalikų tikėjimo šventyklą-bažnyčią, taigi daug Lietuvos romiškųjų katalikų laukė popiežiaus žodžio, pasmerkiančio tokį nežmonišką caro budelių siautėjimą, mušant net moteris, vaikus, senelius.

Bet Kražiečiai ir Lietuvos romiškieji katalikai turėjo nusivilti Romos popiežiaus raštu, kur buvo popiežiaus pasakyta tik keli pilki žodeliai Kražiečiams paguosti, o visas raštas skelbė pagarbą šviesiam ir visagaliam Rusijos carui-imperatoriui.

Šventos ramybės labui čia nutylima Romos popiežiaus žodžiai, bet lietuvis išsiaiškino ir suprato, kad caras, popiežius, gubernatoriai ir turtuoliai turi savo didelį suokalbį, gražiai minkštai viens kitam klojantį gyvenimą ir savo ponišką teisybę, o amžinai kovojantis, meilės, tiesos vedamas pilkas lietuvis gali ir turi pasitikėti tik savo jėgomis, savo gyvenimu, tikėjimu ir tiesa.

Praėjo daug visokių metų. Didelis lietuvių tautos kovotojas ir švietėjas Vincas Kudirka tautos giesmėje pasakė:

Lietuva, tėvynė mūsų,
Tu didvyrių žemė

Ir tai buvo tiesa. Pilkas lietuvis artojas, darbininkas, motina prie ratelio, tėvas laukų arimuose, buvo toki didvyriai, išlaikę Lietuvą, gyvą žodžiu ir darbu. Jie išvedė Tėvynę į laisvą, nepriklausomą gyvenimą; dainom, knygom, gražiais paveikslais paro-

dė savo sielos, savo kūrybos, darbo turtus, tikrai pateisindamas didžiai garbingą lietuvio vardą:

Tu didvyrių žemė.

Nugarmėjo nuo auksinių sostų karūnuoti carai, sunyko jų galybė, išsiblaškė, užgęso turtuoliai, atitrūkę nuo savo žemės, kalbos, gyvenimo, o pilkųjų laukų artojas, tikrasai Lietuvos sūnus, savo pasiryžimu, drąsa, meile savo broliui ir kraštui *išsilaikė* tvirtesniu už plieną ir laiką.

UŽ JŪRIŲ MARIŲ.

Daug Lietuvos sūnų turėjo palikti tėvų žemę, namus, bėgdami nuo rusų, prūsų žandarų, nenorėdami pakliūti į Sibirą, kur tūkstančius geriausių laisvės, lietuviškumo mylėtojų išgujo caras.

Sklaidėsi lietuviai po visą pasaulį, bet ypač daug lietuvių plaukė per jūrias marias į Ameriką; kaip dainoje sakoma "Aukso ir laimės krantai," priglaudė šimtus, tūkstančius lietuvių.

Daug lietuvių važiavo Pennsylvanijos valstijon, o dar daugiau spietėsi Scrantono mieste ir jo apylinkėse. Tai garsiosios anglių kasyklos. Lietuvis ėmėsi kasti brangiausią žemės gelmių turtą-anglis, nors sunkus anglių kasimo darbas ne visada buvo pakankamai atlygintas. Sunkų darbą dirbdamas, anglų kalbos nemokėdamas, svetimoje šalyje dažnai sau vienas paliktas, lietuvis rankų nenuleido. Vargų ir kovų užgrūdintas Lietuvos vaikas ėmėsi rinktis į būrį, steigti organizacijas, mokyklas, bažnyčias.

Amerikon atvykęs lietuvis labai gerai suprato knygos, laikraščio naudą gyvenimo kovoje, todėl Amerika greit pasidarė ne tik Amerikos lietuvių, bet ir jo Tėvynėje Lietuvoje brolių šviesos ir laisvės žiburys.

Ir laiškai į savo brolius Tėvynėje nešė Amerikos laisvės, geresnio gyvenimo žinias, stiprindami brolį Tėvynėje, likusį caro ar kaizerio vergijoje. Amerikon atplaukęs lietuvis norėjo savo gimtu žodžiu melstis į Dievą, būti savo bažnyčioje, matyti savo brolį prie altoriaus kunigo auką atnašaujant. Sunkiai uždirbtą dolerį aukojo lietuvis bažnyčių, klebonijų statymui. Taip dėjosi ir Scrantone, kur lietuviai sudėjo gausias sumas bažnyčiai.

Bet atsirado naujas ponas lietuvio skatikui Amerikoje. Tai buvo vyskupas, romiškosios bažnyčios visagalis viršininkas, kuris norėjo ir buvo pratęs maldingų parapijonų centais pastatytas

šventyklas, klebonijas, žemės sklypus laikyti savo nepajudinama nuosavybe.

Ir Scrantone įvyko lietuvių istorijoje negirdėtas, bet garbingas ir drąsus įvykis. Tai visiems scrantoniškiams žinomas susikirtimas Šv. Juozapo parapijos lietuvių su Jo ekscelencija Vyskupu Hobanu.

Lietuviai savo gera valia sudėjo pinigus Šv. Juozapo bažnyčios pastatymui, jie jos nesirengė parduoti arba po plytą išsidalyti, tačiau vyskupas įsakė visą parapijos turtą užrašyti vyskupo vardu—įsigeidė būti šeimininku lietuvių mainierių dolerių.

Lietuviui Scrantone ne dolerio pagailo, įdėto į parapijos turtus, bet toks vyskupo įsakymas užgavo lietuvio teisės ir laisvės jausmą, priminė carų, kaizerių-vyskupų valią, kuri slėgė šimtus metų, jo tėvų tėvus ir su kuria kovojo jo tėvų tėvai. Tos sunkios carų, vyskupų valios nepakeldamas lietuvis plaukė tūkstančius mylių, norėdamas būti laisvas, sau žmogus. Ir Scrantono angliakasys nenusilenkė vyskupo įsakymui, bet nuėjo ligi teismo, ten ieškodamas teisingo sprendimo. Ir lietuvis kelis kartus bylą laimėjo, bet nebepakeldamas aukštų dvasiškių užsispyrimo, gobšumo, paliko savo prakaitą, statytą Šv. Juozapo parapijos bažnyčią, kleboniją, žemę ir kitokį turtą ir Scrantone-Providence, Oak gatvėje, pasistatė Lietuvių Tautinę Bažnyčią.

JEI PRO SCRANTON KADA TU KELIAUSI, neužmiršk sustoti Oak gatvėje, ant gražaus kalnelio stovi mūro bažnyčia. Tvirta, akmeninė, pilka, kaip jos statytojas, kilęs iš Lietuvos pilkųjų laukų. Ta graži, kukli bažnyčia reikia pamatyti kiekvienam lietuviui, prie jos susimąstyti, atsidusti.

Ta pilka akmeninė bažnyčia, iškilusi viršum angliakasių miesto Scranton, ilgus amžius liudys lietuvio laisvės, teisėtumo meilę. Ją pastatė sūnai tos tautos, kuri nenusilenkė carams, kaizeriams, didikams, vyskupams, kurie nemokėjo ar nenorėjo suprasti lietuvio darbo, laisvės teisėtumo.

Tą bažnyčią pastatė vaikai tautos, kilusios iš gilios senovės, daug vargų patyrusios, daug kovų kovojusios. Tą bažnyčią pastatė vaikai tautos, kuri nuoga krūtine sumušė totorius, viduramžį užplūdusių Europą, tautos, kuri viena šimtą metų kovojo su riteriais-kryžeiviais iš viso pasaulio surinktais, popiežių palaimintais, bet piktais ir neteisingais Dievo žodžio skelbėjais. Tą bažnyčią pastatė vaikai tėvų, valdžiusių plotus nuo marių ligi marių.

Jei pro Scranton kada tu keliausi, įeik į Tautinės Bažnyčios vidų, išgirsi tėvų kalba "prieisiu prie Tavo altoriaus, Viešpatie," išgirsi kun. Strazdelio giesmę "Pulkim ant kelių." Erdvioj nuotaikingoje bažnyčioje išgirsi Tautinės Bažnyčios kunigo jausmingus pamokslus. Pamatysi šimtus Lietuvos vaikų, po Amerikos ir Lietuvos vėliavomis sukaupta malda besimeldžiančius: "Išklausyk mūsų maldas, Viešpatie."

Scrantono Tautinės Bažnyčios pamatuose, greta šventųjų Sakramentų, nepajudinamai įmūryta amžina lietuvio laisvė, teisė, meilė, kuri iš amžiaus į amžius Lietuvą ir jos vaikus, lygiai Tėvynėje, lygiai visame pasaulyje, veda ir ves šviesos ir tiesos keliais.

VYSKUPAS JONAS MASIASZEK

GREETINGS AND CONGRATULATIONS ON THIS 35th ANNIVERSARY

There are certain treasures, certain values which no man can purchase for any amount of money in this world; and there are many wise and sensible people, both young and old, who are willing to pay a great price to obtain these values. These values, these treasures, undisputably are: GOD,

The Family,
The Church, and
The Nation.

Since the year 1924, I have had the pleasure of observing your work and dedication to the Church, when I first meet the late Bishop John Gritenas and later your present Pastor, the Reverend Michael Valadka, the Administrator of the Lithuanian National Catholic Church in America. From them, I heard of your great devotion to these values, to these treasures, and of the great sacrifice both young and old were prepared to undergo for these priceless values mentioned above.

On the occasion of this great and important 35th Anniversary of the founding of the Free Lithuanian National Catholic Church, I join with you at this moment in prayer to God, the Creator of us all. I particularly send greetings and good wishes to your spiritual leader, the Reverend Pastor Michael Valadka, the Parish Committee, and the Societies and Organizations connected with your Parish. But above all, I send greetings to your YOUTH, that they may continue united with you every day of their life in their work for the holy idea of GOD, Family, and the Lithuanian National Catholic Church; that they may never forget the glorious history of the Country from which their Parents and they are descended; and that they may never waste the gains of the Lithuanian people in America, such as your Lithuanian National Catholic Church.

Embrace your Church with your hearts, my young friends, and with your work and offerings support your Pastor and your beloved Parents and Friends.

Sincerely in the Service of Christ,
Bishop Coadjutor John Misiaszek.

THE ELEVEN GREAT PRINCIPLES OF THE LITHUANIAN NATIONAL CATHOLIC CHURCH

1. SPIRITUAL COMMUNION OF CHRIST WITH HIS BELIEVERS—

Christ, our Lord, established the Church for this purpose: that His believers might carry on the work begun by Him, the work of human salvation. The apostles and disciples, as well as their followers, were to prepare and lead humanity into the Kingdom of God; assured that if they fulfilled this task, He would be with them. For He had promised them, saying, "Where two or three are gathered together in My Name, there am I in the midst of them." Mat. 18:20. "And lo, I am with you always, even unto the end of the world." Mat. 28:20.

This presence of His, however, He made conditional. He would be with His disciples, if they would be gathered together and work in His Name, for His purpose, according to the plan indicated by Him.

He said to them, "Ye are the salt of the earth: but if the salt have lost its savor, wherewith shall it be salted?" It is thenceforth good for nothing, but to be cast out and trodden under foot of men." Mat. 5:13. "Ye are the light of the world. Let your light so shine before men, that they may see your good works and glorify your Father which is in heaven." Mat. 5:16. "But be ye not called masters, or teachers for one is your Master, even Christ and all ye are breathen. And call no man your father on earth; for one is your Father which is in heaven." Mat. 23:8,9,10.

So if the members of the National Catholic Church will live according to these teachings of the Lord, our Master, and will Propagate the democratic principles of Christ, they will be assured of His presence, help and cooperation. When we gather for common prayer, tasks or efforts, when we struggle for His Holy Cause; He our Master, Leader and Saviour, will sustain us. For our work is His work; our toil, our suffering, our tears, our persecutions and the final triumph of His ideal of a Divine Society, are His suffering, His tears, His presecution and the victory of a common ideal with Him.

"If ye abide in My Word (that is, the program give by Me to

you) then are ye My disciples indeed; and ye shall know the truth and the truth shall make you free." John 8:31-32.

2. THE NATIONAL CATHOLIC CHURCH AND THE KINGDOM OF GOD ON EARTH.

The most important task and mission of Jesus Christ, according to His own declaration and the words of His disciples, as recorded in the Gospels and documents of the first two centuries of our era, was the proclaiming and establishing of the Kingdom of God upon earth. From the moment when He returned from the wilderness, where He had suffered trials for forty days and nights and said to the multitudes, "Repent ye: for the Kingdom of Heaven is at hand." Mat. 4:17. Until the time when, outstretched upon the cross, He whispered with His last breath. "It is finished," our Master, the Nazarene, served the mighty purpose of preparing humanity for the Kingdom of God upon earth.

The apostles and their immediate followers took up this appointed task, and for its sake suffered and died martyrs' deaths; but later generations forgot it, and become entangled in a system of Church politics directed from the Vatican. Official Christendom devoted itself to the unravelling of theological problems; to building magnificent cathedrals of stone, brick, gold and silver; and in curtailing human thought and freedom; serving the kings, lords and potentates of the world in general and forgetful of building a regenerated, living society, the Kingdom of God upon earth.

For this reason, there arose among the poor Lithuanian immigrants in America, the Lithuanian National Catholic Church, in order to remind the world and especially the Lithuanian people, of that immortal and indispensable idea of organizing a Divine Society founded on love, heroic courage, cooperation, righteousness and brotherhood. "Repent ye; for the Kingdom of Christ has come nigh to us."

Repent that you have wasted so much time, talents, strength of soul and body, in fraticidal struggle, extortion, mutual deception, trickery, treachery, trafficking, in the holiest feelings and ideals. Cease from doing unrighteousness. Line up, begin a new period of your own life, of that of the Lithuanian people and of all humanity. Go forth, and may all that the Eternal Wisdom has purposed, be fullfilled in you.

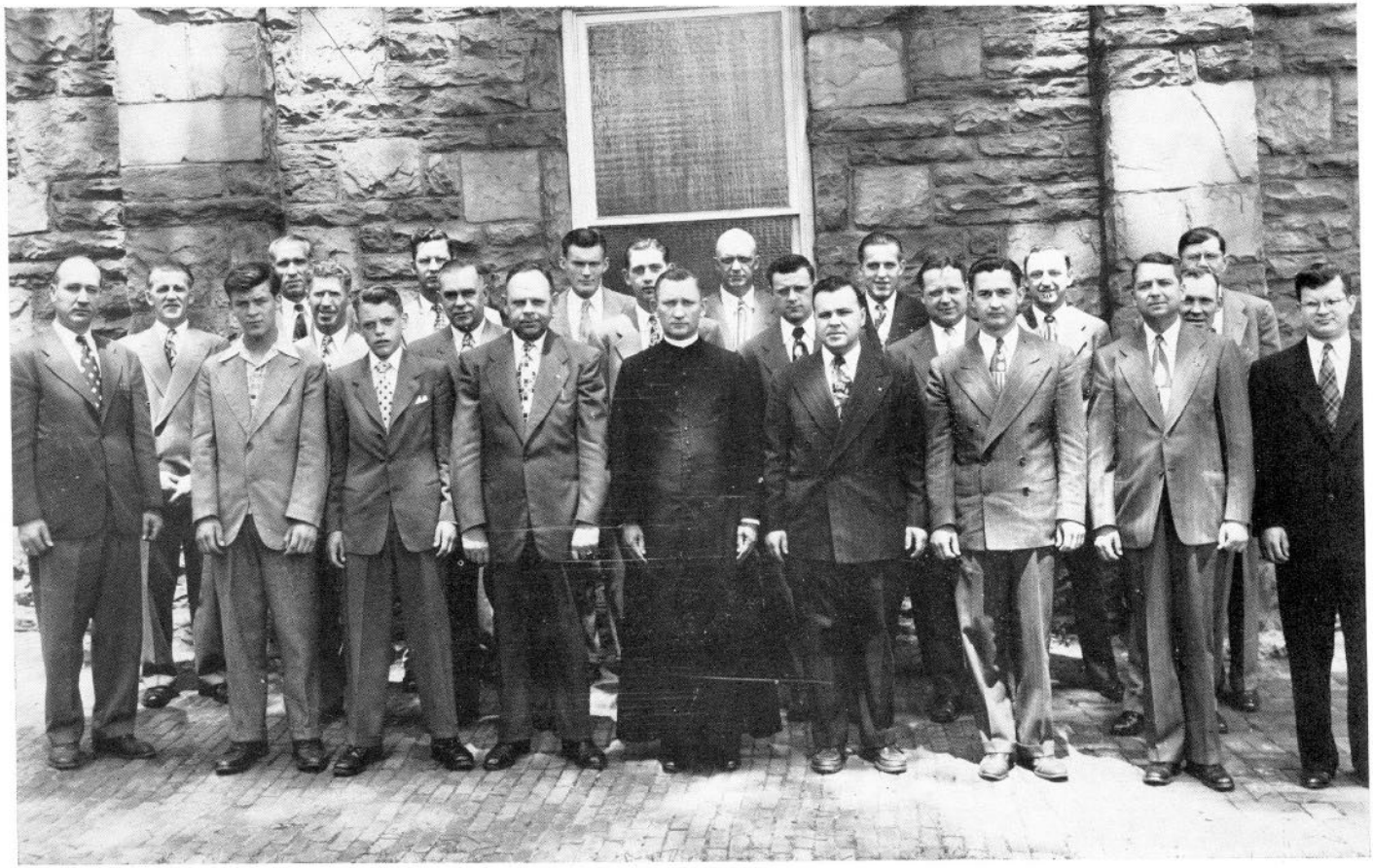

JAUNŲ VYRŲ "APGYNĖJŲ" DRAUGYSTĖ

3. SALVATION, THE CONDITION OF ENTERING THE KINGDOM OF GOD—

Religion is the living bond uniting man with God; it is the most powerful, noblest and holiest sentiment of man's heart and the highest flight om man's understanding. It arises in the mystery of the soul and is kept alive by faith, unbounded trust and good deeds toward fellow men.

No one should therefore, debase, or ridicule, or traffic in religion, or use it for his own personal ends. Whoever does this, exposes himself to the horrible consequences; his rejection by God and by humanity. History brands none so severely as those who traffic in God, virtue, faith and the Sacraments; brands them as blasphemers, perjurers, destroyers of sacred things, sacrilegious.

"Woe unto the shepherds," cries the great Israelite prophet to all those who abuse religion by making it serve their low, base and selfish ends, "who feed themselves." Should not the shepherds feed the sheep? Ye eat the fat and ye clothe you with wool and ye kill the fatlings: but ye feed not the sheep. The diseased have ye not strengthened, neither have ye healed that which was sick, neither have ye bound up that which was broken, neither have ye sought that which was lost; but with force and with rigor have ye ruled over them. And my sheep were scattered, because there was no shepherd, and they became meat to all the beasts of the field and were scattered. Therefore, ye shepherds, hear the word of the Lord, which the Lord God saith: Behold I am against the shepherds; and will require my sheep at their hands and will cause them to cease from feeding the sheep; neither shall the shepherds feed themselves any more; and I will deliver my sheep from their mouth, that they may not be meat for them." Ezekiel 34:2-10.

Were not these prophetic words fulfilled in the course of human history, on the priesthood of Egypt, Judea, and Rome? May they not likewise be fulfilled concerning the Lithuanian priesthood, of the Roman Church, if they turn no back from their course, in their faithlessness toward God? The same causes bring the same results.

TAUTINĖS BAŽNYČIOS "BIRUTĖS" CHORAS

4.LEADING A MAN INTO THE KINGDOM OF GOD—

The leading of a man into the Kingdom of God, that perfect state of human society for which mankind yearns and toward which it constantly turns its steps, is called in the language of religion, a saving work of salvation.

According to the teaching of Christ our Lord, the Kingdom of Heaven is the condition of people united with God in His boundless love; surrendered completely to Him; living and working in cooperation with Him. In order to attain this state, a man must go through a long process of inward change; he must be spiritually regenerated and above all, be free from sin and its consequences.

Sin is misunderstanding of the being and purpose of God on the part of the individual man, the nation, even all humanity. For the effects of that lack of knowledge of God within him and of his denial of God the source of every life, are for man simply fatal, crushing. Left to himself in his own spiritual life, a sinful man does not only fail to develop or progress, but on the contrary retrogrades and becomes dwarfed in soul. For a while he vegetates an then becomes moribund an wastes away; and would necessarily perish, but for the help which comes to him from that Father and Creator who desires not the death of a poor sinner, but rather that he be converted and live.

This He accomplishes through Jesus Christ. The saving work of God's Mediator depends on this — that He shows to fallen man the terrible consequence of sin; also God's Divine compassion and righteousness and that God's primary and final purpose is man's eternal bliss. He makes a bond uniting the Creator with man, who has so shattered to naught his life and disposes anew the moral relationship which will give him life. Man is a social being, not only in the sense that he lives with creatures similar to himself in a union of causation and must cooperate for the common good if he would profit by it; but also, in a higher and larger sense, that he is dependent on the First cause of every being, on the Supreme Organizer of the Universe; being joined to Him by spiritual and moral ties, the natures of which are determined by his conscious existence, his degree of development and the final goal toward which he tends.

A man may not with impunity isolate himself from nature, his family, his people, nation, state, Church or God. Every such deviation brings about fatal and terrible consequences; above all,

VAIKŲ MOKYKLOS DRAUGYSTĖ

the severing of his relation with God. This produces in man a spiritual desert, which makes barren and discourages all that we call the beautiful, moral, creative and spiritual life of man; and fills him with the opposite impulses, toward a brutish, low and base life. Borne away on the whirlpool of bestial and inert living, man wallows lower and lower, soiling and polluting himself in the depths of shamelessness and evil doings; till he descends into an abyss, at the botton of which awaits him, either the complete decay of his humanity, despair, suicide, heinous crime or else something yet more dire, hell, Gehenna.

And then Christ saves him from extinction. He restores in him a sense of awe of loathing; regret for his wasted life; longing for what is better and holier He shows him the Divine mercy and righteousness and reveals to him his wretched heart; that its filth, poison, misery and despair may flow out and a ray of hope may enter in Divine compassion, united with repentence, confession and resolve. With His hand of a Great Physician and Most Loving Friend, Christ binds up the wounds of the rescued man and restores him to the Church, family, and nation; but above all restores him his own self and to God. He helps him to be saved forever.

For as the greatest privilege of man is salvation, so God's holiest right is to assist man in attaining salvation.

5. THE CHURCH AND ITS FOUNDATIONS—

The church is an organized body of free religious people, who strive by the help of their organization to achieve life's highest purpose. Every religious act has to develop by man's free will; it must not yield in any way whatsoever to external compulsion. Religion and the Church, its exponent, must not be servants of political parties, governments or the potentates of this world, it must not combat the free aspirations of man or a nation toward liberty, but on the contrary, it is the obligation of the Church to inspire and to spiritually strengthen man in the struggle of life, in order to fullfull its mission to humanity as a whole.

6. THE WORD OF GOD, THE GREAT SACRAMENT OF THE NATIONAL CATHOLIC CHURCH—

A great Sacrament of Christ's National Catholic Church, as set forth in the ideals of its Divine Founder, is the preaching and hearing of the Word of God.

PIRMOSIOS KOMUNIJOS KLASĖ

God addressed mankind most plainly through Jesus Christ. When, therefore, a priest from the National Catholic Church takes from the Treasury of Eternal Light Strength and Life; when he repeats the Gospel of the Saviour in the self-same spirit as the Great Mediator showed toward mankind; when he interprets, simplifies, extends and sounds its depths, according to the needs of the time, he is fulfilling the highest duty attainable by man, since he is proclaiming the will of God, eternal, holy and creative.

Likewise those who harken worthily, confidently and sincerely to the Word of God, are united with their Divine Lord, are fellow workers with Him. Through such an act they become all things their hearts are fixed, they are God's reborn; they grow strong in their resolves; in heirs of the universe.

Christ, our Lord, proclaimed this power of the Word of God in these sayings. "Verily, verily, I say unto you, He that heareth My word, and believeth on Him that sent Me, hath everlasting life and shall not come to judgement; but is passed from death unto life. Verily, verily, I say unto you, that the hour cometh, yea, now is, when the dead shall harken to the voice of God and they that hear shall live." John 5:24-25.

7. GOD IS LOVE AND THERE IS NO ETERNAL PUNISHMENT—

We cannot conceive that God created man out of sheer caprice, or selfishness, (as various theological systems, drawn up according to the model of present day political and social relations, interpret the matter) nor for the purpose of delivering him to the devils, for them to abuse him and treat cruelly, by physical and spiritual torment and tortures; nor would He destroy, bring to naught and erase His own work, the child of His mind, love and power. Nay, He created man for this — that man should live his own life according to his Creator's likeness. Therefore man thinks and acts; therefore, he yearns to possess more and more the sum total of light, truth, love, creative energy and bliss. Man has had given to him the necessary powers and means for the attainment of these Divine purpose and a period of time sufficiently long for arriving at the appointed goal. Given that tendency, man is left by God with a free will in order that his acts may have a moral value, so that he may of his own self, think, feel, act, save his own soul.

MERGINŲ DRAUGYSTĖ

God did not create man perfect, but relatively weak; yet He infused man's being with a spark of longing for perfection; a sort of germ of eternal life, impulse, creative power. This makes man to go on through the centuries, from stage to stage, so that he continually climbs higher, develops and approaches perfection both as an individual and as the human species. Now, since man is not omniscent nor all powerful and does not know completely the laws that govern his physical and spiritual nature, he often deviates from the sure path of life. He goes astray, struggles, falls down; then arises with sorrow and considers the whole immensity of his physical, moral and spiritual experiences, till purified through these sufferings and struggles, through these creative thoughts, through toil and yearning, he enters upon the way of partial emancipation and then in due time, that of a freer, more perfected existence; till at last he becomes united with the goal of his life, God.

Some people attain this goal sooner, even in this temporal life; others later; some in a higher, others in a lower degree. It depends on the manner in which they make use of their Divine endowments of will, intellect, inspiration and of the mediations of Jesus Christ and His Church.

In the Holy Scriptures and especially in the New Testament books, we find numerous episodes which confirm the above hopeful view concerning the gradual development and final salvation of the individual man and of the whole of the human race. Expressions such as eternal fire, undying worm, fiery place, mouths of hell, place of torment, outer darkness where there shall be wailing and gnashing of teeth, lake burning with fire, full of brimstone and pitch and similar phrases, are expressive illustrations, having the purpose of picturing the greatness of guilt and punishment for sinners; but were not meant to indicate hell in the Roman Catholic sense of the term. Neither were the pagan peoples nor the Jewish synagogue acquainted with such an eternal hell as the Roman Catholic Church teaches; nor were the Christians of the first centuries — not until the time when in the year, 1215, the fourth General, Lateran Council finally decided that "The wicked receive from the devil eternal punishment; but the good, from Christ, eternal glory."

Christ, our Lord, speaking to the Jewish people, made use of their language, employing phrases and imagery familiar to their minds, that He might appeal to their imagination, understanding and feelings. Thus, in order to point out to these people the

JAUNŲ VAIKINŲ DRAUGYSTĖ

greatness of sin and its punishment, by choosing an example of this sort, He compares that punishment to Gehenna. Now Gehenna, was a place near Jerusalem where in former times sacrifices had been made to the Syrian god, Moloch; it was later used for burning the city refuse, so that over it rose continually black clouds of smoke mingled with fiery red flames and from it issued fetide and suffocating fumes; so that it was a place of horror and oppressiveness.

The Greek adjective, ainios, used by the Evangelists with word, Gehenna, does not mean everlasting, but long lasting, that is, lasting through a certain time or period through a future age, a future time. So when the Lord Jesus represented the consequences of transgressions, He did not say that they would be everlasting, for ages and ages; but He wished to make plain that those consequences would assuredly befall sinners in the future and that they would be a severe and grave character.

His teaching concerning the salvation of all humanity is corroborated by the following texts of Holy Scripture:

"Now is the judgement of this world; now shall the prince of this world be cast out; and I, if I be lifted up from the earth, will draw all men unto Me." John 12:31-32.

"And all flesh shall see the salvation of God." Luke 3:6.

"The grace of God hath appeareth, bringing salvation to all men." Titus 2:11.

"For as in Adam, all die; even so in Christ shall all be made alive. But each in his own order: Christ the first fruits and afterward they that are Christ's at His coming. Then cometh the end, when He shall have abolished all rule and all authority and power. For He must reign, till He hath put all His enemies under His feet. The last enemy that shall be destroyed is death. And when all things shall have been subdued unto Him, then shall the Son also be subject to Him that put all things under Him: that God may be all in all." 1 Cor. 15:22-28.

"Whom Jesus Christ the heavens must receive until the time of restitution of all things, which God hath spoken by the mouth of all His holy prophets since the world began." Acts 3:21.

8. NATIONS, AS GOD'S ONE FAMILY ON EARTH —

Nations are members of one great family of God on earth. Hence it is not right for one nation to rob another nation of

land, their political, religious and social freedom, their right to create a native culture; just as it is not right for one man to rob another of his property, his good name, freedom of conscience, and the pursuit of happiness, insofar as that pursuit does not interfere with the common good. The right to live and develop is the highest of all rights.

9. THE KINGDOM OF GOD AND THE FEDERATION OF NATIONS—

The Kingdom, or Society, of God, for which Jesus Christ laid the foundations, is to be a federation of all free nations of the earth, conceived as one mighty ideal of brotherhood, cooperation and justice. The fulfillment of one's obligations toward God, nation, government, family, self and toward individual members of society is the best regulator for that living mechanism called Man, or collective humanity.

10. RELIGIOUS RITES IN THE LITHUANIAN LANGUAGE—

All religious rites in the Lithuanian Church and the Lithuanian home should be conducted in the Lithuanian language; since they are the outward manifestations of the relation of the Lithuanian soul and the Lithuanian people to God. Christ spoke to God, His Father, in Syro-Chaldean, that is, in the language of His own People; He ministered in his tongue the Holy rite at the Last Supper and at the final moments of the most dreadful tragedy that ever took place on this earthly sphere, He cried out to God, likewise in the speech of His own people, "Eli, Eli, lama sabachthani."

Why then should Lithuanian priests, followers of Jesus Christ, the Lawgiver, show disdain for the marvelous Lithuanian speech, the language of a great, immortal people; and interpose between a Lithuanian soul and God the alien Latin tongue, the language of a dead people?

11. THE PEOPLE OWN ALL CHURCH PROPERTY—

The owners and controllers of National Catholic Church property are the Lithuanian people who build, maintain and believe in that Church. Bishops and priests are its guardians with the consent of the people.

The First Lithuanian National Catholic Church was established in America in the City of Scranton, Penna., in the year, 1913; supported on one hand by God's Gospel proclaimed to the world by Jesus Christ; and, on the other, by Lithuanian working people who thirst for truth and righteousness.

The above principles comprise in themselves the substance of God's Revelation given to man through the prophets, through Jesus Christ our Lord and His disciples. These are sufficient for a knowledge of the way of God and of the obligations of religion and salvation, for the individual soul and for the whole nation as well.

Prime Bishop Hodur.

SPIRITUAL FREEDOM

by
Hiram C. Weld, Ph.D.

Pastor, Elm Park Church
Scranton, Pennsylvania

Everyone longs to be free — free from external pressures or internal tensions, free to live as a creative, liberated person in a free society. This is our Christian heritage, our birthright, for long ago Jesus fought against spiritual enslavement by an ecclesiastical hierarchy and against political tyranny by temporal rulers, declaring, "You shall know the truth and the truth shall make you free."

Individuals, communities, and nations, however, are threatened by enslavement these days. We are suppressed by political, economic, ecclesiastical, social, and military totalitarians, be they fascism, communism, stateism, or any other form of dictatorship. We are tyrannized by the myths that man is a subserviant animal to be restrained and regulated. We are victimized by outworn customs and conventions that prevent our progress into a fairer world akin to the Kingdom of God.

Yet the threat to man's freedom is only a challenge to be overcome by those within the Christian Church. For, following the New Testament standard for freedom, we stand in a great tradition. Walking on the meadow of Runnymead outside Windsor Castle in England one day, I visualized a scene that took place there on a summer day in June in the year 1215. The weary, fearful people wanting freedom from taxes, unrest, and revolution, saw King John, backed by his nobles, sign the Magna Charta — giving them a "new birth of freedom." So, too, I once stood in the Cathedral in Worms, Germany, when Martin Luther championed freedom against a totalitarian church, declaring: "Here I stand. I can do no other, God being my helper." And here in America each of us can thrill with the Christian demand for freedom as seen in the Mayflower Pact, the Declaration of Independence, our Bill of Rights, the Emancipation Proclamation, or our many recent statements that man, as a child of God, is free to work out his own destiny with his fellows and God.

Our Christian faith calls us to pay the price of freedom. We lose it when we let others think and rule and act for us; we win it when we assume responsibility. What a cost in lives for those who labor for spiritual freedom in Fascist Spain, or beleaguered Palestine, or behind the Iron Curtain, or on some back street of America! It costs toil and anguish to maintain the integrity of one's faith, to fight to preserve the separation of state and church, to develop the restraint and discipline of a student, an artist, an athlete, a worker, a statesman. It costs time and prayers and money to support and maintain a church that favors freedom. And yet spiritual freedom is the only hope for our world.

It was spiritual freedom that enabled a St. Paul or a Joan of Arc, and Abraham Lincoln or any of our countless modern heroes, to discover their own salvation and also to make a contribution of imperishable worth to the life of the world. One of our great modern writers assures us that "The decision for the future of the spirit of man lies with the free spirit and not with the tyrannical spirit... No totalitarians, no wars, no fears, famines, or perils of any kind can really break a man's spirit, until he breaks it himself by surrendering... The last word of spirit is Victory."

In our Church — close to the will and purpose of God — we nourish our spirits to win freedom for ourselves and world.

THE BIBLE

We read the Bible. But there is nothing there for the man who is merely reading his own thoughts into it, or seeking support for his own views. The Bible is the Word of God, but there are many other words there, words of men, good men and bad men, wise men and foolish men. For the Bible gives us not only what God says, but also what man answers. More than a book, it is a whole literature with dry places and hard places, with words of final wisdom, with soaring poetry, deep thoughts and deathless beauty. But that is not the point. For the Bible has a center, a heart, an aim, a vital purpose, and until we have found that we have found little. When we have really studied it, listened to it and let it take hold of us and speak to us, as behooves men who are perishing for truth, we find what the Word of God really is.

We come to see — and no other discovery matters much — that the Bible has for its whole object to place us in the presence of Jesus Christ. It is to bring before us not a book but a Person, and that Person who has joined God to mankind, not merely as a teacher or companion, but in the utter organic unity of one personality. He is the God-Man. In the end it is He who is the Word of God, the Word that is not a syllable but living actuality; the Word that is not merely pronounced, but that lives and throbs and takes hold of us, mind and body, heart and will, takes hold of us completely.

There is all the difference between a printed word and the Word of God. He Who so amazed the world when He came that men numbered the years from Him, Who with His pierced hands lifted empires off their hinges, turned the stream of centuries into new channels and still governs the ages, is God come to earth; the pledge that life has meaning, progress and goal, and that God is seeing us through. If the Church says, "Search the Scriptures" that is what we are to find: not curious knowledge, but God Himself revealed through Jesus Christ.

It is through Him that we and the world will find the way out and fulfillment. Faith in Him, in what He says, in what He is, but above all in what He has done. For Christianity is not sentimentalism, the pious palavering of soft souls, or the asylum of defeated persons. Neither is it mere morality, saying DO or DON'T. Nor is it mere activism, busy at a thousand tasks CHRISTIANITY is man set right; it is man delivered from sin and set back in the stream of God's will; it is man rooted in God. It is man joined to God by faith. It is the victory that overcometh the world.

THE CHURCH

The Church is a holy place, sanctified with the constant presence of the Most Blessed Sacrament. It is a place of worship, of quiet contemplation and fervent prayer. It is a place where man unites with his Heavenly Father. The Church needs every last one of its members from the youngest to the oldest. There is something for each one to do. Its success and the extent of its efficiency depends upon the harmonious functioning of each member.

Its erection was motivated by that which is most noble in man — the love of God and Jesus Christ and that constant but indescribable urge for perfection which permeates our being. The Church is not built by any one individual but is built by the united effort, toil and loving sacrifice of many men, women, young people and even children.

Its sanctity must be preserved by proper conduct and behavior whenever we enter its portals. "My house shall be a house of prayer," said Jesus. Go to Church for it is the House of God, it is the agency of God, calling you to repentance and salvation, it is the instrument of God, whose great task is to spread the message of brotherly love throughout the whole world.

The interior of our Church is not rich with gold, silver and marble, but it has that pleasant cheerful atmosphere of simplicity and dignity that uplifts the mind, soothes the wounded heart, helps us to see in proper perspective our problems and difficulties, helps us to find the tranquility and courage to overcome the evil that is in the world.

Love your Church and come often to worship God. Pray, when in need of Divine grace and guidance. God is interested in you, and is seeking you. Trust God. Learn to have faith, that faith which overcometh the world. Make your Church a living institution by being present at Divine services and give a helping hand in its social and religious activities.

IN GRATEFUL APPRECIATION

This publication marks a milestone in the history of our church. As your interest continues and as you pass on the challenge to others our church will become an even more vital force not only in our community but in our nation.

We wish to express our gratitude and thanks to all those who have so graciously contributed to make this book of memories and achievements possible.

Your cooperation and generosity will never be forgotten.

Rev Michael Valadka
and
Book Committee.

PASIŠVENTUSIAI DIRBĘ UOLUS PARAPIJONYS

— A —

Aukščiunienė Flora,
Aukščiunas Alekas,
Ambrazas Petras,
Ašmonas Jonas,
Antanavičienė Viktorija,
Alekna Antanas,
Aidukas Vincas,
Aidukas Petras,
Abromaitis Karolis,
Andriulevičienė Katerina,
Aponas Jonas,
Antanavičius Vincas,
Alšauskas Adomas,
Aukščiunas Antanas,
Aukščiunas Milda.

— B —

Bukantis Juozas,
Balčius Mikas,
Bokunas Jokubas,
Balkunas Antanas,
Bukauskas Ignas,
Brazaitis Vincas,
Bernotas Juozas,
Brundza Kazimieras,
Bardauskas Jonas, Sr.,
Bilišauskas Mikas,
Bakšys Juozas,
Bareišienė Magdalena,
Butkus Benadas,
Buzas Juozas,
Bagdonas Jonas,
Burakevičius Juozas,
Bačkauskas Albinas,
Bubonis Antanas,
Bardauskas Jonas, Jr.,
Balčiuvienė Magdalena,
Bega Andrius,
Brazaitienė Antanina,
Benderis Antanas,
Benderienė Marijona,
Bubonienė Ona,
Balkunienė Marijona,
Brundzienė Antanina,
Burakevičienė Ona,
Buzienė Elena,
Bukauskienė Elena,
Buikus Julius,
Bardauskas Juozas,
Bernotienė Petronelė,

— C —

Čelkis Antanas,
Čepauskas Vincas, Sr,,
Česėkas Juozas,
Černiauskas Viktoras,
Čepauskienė Rozalija,
Černiauskienė Magdalena,
Čepauskas Vytautas,
Čepauskas Vincas, Jr.,
Čepauskas Kestutis.

— D —

Danusas Simonas,
Danusienė Ona,
Daugirdas Pranas,
Dalykas Jurgis, Sr.,
Dalykas Jurgis, Jr.,
Dalykas Antanas,
Deltuva Juozas,
Dargužis Pranas,
Daukšis Jonas,
Difartas Adomas,
Difartienė Ona,
Dvaraninas Antanas,
Dargužienė Magdalena,
Deltuvienė Marijona,
Dalykienė Emilija,
Dalykas Algirdas,
Dalykas Pranas,

— E —

Eshmont Jonas,
Eshmont Ona,

— G —

Gustaitienė Juozapina,
Gustaitytė Adelė,
Gustaitytė Katerina,
Gustaitis Antanas,
Gustaitienė Magdalena,
Gustaitis Juozas Dr.,
Gustaitis Simonas,
Gustaitienė Agota,
Gurskas Jonas,
Gurskas Petras,
Gėgžna Jonas,
Gėgžnienė Petronė,
Gataveckas Jonas,
Grenavetskienė Viktorija,
Grenavetskas Mykolas,
Grenavetskas Kazimieras,
Glazauskas Kastantas,
Glazauskienė Liudvika,
Glazauskiutė Marijona,
Glazauskiutė Elena,
Giedrimas Antanas,
Gėgžna Antanas,
Gėgžna Jurgis,
Gudynas Jonas,
Gailiunienė Marijona,
Gusčius Jonas,
Gusčius Cilė,
Gluoksnis Jurgis,
Grybas Antanas,
Gluoksnis Adelė,
Gustaitis Petras,
Gornecki Stasys,
Gilbogis Viktoras,
Gėgžnaitė Agota,

— H —

Hetšey Mykolas,

— I —

Inda Vladas, Jr.,
Ignatavičius Bernadas,
Ignatavičienė Julė,

— J —

Jones Stella,
Jarmulka Mykolas,
Jarmulkienė Agota,
Jastromskis Jonas,
Jastromskienė Monika,
Jastromskis Petras Dr.,
Janušaitis Kazimieras,
Janavičius Juozas,
Judickas Mykolas,
Judickienė Ona,
Judickas Jonas,
Juškelis Kalistas,
Juškelienė Marijona,
Janušauskas Jurgis,
Jucas Pranas,
Jucienė Ona,
Jankauskas Jonas,
Janušauskienė Ona,
Jatkauskas Mykolas,

— K —

Kasper Steponas,
Kasper Elena,
Kelly Jonas,
Kortavay Agota,
Kortavay Alekas,
Kaminskas Aleksandra,
Kumskis Pranas,
Karaškevičius Vincas,
Kasparavičius Jonas,
Kasparavičienė Uršulė,
Kačinskas Petras,
Kačinskas Vincas,
Kačinskienė Ona,
Krupskis Petras,
Kvedaitis Jonas,
Kvedaitienė Ona,
Klevinskas Juozas,
Kubilius Antanas,
Kubilienė Marijona,
Kvedaras Antanas,

Kvedarienė Anelė,
Karčiauskas Adomas,
Karčiauskienė Jieva,
Kraujalis Ignas,
Kraujalienė Marcelė,
Kuncevičius Vincas,
Kvietkus Tamas,
Kelly Juozas,
Katilius Albinas,
Katilienė Albina,
Kundrotas Stanislovas,
Karaniauskas Vladas,
Karaniauskienė Ona,
Kazakevičius Antanas,
Kazakevičienė Jieva,
Kumeta Pranas,
Kudirka Motiejus,
Kelly Albina,
Kuncevičienė Marijona,
Klune Andrius,
Kulikauskas Jonas,
Kumetienė Ona,
Kudrich Jonas,
Kudrich Katerina,

— L —

Lopša Jonas,
Lenikas Juozas,
Lenikienė Marijona,
Lenikas Petras,
Levanavičius Adomas,
Lagunas Andrius,
Lagunienė Morta,
Lagunas Petras,
Lisauskas Juozas,
Lisauskienė Jieva,
Lukaševičius Pranas,
Labinskas Petras,
Lisauskas Mykolas,

— M —

Mauragas Vincas,
Mauragienė Monika,
Matukevičius Jonas,
Matukevičienė Agota,
Minkelis Juozas,
Minkelis Vincas,
Minkelienė Morta,
Minkelis Antanas,
Maleski Tadas,
Motuzas Antanas,
Marcinkevičienė Pranciška,
Marčiukaitis Juozas, Sr.,
Marčiukaitis Juozas, Jr.,
Marčiukaitienė Ona,
Margis Jonas,
Mitchell Kazimieras,
Mitchell Margaret,
Matulis Juozas,
Marcinkienė Ona,
Minkelienė Ona,
Matulienė Kaziunė,
Minkevičius Vincas,
Minkelienė Karolina,
Madzeleskis Edvardas.

— N —

Naurušis Pranas,
Naurušis Antanas,
Navickas Karolis,
Nevereski Stanislovas,
Neskauskas Motiejus,
Neskauskas Stanislovas,
Neskauskienė Darata,
Navickienė Ona.

— O —

Orintas Antanas,
Orintienė Marijona.

— P —

Pipcius Adomas,
Pipciutė Ona,
Pipciutė Morta,
Pipciuvienė Jieva,

Pipcius Jonas,
Pipcius Mikas,
Petkevičius Adomas,
Petskutė Ona,
Paškevičius Dominikas,
Petronienė Liudvika,
Petronis Jonas,
Petronis Antanas,
Petronis Juozas,
Povilaitis Benadas,
Plekys Kazimieras, Sr.,
Pleškys Martynas, Sr.,
Pleškienė Elenora,
Pleškys Martynas, Jr.,
Plekys Kazimieras Jr.,
Plekienė Kostancija,
Pesetskienė Katerina,
Pesetskas Antanas,
Petskus Ignas,
Petskus Adomas,
Palionis Jonas,
Palionienė Magdalena,
Polan Jonas,
Petskuvienė Elžbieta,
Petskus Petras,
Pauža Juozas,
Paužienė Ona,
Pacyno Jonas,
Pacyno Marcelė,
Parrish Jonas,
Parrish Levonas,
Petskus Vincas,
Petskus Vladas,
Petskuvienė Cilė,
Plauga Kazimieras,
Pipcius Petras,
Palka Juozas,
Palkienė Ona.

— R —

Raulinaitis Juozzas,
Raulinaitienė Marijona,
Rovas Kazimieras,
Rovienė Magdalena,
Raižys Motiejus,
Raižienė Domicelė,
Rakauskienė Elžbieta,
Račinkienė Ona,
Ražanauskas Raulas,
Ražanauskienė Marijona,
Ratkevičius Feliksas,
Ragaišis Karolis,
Ragaišis Pranas,
Ruseckas Andrius,
Ruseckienė Sadie,
Ruseckas Jonas,
Raudonikis Jonas,
Ramoška Kastantas,
Rogosky Kazimieras,
Rogosky Julė,
Romanas Juozas,
Račinskas Antanas,
Rinkevičienė Barbora,
Ragaišis Vincas,
Ragaišienė Konstancija.

— S —

Sadauskiutė Elena,
Supranas Simonas,
Stugis Pranas,
Sakevičienė Magdalena,
Sakevičius Antanas,
Stonis Antanas,
Sadauskas Jonas,
Straigis Matas,
Straigienė Marijona,
Straigutė Aldona,
Sadauskienė Petronė,
Sudonis Dimininkas,
Sudonienė Marijona,
Stanynienė Petronė,
Stanynas Antanas,
Skečius Jurgis,
Skečiuvienė Marijona,
Svotelis Kazimieras,
Samulis Juozas,

Senavaitis Andrius,
Spudis Antanas,
Spudienė Ona,
Spudis Ona,
Spudis Matas,
Spudienė Marijona,
Spudytė Marijona,
Spudis Juozas,
Spudienė Marijona,
Sinkevičius Antanas,
Sinkevičienė Marijona,
Siaurukas Antanas,
Siaurukas Jonas,
Stumbris Juozas,
Stravinskas Martynas,
Stravinskienė Juozepina,
Stravinskas Pranas,
Stankaitienė Marijona,
Siaurukas Antanas,
Savage Jonas,
Savage Elena,
Sabo Frank,
Savitskas Liudvikas,
Savitskas Alekas,
Svareika Rapolas,
Serfas Elmer,
Serfas Adelė,
Sakalauskiutė Ona,
Stančauskienė Domicelė,
Šiugžda Antanas,
Škeris Juozas,
Škerienė Marijona,
Šimanskis Kazimieras,
Šimanskienė Pranciška,
Šimanskis Bronius,
Šimanskienė Ona,
Šimanskis Juozas,
Šimanskienė Ona,
Šimanskis Mataušas,
Šermukšnienė Magdalena,
Šuklis Pranas,
Šuklis Edvardas,

— T —

Tates Jonas,
Tates Marijona,
Tilunas Kazimieras,
Tumavičius Antanas,
Tumavičienė Stella,
Tunilienė Ona.
Tamaliunienė Magdalena,

— U —

Ulinauskas Juozas,
Ulinauskienė Lilijan,

— V —

Volungevičienė Marijona,
Vengraitis Vincas,
Vengraitienė,
Vansevičius Juozas,
Vansevičienė Barbora,
Varpukas Jurgis,
Varpukienė Izabelė,
Valadka Jonas,
Valadkienė Marijona,
Vėževičienė Katerina.

— W —

Wėževičius Alekas,
Wėževičienė Ona.

— Y —

Yax Ferdinandas,
Yax Ona,
Yurkštas Dominikas.

— Z —

Žilionis Motiejus,
Žilionienė Marijona,
Žemulis Antanas,
Žemulienė Ona,
Zubrickienė Ona,
Zubrickas Leonardas,
Zakorka Jonas,
Žvaliauskas Antanas.